శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీపరాశరమహర్షిప్రణీతే శ్రీవిష్ణుపురాణే

॥ చతుర్థోఽశః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

విషయసూచీ

1	ప్రథమోఽధ్యాయః	**3**
2	ద్వితీయోఽధ్యాయః	**12**
3	తృతీయోఽధ్యాయః	**26**
4	చతుర్థోఽధ్యాయః	**30**
5	పంచమోఽధ్యాయః	**40**
6	షష్ఠోఽధ్యాయః	**43**
7	సప్తమోఽధ్యాయః	**51**
8	అష్టమోఽధ్యాయః	**55**
9	నవమోఽధ్యాయః	**57**
10	దశమోఽధ్యాయః	**60**
11	ఏకాదశోఽధ్యాయః	**63**
12	ద్వాదశోఽధ్యాయః	**66**
13	త్రయోదశోఽధ్యాయః	**70**
14	చతుర్దశోఽధ్యాయః	**84**
15	పంచదశోఽధ్యాయః	**88**
16	షోడశోఽధ్యాయః	**93**
17	సప్తదశోఽధ్యాయః	**94**
18	అష్టాదశోఽధ్యాయః	**95**
19	ఏకోనవింశోఽధ్యాయః	**98**

20 వింశోఽధ్యాయః **104**

21 ఏకవింశోఽధ్యాయః **109**

22 ద్వావింశోఽధ్యాయః **111**

23 త్రయోవింశోఽధ్యాయః **113**

24 చతుర్వింశోఽధ్యాయః **115**

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీమైత్రేయ ఉవాచ

భగవన్యన్నరైః కార్యం సాధుకర్మణ్యవస్థితైః।
తన్మహ్యం గురుణాఖ్యాతం నిత్యనైమిత్తికాత్మకం ॥ **1** ॥ 1

వర్ణధర్మాస్తథాఖ్యాతా
ధర్మా యే చాశ్రమేషు చ।
శ్రోతుమిచ్ఛామ్యహం వంశం
రాజ్ఞాం తద్ బ్రూహి మే గురో ॥ **2** ॥ 2

శ్రీపరాశర ఉవాచ

మైత్రేయ శ్రూయతామయమనేకయజ్వశూరవీరధీరభూపాలాలంకృతో బ్రహ్మాదిర్మానవో
వంశః ॥ **3** ॥ 3

తదస్య వంశస్యానుపూర్వీమశేషవంశపాపప్రణాశనాయ మైత్రేయైతాం కథాం
శృణు ॥ **4** ॥ 4

తద్యథా సకలజగతామాదిరనాదిభూతస్స ఋగ్యజుస్సామాదిమయో భగవాన్
విష్ణుస్తస్య బ్రహ్మణో మూర్త్తం రూపం హిరణ్యగర్భో బ్రహ్మాండభూతో బ్రహ్మా భగవాన్
ప్రాగ్బభూవ ॥ **5** ॥ 5

బ్రహ్మణశ్చ దక్షిణాంగుష్ఠజన్మా దక్షప్రజాపతిః దక్షస్యాప్యదితిరదితేర్వివస్వాన్ వివస్వతో
మనుః ॥ **6** ॥ 6

మనోరిక్ష్వాకునృగధృష్టశర్యాతినరిష్యంతప్రాంశునాభాగదిష్టకరూషపృషధాఖ్యా దశ పుత్రా బభూవుః ॥ **7** ॥ 7

ఇష్టిం చ మిత్రావరుణయోర్మనుః పుత్రకామశ్చకార ॥ **8** ॥ 8

తత్ర తావదపహ్నుతే హోతురపచారాదిలా నామ కన్యా బభూవ ॥ **9** ॥ 9

సైవచ మిత్రావరుణయోః ప్రసాదాత్సుద్యుమ్నో నామ మనోః పుత్రో మైత్రేయ ఆసీత్ ॥ **10** ॥ 10

పునశ్చేశ్వరకోపాత్స్త్రీ సతీ సా తు సోమసూనోర్బుధస్యాశ్రమసమీపే బభ్రామ ॥ **11** ॥ 11

సానురాగశ్చ తస్యాం బుధః పురూరవసమాత్మజముత్పాదయామాస ॥ **12** ॥ 12

జాతేఽపి తస్మిన్నమితతేజోభిః పరమర్షిభిరిష్టిమయ ఋఙ్మయో యజుర్మయస్సామమయోఽథర్వణమయస్సర్వవేదమయో మనోమయో జ్ఞానమయో న కించిన్మయోఽన్నమయో భగవాన్ యజ్ఞపురుషస్వరూపీ సుద్యుమ్నస్య పుంస్త్వమభిలషద్భిర్యథావదిష్టస్తత్ప్రసాదాదిలా పునరపి సుద్యుమ్నోఽభవత్ ॥ **13** ॥ 13

తస్యాప్యుత్కలగయవినతాస్త్రయః పుత్రా బభూవుః ॥ **14** ॥ 14

సుద్యుమ్నస్తు స్త్రీపూర్వకత్వాద్రాజ్యభాగం న లేభే ॥ **15** ॥ 15

తత్పిత్రా తు వసిష్ఠవచనాత్ప్రతిష్ఠానం నామ నగరం సుద్యుమ్నాయ దత్తం తచ్చాసౌ పురూరవసే ప్రాదాత్ ॥ **16** ॥ 16

తదన్వయాశ్చ క్షత్రియాస్సర్వే దిక్ష్వభవన్ । పృషధ్రస్తు మనుపుత్రో గురుగోవధాచ్ఛూద్రత్వమగమత్ ॥ **17** ॥ 17

మనోః పుత్రాః కరూషాః కరూషాత్కారూషాః క్షత్రియా మహాబలపరాక్రమా బభూవుః ॥ **18** ॥ 18

దిష్టపుత్రస్తు నాభాగో వైశ్యతామగమత్తస్మాద్బలంధనః పుత్రోఽభవత్ ॥ **19** ॥ 19

బలంధనాద్వత్సప్రీతిరుదారకీర్తిః ॥ **20** ॥ 20

వత్సప్రీతేః ప్రాంశురభవత్ ॥ **21** ॥ 21

ప్రజాపతిశ్చ ప్రాంశోరేకోఽభవత్ ॥ **22** ॥ 22

తతశ్చ ఖనిత్రః ॥ **23** ॥ 23

తస్మాచ్చాక్షుషః ॥ **24** ॥ 24

చాక్షుషాచ్చాతిబలపరాక్రమో వింశోఽభవత్ ॥ **25** ॥ 25

తతో వివింశకః ॥ **26** ॥ 26

తస్మాచ్చ ఖనినేత్రః ॥ **27** ॥ 27

తతశ్చాతివిభూతిః ॥ **28** ॥ 28

అతివిభూతేరతిబలపరాక్రమః కరంధమః పుత్రోఽభవత్ ॥ **29** ॥ 29

తస్మాదప్యవిక్షిత్ ॥ **30** ॥ 30

అవిక్షితోఽప్యతిబలపరాక్రమః పుత్రో మరుత్తో నామాభవత్; యస్యేమావద్యాపి శ్లోకౌ గీయేతే ॥ **31** ॥ 31

మరుత్తస్య యథా యజ్ఞస్తథా కస్యాభవద్భువి ।
సర్వం హిరణ్మయం యస్య యజ్ఞవస్త్వతిశోభనం ॥ **32** ॥ 32

అమాద్యదింద్రస్సోమేన దక్షిణాభిర్ద్విజాతయః ।
మరుతః పరివేష్టారస్సదస్యాశ్చ దివౌకసః ॥ **33** ॥ 33

స మరుత్తశ్చక్రవర్తీ నరిష్యంతనామానం పుత్రమవాప ॥ **34** ॥ 34

తస్మాచ్చ దమః ॥ **35** ॥ 35

దమస్య పుత్రో రాజవర్ద్ధనో జజ్ఞే ॥ **36** ॥ 36

రాజవర్ద్ధనాత్సువృద్ధిః ॥ **37** ॥ 37

సువృద్ధేః కేవలః ॥ **38** ॥ 38

కేవలాత్సుధృతిర- భూత్ ॥ **39** ॥ 39

తతశ్చ నరః ॥ **40** ॥ 40

తస్మాచ్చంద్రః ॥ **41** ॥ 41

తతః కేవలోఽభూత్ ॥ **42** ॥ 42

కేవలాద్బంధుమాన్ ॥ **43** ॥ 43

బంధుమతో వేగవాన్ ॥ **44** ॥ 44

వేగవతో బుధః ॥ **45** ॥ 45

తతశ్చ తృణబిందుః ॥ **46** ॥ 46

తస్యాప్యేకా కన్యా ఇలవిలా నామ ॥ **47** ॥ 47

తతశ్చాలంబుషా నామ వరాప్సరాస్తృణబిందుం భేజే ॥ **48** ॥ 48

తస్యామప్యస్య విశాలో జజ్ఞే యః పురీం విశాలాం నిర్మమే ॥ **49** ॥ 49

హేమచంద్రశ్చ విశాలస్య పుత్రోఽభవత్ ॥ **50** ॥ 50

తతశ్చంద్రః ॥ **51** ॥ 51

తత్తనయో ధూమ్రాక్షః ॥ **52** ॥ 52

తస్యాపి సృంజయోఽభూత్ ॥ **53** ॥ 53

సృంజయాత్సహదేవః ॥ **54** ॥ 54

తతశ్చ కృశాశ్వో నామ పుత్రోఽభవత్ ॥ **55** ॥ 55

సోమదత్తః కృశాశ్వాజ్జజ్ఞే యోఽశ్వమేధానాం శతమాజహార ॥ **56** ॥ 56

తత్పుత్రో జనమేజయః ॥ **57** ॥ 57

జనమేజయాత్సుమతిః ॥ **58** ॥ 58

ఏతే వైశాలికా భూభృతః ॥ **59** ॥ 59

శ్లోకోఽప్యత్ర గీయతే ॥ **60** ॥ 60

తృణబిందోః ప్రసాదేన సర్వే వైశాలికా నృపాః । దీర్ఘాయుషో మహాత్మానో
వీర్యవంతోఽతిధార్మికాః ॥ **61** ॥ 61

శర్యాతేః కన్యా సుకన్యా నామాభవత్, యాముపయేమే చ్యవనః ॥ **62** ॥ 62

ఆనర్త్త నామా పరమధార్మికశ్శర్యాతిపుత్రోఽభవత్ ॥ **63** ॥ 63

ఆనర్త్తస్యాపి రేవతనామా పుత్రో యజ్ఞే యోఽసావానర్త్త విషయం బుభుజే పురీం చ
కుశస్థలీమధ్యువాస ॥ **64** ॥ 64

రేవతస్యాపి రైవతః పుత్రః కకుద్మినామా ధర్మాత్మా భ్రాతృశతస్య జ్యేష్ఠోఽభవత్ ॥ **65** ॥ 65

తస్య రేవతీ నామ కన్యాభవత్ ॥ **66** ॥ 66

స తామాదాయ కస్యేయమర్హతీతి భగవంతమబ్జయోనిం ప్రష్టుం బ్రహ్మలోకం
జగామ ॥ **67** ॥ 67

తావచ్చ బ్రహ్మణోఽంతికే హాహాహూహూసంజ్ఞాభ్యాం గంధర్వాభ్యామతితానం నామ
దివ్యం గాంధర్వమగీయత ॥ **68** ॥ 68

తచ్చ త్రిమార్గపరివృత్తైరనేకయుగపరివృత్తిం తిష్ఠన్నపి రైవతశ్శృణ్వన్ముహూర్త మివ మేనే ॥ **69** ॥ 69

గీతావసానే చ భగవంతమబ్జయోనిం ప్రణమ్య రైవతః కన్యాయోగ్యం వరమపృచ్ఛత్ ॥ **70** ॥ 70

తతశ్చాసౌ భగవానకథయత కథయ యోఽభిమతస్తే వర ఇతి ॥ **71** ॥ 71

పునశ్చ ప్రణమ్య భగవతే తస్మై యథాభిమతానాత్మనస్స వరాన్ కథయామాస । క ఏషాం భగవతోఽభిమత ఇతి యస్మై కన్యామిమాం ప్రయచ్ఛామీతి ॥ **72** ॥ 72

తతః కించిదవనతశిరాస్సస్మితం భగవానబ్జయోనిరాహ ॥ **73** ॥ 73

య ఏతే భవతోఽభిమతా నైతేషాం సాంప్రతం పుత్రపౌత్రాపత్యాపత్యసంతతిరస్త్యవనీతలే ॥ **74** ॥ 74

బహూని తవాత్రైవ గాంధర్వం శృణ్వతశ్చతుర్యుగాన్యతీతాని ॥ **75** ॥ 75

సాంప్రత మహీతలేఽష్టావింశతితమమనోశ్చతుర్యుగమతీతప్రాయం వర్తతే ॥ **76** ॥ 76

ఆసన్నో హి కలిః ॥ **77** ॥ 77

అన్యస్మై కన్యారత్నమిదం భవతైకాకినాభిమతాయ దేయం ॥ **78** ॥ 78

భవతోఽపి పుత్రమిత్రకలత్రమంత్రిభృత్యబంధుబలకోశాదయస్సమస్తాః కాలేనైతేనాత్యంతమతీతాః ॥ **79** ॥ 79

తతః పునరప్యుత్పన్నసాధ్వసో రాజా భగవంతం ప్రణమ్య పప్రచ్ఛ ॥ **80** ॥ 80

భగవన్నేవమవస్థితే మయేయం కస్మై దేయేతి ॥ **81** ॥ 81

తతస్స భగవాన్ కించిదవనమ్రకంధరః కృతాంజలిర్భూత్వా సర్వలోకగురురంభోజయోనిరాహ ॥ **82** ॥ 82

శ్రీబ్రహ్మోవాచ

న హ్యాదిమధ్యాంతమజస్య యస్య
విద్మో వయం సర్వమయస్య ధాతుః।
న చ స్వరూపం న పరం స్వభావం
న చైవ సారం పరమేశ్వరస్య ॥ **83** ॥ 83

కలాముహూర్తాదిమయశ్చ కాలో
న యద్విభూతేః పరిణామహేతుః।
అజన్మనాశస్య సదైకమూర్తే -
రనామరూపస్య సనాతనస్య ॥ **84** ॥ 84

యస్య ప్రసాదాదహమచ్యుతస్య
భూతః ప్రజాసృష్టికరోఽంతకారీ।
క్రోధాచ్చ రుద్రః స్థితిహేతుభూతో
యస్మాచ్చ మధ్యే పురుషః పరస్మాత్ ॥ **85** ॥ 85

మద్రూపమాస్థాయ సృజత్యజో యః
స్థితౌ చ యోఽసౌ పురుషస్వరూపీ।
రుద్రస్వరూపేణ చ యోఽత్తి విశ్వం
ధత్తే తథానంతవపుస్సమస్తం ॥ **86** ॥ 86

పాకాయ యోఽగ్నిత్వముపైతి లోకాన్ -
బిభర్తి పృథ్వీవపురవ్యయాత్మా।
శక్రాదిరూపీ పరిపాతి విశ్వ -
మర్కేందురూపశ్చ తమో హినస్తి ॥ **87** ॥ 87

కరోతి చేష్టాశ్వసనస్వరూపీ
లోకస్య తృప్తిం చ జలాన్నరూపీ।

దదాతి విశ్వస్థితిసంస్థితస్తు
సర్వావకాశం చ నభస్స్వరూపీ ॥ **88** ॥ 88

యస్సృజ్యతే సర్గకృదాత్మనైవ
యః పాల్యతే పాలయితా చ దేవః।
విశ్వాత్మకస్సంహ్రియతేఽంతకారీ
పృథక్ త్రయస్యాస్య చ యోఽవ్యయాత్మా ॥ **89** ॥ 89

యస్మింజగద్యో జగదేతదాద్యో
యశ్చాశ్రితోఽస్మింజగతి స్వయంభూః।
ససర్వభూతప్రభవో ధరిత్ర్యాం
స్వాంశేన విష్ణుర్నృపతేఽవతీర్ణః ॥ **90** ॥ 90

కుశస్థలీ యా తవ భూప రమ్యా
పురీ పురాభూదమరావతీవ।
సా ద్వారకా సంప్రతి తత్ర చాస్తే
స కేశవాంశో బలదేవనామా ॥ **91** ॥ 91

తస్మై త్వమేనాం తనయాం నరేంద్ర
ప్రయచ్ఛ మాయామనుజాయ జాయాం।
శ్లాఘ్యో వరోఽసౌ తనయా తవేయం
స్త్రీరత్నభూతా సదృశో హి యోగః ॥ **92** ॥ 92

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇతీరితోఽసౌ కమలోద్భవేన
భువం సమాసాద్య పతిః ప్రజానాం।
దదర్శ హ్రస్వాన్ పురుషాన్ విరూపా -
నల్పౌజసస్స్వల్పవివేకవీర్యాన్ ॥ **93** ॥ 93

కుశస్థలీం తాం చ పురీముపేత్య
దృష్ట్వాన్యరూపాం ప్రదదౌ స కన్యాం ।
సీరాయుధాయ స్ఫటికాచలాభ -
వక్షఃస్థలాయాతులధీర్నరేంద్రః ॥ **94** ॥ 94

ఉచ్చప్రమాణామితి తామవేక్ష్య
స్వలాంగలాగ్రేణ చ తాలకేతుః ।
వినమ్రయామాస తతశ్చ సాపి
బభూవ సద్యో వనితా యథాన్యా ॥ **95** ॥ 95

తాం రేవతీం రైవతభూపకన్యాం
సీరాయుధోఽసౌ విధినోపయేమే ।
దత్త్వాథ కన్యాం స నృపో జగామ
హిమాలయం వై తపసే ధృతాత్మా ॥ **96** ॥ 96

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేంఽశే ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

యావచ్చ బ్రహ్మలోకాత్స ककుద్మీ రైవతో నాభ్యేతి తావత్పుణ్యజనసంజ్ఞా
రాక్షసాస్తామస్య పురీం కుశస్థలీం నిజఘ్నుః ॥ **1** ॥ 97

తచ్చాస్య భ్రాతృశతం పుణ్యజనత్రాసాద్దిశో భేజే ॥ **2** ॥ 98

తదన్వయాశ్చ క్షత్రియాస్సర్వదిక్ష్వభవన్ ॥ **3** ॥ 99

ధృష్టస్యాపి ధాష్టకం క్షత్రమభవత్ ॥ **4** ॥ 100

నాభాగస్యాత్మజో నాభాగసంజ్ఞోఽభవత్ ॥ **5** ॥ 101

తస్యాప్యంబరీషః ॥ **6** ॥ 102

అంబరీషస్యాపి విరూపోఽభవత్ ॥ **7** ॥ 103

విరూపాత్పృషదశ్వో జజ్ఞే ॥ **8** ॥ 104

తతశ్చ రథీతరః ॥ **9** ॥ 105

అత్రాయం శ్లోకః
ఏతే క్షత్రప్రసూతా వై పునశ్చాంగిరసాః స్మృతాః ।
రథీతరాణాం ప్రవరాః క్షత్రోపేతా ద్విజాతయః ॥ **10** ॥ 106

క్షుతవతశ్చ మనోరిక్ష్వాకుః పుత్రో జజ్ఞే ఘ్రాణతః ॥ **11** ॥ 107

తస్య పుత్రశతప్రధానా వికుక్షినిమిదండాఖ్యాస్త్రయః పుత్రా బభూవుః ॥ **12** ॥ 108

శకునిప్రముఖాः పంచాశత్పుత్రా ఉత్తరాపథరక్షితారో బభూవుः ॥ **13** ॥ 109

చత్వారింశదష్టౌ చ దక్షిణాపథభూపాలాः ॥ **14** ॥ 110

స చేక్ష్వాకురష్టకాయాశ్శ్రాద్ధముత్పాద్య శ్రాద్ధార్హ మాంసమానయేతి
వికుక్షిమాజ్ఞాపయామాస ॥ **15** ॥ 111

స తథేతి గృహీతాజ్ఞో విధృతశరాసనో వనమభ్యేత్యానేకశో మృగాన్ హత్వా
శ్రాంతోఽతిక్షుత్పరీతో వికుక్షిరేకం శశమభక్షయత్ । శేషం చ మాంసమానీయ పిత్రే
నివేదయామాస ॥ **16** ॥ 112

ఇక్ష్వాకుకులాచార్యో వసిష్ఠస్తత్ప్రోక్షణాయ చోదితః ప్రాహ । అలమనేనామేధ్యేనామిషేణ
దురాత్మనా తవ పుత్రేణైతన్మాంసముపహతం యతోఽనేన శశో భక్షితః ॥ **17** ॥ 113

తతశ్చాసౌ వికుక్షిర్గురుణైవముక్తశ్శశాదసంజ్ఞామవాప పిత్రా చ పరిత్యక్తः ॥ **18** ॥ 114

పితర్యుపరతే చాసావఖిలామేతాం పృథ్వీం ధర్మతశ్శశాస ॥ **19** ॥ 115

శశాదస్య తస్య పురంజయో నామ పుత్రోఽభవత్ ॥ **20** ॥ 116

తస్యేదం చాన్యత్ ॥ **21** ॥ 117

పురా హి త్రేతాయాం దేవాసురయుద్ధమతిభీషణమభవత్ ॥ **22** ॥ 118

తత్ర చాతిబలిభిరసురైరమరాः పరాజితాస్తే భగవంతం విష్ణుమారాధయాంచక్రుः ॥ **23** ॥ 119

ప్రసన్నశ్చ దేవానామనాదినిధనోఽఖిలజగత్పరాయణో నారాయణः ప్రాహ ॥ **24** ॥ 120

జ్ఞాతమేతన్మయా యుష్మాభిర్యదభిలషితం తదర్థమిదం శ్రూయతాం ॥ **25** ॥ 121

పురంజయో నామ రాజర్షేశ్శశాదస్య తనయः క్షత్రియవరో యస్తస్య శరీరేఽహమంశేన
స్వయమేవావతీర్య తానశేషానసురాన్నిహనిష్యామి తద్భవద్భిः
పురంజయోఽసురవధార్థముద్యోగం కార్యతామితి ॥ **26** ॥ 122

ఏతచ్చ శ్రుత్వా ప్రణమ్య భగవంతం విష్ణుమమరాః
పురంజయసకాశమాజగ్మురూచుశ్చైనం ॥ **27** ॥ 123

భో భో క్షత్రియవర్యాస్మాభిరభ్యర్థితేన భవతాస్మాకమరాతివధోద్యతానాం కర్తవ్యం
సాహాయ్యమిచ్ఛామస్తద్భవతాస్మాకమభ్యాగతానాం ప్రణయభంగో న కార్య ఇత్యుక్తః
పురంజయః ప్రాహ ॥ **28** ॥ 124

త్రైలోక్యనాథో యోఽయం యుష్మాకమింద్రః శతక్రతురస్య య స్కంధాధిరూఢో
యుష్మాకమరాతిభిస్సహ యోత్స్యే తదహం భవతాం సహాయః స్యామ ॥ **29** ॥ 125

ఇత్యాకర్ణ్య సమస్తదేవైరింద్రేణ చ బాఢమిత్యేవం సమన్వీప్సితం ॥ **30** ॥ 126

తతశ్చ శతక్రతోర్వృషరూపధారిణః ककుది స్థితోఽతిరోషసమన్వితో
భగవతశ్చరాచరగురోరచ్యుతస్య తేజసాప్యాయితో దేవాసురసంగ్రామే
సమస్తానేవాసురాన్నిజఘాన ॥ **31** ॥ 127

యతశ్చ వృషభకకుది స్థితేన రాజ్ఞా దైతేయబలం నిషూదితమతశ్చాసౌ
ककుత్స్థసంజ్ఞామవాప ॥ **32** ॥ 128

ककుత్స్థస్యాప్యనేనాः పుత్రోఽభవత్ ॥ **33** ॥ 129

పృథురనేనసः ॥ **34** ॥ 130

పృథోర్విష్టరాశ్వः ॥ **35** ॥ 131

తస్యాపి చాంద్రో యువనాశ్వः ॥ **36** ॥ 132

చాంద్రస్య తస్య యువనాశ్వస్య శావస్తः యः పురీం శావస్తీం నివేశయామాస ॥ **37** ॥ 133

శావస్తస్య బృహదశ్వः ॥ **38** ॥ 134

తస్యాపి కువలయాశ్వः ॥ **39** ॥ 135

యోఽసావుదకస్య మహర్షేరపకారిణం ధుంధునామానమసురం వైష్ణవేన
తేజసాప్యాయితః పుత్రసహస్రైరేకవింశద్భిః పరివృతో జఘాన
ధుంధుమారసంజ్ఞామవాప ॥ **40** ॥ 136

తస్య చ తనయాస్సమస్తా ఏవ ధుంధుముఖనిఃశ్వాసాగ్నినా విప్లుష్టా వినేశుః ॥ **41** ॥ 137

దృఢాశ్వచంద్రాశ్వకపిలాశ్వాశ్చ త్రయః కేవలం శేషితాః ॥ **42** ॥ 138

దృఢాశ్వాద్ధర్యశ్వః ॥ **43** ॥ 139

తస్మాచ్చ నికుంభః ॥ **44** ॥ 140

నికుంభస్యామితాశ్వః ॥ **45** ॥ 141

తతశ్చ కృశాశ్వః ॥ **46** ॥ 142

తస్మాచ్చ ప్రసేనజిత్ ॥ **47** ॥ 143

ప్రసేనజితో యువనాశ్వోఽభవత్ ॥ **48** ॥ 144

తస్య చాపుత్రస్యాతినిర్వేదాన్మునీనామాశ్రమమండలే నివసతో
దయాలుభిర్మునిభిరపత్యోత్పాదనాయేష్టిః కృతా ॥ **49** ॥ 145

తస్యాం చ మధ్యరాత్రౌ నివృత్తాయాం మంత్రపూతజలపూర్ణం కలశం వేదిమధ్యే నివేశ్య
తే మునయః సుషుపుః ॥ **50** ॥ 146

సుప్తేషు తేషు అతీవ తృట్పరీతస్స భూపాలస్తమాశ్రమం వివేశ ॥ **51** ॥ 147

సుప్తాంశ్చ తాన్ఋషీన్నైవోత్థాపయామాస ॥ **52** ॥ 148

తచ్చ కలశమపరిమేయమాహాత్మ్యమంత్రపూతం పపౌ ॥ **53** ॥ 149

ప్రబుద్ధాశ్చ ఋషయః పప్రచ్ఛుః కేనైతన్మంత్రపూతం వారి పీతం ॥ **54** ॥ 150

అత్ర హి రాజ్ఞో యువనాశ్వస్య పత్నీ మహాబలపరాక్రమం పుత్రం జనయిష్యతి।
ఇత్యాకర్ణ్య స రాజా అజానతా మయా పీతమిత్యాహ ॥ **55** ॥ 151

గర్భశ్చ యువనాశ్వస్యోదరే అభవత్ క్రమేణ చ వవృధే ॥ **56** ॥ 152

ప్రాప్తసమయశ్చ దక్షిణం కుక్షిమవనిపతేర్నిర్భిద్య నిశ్చక్రామ ॥ **57** ॥ 153

న చాసౌ రాజా మమార ॥ **58** ॥ 154

జాతో నామైష కం ధాస్యతీతి తే మునయః ప్రోచుః ॥ **59** ॥ 155

అథాగత్య దేవరాజోఽబ్రవీత్ మామయం ధాస్యతీతి ॥ **60** ॥ 156

తతో మాంధాతృనామా సోఽభవత్। వక్త్రే చాస్య ప్రదేశినీ దేవేంద్రేణ న్యస్తా తాం
పపౌ ॥ **61** ॥ 157

తాం చామృతస్రావిణీమాస్వాద్యాహ్నైవ స వ్యవర్ధత ॥ **62** ॥ 158

తతస్తు మాంధాతా చక్రవర్తీ సప్తద్వీపాం మహీం బుభుజే ॥ **63** ॥ 159

తత్రాయం శ్లోకః ॥ **64** ॥ 160

యావత్సూర్య ఉదేత్యస్తం యావచ్చ ప్రతితిష్ఠతి। సర్వం తద్యౌవనాశ్వస్య మాంధాతుః
క్షేత్రముచ్యతే ॥ **65** ॥ 161

మాంధాతా శతబిందోర్దుహితరం బిందుమతీముపయేమే ॥ **66** ॥ 162

పురుకుత్సమంబరీషం ముచుకుందం చ తస్యాం
పుత్రత్రయముత్పాదయామాస ॥ **67** ॥ 163

పంచాశద్దుహితరస్తస్యామేవ తస్య నృపతేర్బభూవుః ॥ **68** ॥ 164

తస్మిన్నంతరే బహ్వృచశ్చ సౌభరిర్నామ మహర్షిరంతర్జలే ద్వాదశాబ్దం
కాలమువాస ॥ **69** ॥ 165

తత్ర చాంతర్జలే సమ్మదో నామాతిబహుప్రజోఽతిమాత్రప్రమాణో
మీనాధిపతిరాసీత్ ॥ **70** ॥ 166

తస్య చ పుత్రపౌత్రదౌహిత్రాః పృష్ఠతోఽగ్రతః పార్శ్వయోః పక్షపుచ్ఛశిరసాం చోపరి
భ్రమంతస్తేనైవ సదాహర్నిశమతినిర్వృతా రేమిరే ॥ **71** ॥ 167

చాపత్యస్పర్శోపచీయమానప్రహర్షప్రకర్షో బహుప్రకారం స తస్య ఋషేః
పశ్యతస్తైరాత్మజపుత్రపౌత్రదౌహిత్రాదిభిః సహానుదినం రేమే ॥ **72** ॥ 168

సుతరాం అథాంతర్జలావస్థితస్సౌభరిరేకాగ్రతస్సమాధిమపహాయానుదినం తస్య
మత్స్యస్యాత్మజపుత్రపౌత్రదౌహిత్రాదిభిస్సహాతిరమణీయతామ -
వేక్ష్యాచింతయత్ ॥ **73** ॥ 169

అహో ధన్యోఽయమీదృశమనభిమతం
యోన్యంతరమవాప్యైభిరాత్మజపుత్రపౌత్రదౌహిత్రాదిభిస్సహ
రమమాణోఽతీవాస్మాకం స్పృహాముత్పాదయతి ॥ **74** ॥ 170

వయమప్యేవం పుత్రాదిభిస్సహ లలితం రంస్యామహే ఇత్యేవమభికాంక్షన్ స
తస్మాదంతర్జలాన్నిష్క్రమ్య సంతానాయ నివేష్టుకామః కన్యార్థం మాంధాతారం
రాజానమగచ్ఛత్ ॥ **75** ॥ 171

ఆగమనశ్రవణసమనంతరం చోత్థాయ తేన రాజ్ఞా సమ్యగర్ఘ్యాదినా సంపూజితః
కృతాసనపరిగ్రహః సౌభరిరువాచ రాజానం ॥ **76** ॥ 172

సౌభరిరువాచ

నివేష్టుకామోఽస్మి నరేంద్ర కన్యాం
ప్రయచ్ఛ మే మా ప్రణయం విభాంక్షీః ।
న హ్యర్థినః కార్యవశాదుపేతాః
ककుత్స్థవంశే విముఖాః ప్రయాంతి ॥ **77** ॥ 173

అన్యేఽపి సంత్యేవ నృపాః పృథివ్యాం
మాంధాతరేషాం తనయాః ప్రసూతాః।
కిం త్వర్థినామర్థితదానదీక్షా -
కృతవ్రతం శ్లాఘ్యమిదం కులం తే ॥ **78** ॥ 174

శతార్ధసంఖ్యాస్తవ సంతి కన్యా -
స్తాసాం మమైకాం నృపతే ప్రయచ్ఛ।
యత్ప్రార్థనాభంగభయాద్విభేమి
తస్మాదహం రాజవరాతిదుఃఖాత్ ॥ **79** ॥ 175

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇతి ఋషివచనమాకర్ణ్య స రాజా జరాజర్జరిత దేహమృషిమాలోక్య
ప్రత్యాఖ్యానకాతరస్తస్మాచ్చ శాపభీతో బిభ్యత్కించిదధోముఖశ్చిరం దధ్యౌ చ ॥ **80** ॥ 176

సౌభరిరువాచ

నరేంద్ర కస్మాత్సముపైషి చింతా -
మసహ్యముక్తం న మయాత్ర కించిత్।
యావశ్యదేయా తనయా తయైవ
కృతార్థతా నో యది కిం న లబ్ధా ॥ **81** ॥ 177

శ్రీపరాశర ఉవాచ

అథ తస్య భగవతశ్శాపభీతస్సప్రశ్రయస్తమువాచాసౌ రాజా ॥ **82** ॥ 178

రాజోవాచ

భగవన్ అస్మత్కులస్థితిరియం య ఏవ కన్యాభిరుచితోఽభిజనవాన్వరస్తస్మై కన్యాం
ప్రదీయతే భగవద్యాచ్ఞా చాస్మన్మనోరథానామప్యతిగోచరవర్తినీ కథమప్యేషా
సంజాతా తదేవముపస్థితే న విద్మః కిం కుర్మ ఇత్యేతన్మయా చింత్యత ఇత్యభిహితే
చ తేన భూభుజా మునిరచింతయత్ ॥ **83** ॥ 179

అయమన్యోఽస్మత్ప్రత్యాఖ్యానోపాయో వృద్ధోఽయమనభిమతః స్త్రీణాం కిముత
కన్యకానామిత్యమునా సంచింత్యైతదభిహితమేవమస్తు తథా కరిష్యామీతి
సంచింత్య మాంధాతారమువాచ ॥ **84** ॥ 180

యద్యేవం తదాదిశ్యతామస్మాకం ప్రవేశాయ కన్యాంతః పురవర్షవరో యది కన్యైవ
కాచిన్మామభిలషతి తదాహం దారసంగ్రహం కరిష్యామి అన్యథా
చేత్తదలమస్మాకమేతేనాతీతకాలారంభణేనేత్యుక్త్వా విరరామ ॥ **85** ॥ 181

తేన తతశ్చ మాంధాత్రా మునిశాపశంకితేన కన్యాంతఃపురవర్షవరస్సమాజ్ఞప్తః ॥ **86** ॥ 182

సహ కన్యాంతః పురం ప్రవిశన్నేవ భగవానఖిలసిద్ధగంధర్వేభ్యోఽతిశయేన కమనీయం
రూపమకరోత్ ॥ **87** ॥ 183

ప్రవేశ్య చ తమృషిమంతఃపురే వర్షవరస్తాః కన్యాః ప్రాహ ॥ **88** ॥ 184

భవతీనాం జనయితా మహారాజసమాజ్ఞాపయతి ॥ **89** ॥ 185

అయమస్మాన్ బ్రహ్మర్షిః కన్యార్థం సమభ్యాగతః ॥ **90** ॥ 186

మయా చాస్య ప్రతిజ్ఞాతం యద్యస్మత్కన్యా యా కాచిద్భగవంతం వరయతి
తత్కన్యాయాశ్ఛందే నాహం పరిపంథానం కరిష్యామీత్యాకర్ణ్య సర్వా ఏవ తాః
కన్యాః సానురాగాః సప్రమదాః కరేణవ ఇవేభయూథపతిం
తమృషిమహమహమికయా వరయాంబభూవురూచుశ్చ ॥ **91** ॥ 187

అలం భగిన్యోఽహమిమం వృణోమి
వృణోమ్యహం నైష తవానురూపః ।
మమైష భర్తా విధినైవ సృష్ట -
స్స్పృష్టాహమస్యోపశమం ప్రయాహి ॥ **92** ॥ 188

వృతో మయాయం ప్రథమం మయాయం
గృహం విశన్నేవ విహన్యసే కిం ।

మయా మయేతి క్షితిపాత్మజానాం
తదర్థమత్యర్థకలిర్బభూవ ॥ **93** ॥ 189

యదా మునిస్తాభిరతీవహార్దాద్ -
వృతస్స కన్యాభిరనింద్యకీర్తిః ।
తదా స కన్యాధికృతో నృపాయ
యథావదాచష్ట వినమ్రమూర్తిః ॥ **94** ॥ 190

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తదవగమాత్కింకిమేతత్కథమేతత్కిం కిం కరోమి కిం
మయాభిహితమిత్యాకులమతిరనిచ్ఛన్నపి కథమపి రాజానుమేనే ॥ **95** ॥ 191

కృతానురూపవివాహశ్చ మహర్షిస్సకలా ఏవ తాః కన్యాస్స్వమాశ్రమమనయత్ ॥ **96** ॥ 192

తత్ర చాశేషశిల్పకల్పప్రణేతారం ధాతారమివాన్యం విశ్వకర్మాణమాహూయ
సకలకన్యానామేకైకస్యాః ప్రోత్ఫుల్లపంకజాః
కూజత్కలహంసకారండవాదివిహంగమాభిరామజలాశయాస్సోపధానాః
సావకాశాస్సాధుశయ్యాపరిచ్ఛదాః ప్రాసాదాః క్రియంతామిత్యాదిదేశ ॥ **97** ॥ 193

తచ్చ తథైవానుష్ఠితమశేషశిల్పవిశేషాచార్యస్త్వష్టా దర్శితవాన్ ॥ **98** ॥ 194

తతః పరమర్షిణా సౌభరిణాజ్ఞప్తస్తేషు గృహేష్వనివార్యానందనామా
మహానిధిరాసాంచక్రే ॥ **99** ॥ 195

తతోఽనవరతేన
భక్ష్యభోజ్యలేహ్యోద్యుపభోగైరాగతానుగతభృత్యాదీనహర్నిశమశేషగృహేషు తాః
క్షితీశదుహితరో భోజయామాసుః ॥ **100** ॥ 196

ఏకదా తు దుహితృస్నేహాకృష్టహృదయస్స మహీపతిరతిదుఃఖితాస్తా ఉత సుఖితా వా
ఇతి విచింత్య తస్య మహర్షేరాశ్రమసమీపముపేత్య స్ఫురదంశుమాలాలలామాం
స్ఫటికమయప్రాసాదమాలామతిరమ్యోపవనజలాశయాం దదర్శ ॥ **101** ॥ 197

ప్రవిశ్య చైకం ప్రాసాదమాత్మజాం పరిష్వజ్య కృతాసనపరిగ్రహః
ప్రవృద్ధస్నేహనయనాంబుగర్భనయనోఽబ్రవీత్ ॥ **102** ॥ 198

అప్యత్ర వత్సే భవత్యాః సుఖముత కించిదసుఖమపి తే మహర్షిస్స్నేహవానుత న,
స్మర్యతేఽస్మద్గృహవాస ఇత్యుక్తా తం తనయా పితరమాహ ॥ **103** ॥ 199

తాతాతిరమణీయః ప్రాసాదోఽత్రాతిమనోజ్ఞముపవనమేతే
కలవాక్యవిహంగమాభిరుతాః ప్రోత్ఫుల్లపద్మాకరజలాశయా చ
మనోఽనుకూలభక్ష్యభోజ్యానులేపనవస్త్రభూషణాదిభోగో మృదూని శయనాసనాని
సర్వసంపత్సమేతం మే గార్హస్థ్యం ॥ **104** ॥ 200

తథాపి కేన వా జన్మభూమిర్న స్మర్యతే ॥ **105** ॥ 201

త్వత్ప్రసాదాదిదమశేషమతిశోభనం ॥ **106** ॥ 202

కిం త్వేకం మమైతద్దుఃఖకారణం యదస్మద్గృహాన్మహర్షిరయమ్మద్భర్తా న నిష్క్రామతి
మమైవ కేవలమతిప్రీత్యా సమీపపరివర్తీ నాన్యాసామస్మద్భగినీనాం ॥ **107** ॥ 203

ఏవం చ మమ సోదర్యోఽతిదుఃఖితా ఇత్యేవమతిదుఃఖకారణమిత్యుక్తస్తయా
ద్వితీయం ప్రాసాదముపేత్య స్వతనయాం పరిష్వజ్యోపవిష్టస్తథైవ పృష్టవాన్ ॥ **108** ॥ 204

తయాపి సర్వమేతత్తత్ప్రాసాదాద్యుపభోగసుఖం భృశమాఖ్యాతం మమైవ
కేవలమతిప్రీత్యా పార్శ్వపరివర్తీ నాన్యాసామస్మద్భగినీనామిత్యేవమాది శ్రుత్వా
సమస్తప్రాసాదేషు రాజా ప్రవివేశ తనయాం తనయాం తథైవాపృచ్ఛత్ ॥ **109** ॥ 205

సర్వాభిశ్చ తాభిస్తథైవాభిహితః పరితోషవిస్మయనిర్భరవివశహృదయో భగవంతం
సౌభరిమేకాంతావస్థితముపేత్య కృతపూజోఽబ్రవీత్ ॥ **110** ॥ 206

దృష్టస్తే భగవన్ సుమహానేష సిద్ధిప్రభావో నైవంవిధమన్యస్య
కస్యచిదస్మాభిర్విభూతిభిర్విలసితముపలక్షితం యదేతద్భగవతస్తపసః
ఫలమిత్యభిపూజ్య తమృషిం తత్రైవ తేన ఋషివర్యేణ సహ
కించిత్కాలమభిమతోపభోగాన్ బుభుజే స్వపురం చ జగామ ॥ **111** ॥ 207

కాలేన గచ్ఛతా తస్య తాసు రాజతనయాసు పుత్రశతం సార్ధమభవత్ ॥ **112** ॥ 208

అనుదినానురూఢస్నేహప్రసరశ్చ స తత్రాతీవ మమతాకృష్టహృదయోఽభవత్ ॥ **113** ॥ 209

అప్యేతేఽస్మత్పుత్రాః కలభాషిణః పద్భ్యాం గచ్ఛేయుః అప్యేతే యౌవనినో భవేయుః,
అపి కృతదారానేతాన్ పశ్యేయమప్యేషాం పుత్రా భవేయుః
అప్యేతత్పుత్రాన్పుత్రసమన్వితాన్పశ్యామీత్యాదిమనోరథాననుదినం
కాలసంపత్తిప్రవృద్ధానుపేక్ష్యైతచ్చింతయామాస ॥ **114** ॥ 210

అహో మే మోహస్యాతివిస్తారః ॥ **115** ॥ 211

మనోరథానాం న సమాప్తిరస్తి
వర్షాయుతేనాపి తథాబ్దలక్షైః ।
పూర్ణేషు పూర్ణేషు మనోరథానా -
ముత్పత్తయస్సంతి పునర్నవానాం ॥ **116** ॥ 212

పద్భ్యాం గతా యౌవనినశ్చ జాతా
దారైశ్చ సంయోగమితాః ప్రసూతాః ।
దృష్టాః సుతాస్తత్తనయప్రసూతిం
ద్రష్టుం పునర్వాంఛతి మేఽంతరాత్మా ॥ **117** ॥ 213

ద్రక్ష్యామి తేషామితి చేత్ప్రసూతిం
మనోరథో మే భవితా తతోఽన్యః ।
పూర్ణేఽపి తత్రాప్యపరస్య జన్మ
నివార్యతే కేన మనోరథస్య ॥ **118** ॥ 214

ఆమృత్యుతో నైవ మనోరథానా -
మంతోఽస్తి విజ్ఞాతమిదం మయాద్య।
మనోరథాసక్తిపరస్య చిత్తం
న జాయతే వై పరమార్థసంగి ॥ **119** ॥ 215

స మే సమాధిర్జలవాసమిత్ర -
మత్స్యస్య సంగాత్సహసైవ నష్టః।
పరిగ్రహస్సంగకృతో మయాయం
పరిగ్రహోత్థా చ మమాతిలిప్సా ॥ **120** ॥ 216

దుఃఖం యదైవైకశరీరజన్మ
శతార్ద్ధసంఖ్యాకమిదం ప్రసూతం।
పరిగ్రహేణ క్షితిపాత్మజానాం
సుతైరనేకైర్బహులీకృతం తత్ ॥ **121** ॥ 217

సుతాత్మజైస్తత్తనయైశ్చ భూయో
భూయశ్చ తేషాం చ పరిగ్రహేణ।
విస్తారమేష్యత్యతిదుఃఖహేతుః
పరిగ్రహో వై మమతాభిధానః ॥ **122** ॥ 218

చీర్ణం తపో యత్తు జలాశ్రయేణ
తస్యర్ద్ధిరేషా తపసోఽంతరాయః।
మత్స్యస్య సంగాదభవచ్చ యో మే
సుతాదిరాగో ముషితోఽస్మి తేన ॥ **123** ॥ 219

నిస్సంగతా ముక్తిపదం యతీనాం
సంగాదశేషాః ప్రభవంతి దోషాః।
ఆరూఢయోగో వినిపాత్యతేఽధ -
స్సంగేన యోగీ కిముతాల్పబుద్ధిః ॥ **124** ॥ 220

అహం చరిష్యామి తదాత్మనోఽర్థే
పరిగ్రహగ్రాహగృహీతబుద్ధిః।
యదా హి భూయః పరిహీనదోషో
జనస్య దుఃఖైర్భవితా న దుఃఖీ ॥ **125** ॥ 221

సర్వస్య ధాతారమచింత్యరూపమణోరణీయాంసమతిప్రమాణం। సితాసితం
చేశ్వరమీశ్వరాణామారాధయిష్యే తపసైవ విష్ణుం ॥ **126** ॥ 222

తస్మిన్నశేషౌజసి సర్వరూపి -
ణ్యవ్యక్తవిస్పష్టతనావనంతే।
మమాచలం చిత్తమపేతదోషం
సదాస్తు విష్ణావభవాయ భూయః ॥ **127** ॥ 223

సమస్తభూతాదమలాదనంతా -
త్సర్వేశ్వరాదన్యదనాదిమధ్యాత్।
యస్మాన్న కించిత్తమహం గురూణాం
పరం గురుం సంశ్రయమేమి విష్ణుం ॥ **128** ॥ 224

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యాత్మానమాత్మనైవాభిధాయాసౌ సౌభరిరపహాయ
పుత్రగృహాసనపరిచ్ఛదాదికమశేషమర్థజాతం సకలభార్యాసమన్వితో వనం
ప్రవివేశ ॥ **129** ॥ 225

తత్రాప్యనుదినం వైఖానసనిష్పాద్యమశేషక్రియాకలాపం నిష్పాద్య క్షపితసకలపాపః
పరిపక్వమనోవృత్తిరాత్మన్యగ్నీన్సమారోప్య భిక్షురభవత్ ॥ **130** ॥ 226

భగవత్యాసజ్యాఖిలం కర్మకలాపం
హిత్వానంతమజమనాదినిధనమవికారమరణాదిధర్మమవాప పరమనంతం
పరవతామచ్యుతం పదం ॥ **131** ॥ 227

ఇత్యేతన్మాంధాతృదుహితృసంబంధాదాఖ్యాతం ॥ **132** ॥ 228

యశ్చైతత్సౌభరిచరితమనుస్మరతి పఠతి పాఠయతి శృణోతి శ్రావయతి
ధరత్యవధారయతి లిఖతి లేఖయతి శిక్షయత్యధ్యాపయత్యుపదిశతి వా తస్య షడ్
జన్మాని దుస్సంతతిరసద్ధర్మే వాఙ్మనసయోరసన్మార్గాచరణమశేషహేతుషు వా
మమత్వం న భవతి ॥ **133** ॥ 229

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేంఽశే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే తృతీయోఽధ్యాయః ॥

అతశ్చ మాంధాతుః పుత్రసంతతిరభిధీయతే ॥ **1** ॥ 230

అంబరీషస్య మాంధాతృతనయస్య యువనాశ్వః పుత్రోఽభూత్ ॥ **2** ॥ 231

తస్మాద్ధారీతః, యతోఽంగిరసో హారీతాః ॥ **3** ॥ 232

రసాతలే మౌనేయా నామ గంధర్వా బభూవుషట్కోటిసంఖ్యాతాస్తైరశేషాణి -
నాగకులాన్యపహృతప్రధానరత్నాధిపత్యాన్యక్రియంత ॥ **4** ॥ 233

తైశ్చ గంధర్వవీర్యావధూతైరురగేశ్వరైః స్తూయమానో భగవానశేషదేవేశః
స్తవచ్ఛ్రవణోన్మీలితోన్నిద్రపుండరీకనయనో జలశయనో నిద్రావసానాత్ ప్రబుద్ధః
ప్రణిపత్యాభిహితః । భగవన్నస్మాకమేతేభ్యో గంధర్వేభ్యో భయముత్పన్నం
కథముపశమమేష్యతీతి ॥ **5** ॥ 234

ఆహ చ భగవాననాదినిధనపురుషోత్తమో యోఽసౌ యౌవనాశ్వస్య మాంధాతుః
పురుకుత్సనామా పుత్రస్తమహమనుప్రవిశ్య తానశేషాన్ దుష్టగంధర్వానుపశమం
నయిష్యామీతి ॥ **6** ॥ 235

తదాకర్ణ్య భగవతే జలశాయినే కృతప్రణామాః పునర్నాగలోకమాగతాః
పన్నగాధిపతయో నర్మదాం చ పురుకుత్సానయనాయ చోదయామాసుః ॥ **7** ॥ 236

సా చైనం నీతవతీ ॥ **8** ॥ 237

రసాతలం రసాతలగతశ్చాసౌ
భగవత్తేజసాప్యాయితాత్మవీర్యస్సకలగంధర్వాన్నిజఘాన ॥ **9** ॥ 238

స్వపురమాజగామ ॥ **10** ॥ 239

పునశ్చ సకలపన్నగాధిపతయశ్చ నర్మదాయై వరం దదుః। యస్తేఽనుస్మరణసమవేతం
నామగ్రహణం కరిష్యతి న తస్య సర్పవిషభయం భవిష్యతీతి ॥ **11** ॥ 240

అత్ర చ శ్లోకః ॥ **12** ॥ 241

నర్మదాయై నమః ప్రాతర్నర్మదాయై నమో నిశి।
నమోఽస్తు నర్మదే తుభ్యం త్రాహి మాం విషసర్పతః ॥ **13** ॥ 242

ఇత్యుచ్చార్యాహర్నిశమంధకారప్రవేశే వా సర్పైర్న దశ్యతే న చాపి
కృతానుస్మరణభుజో విషమపి భుక్తముపఘాతాయ భవతి ॥ **14** ॥ 243

పురుకుత్సాయ సంతతివిచ్ఛేదో న భవిష్యతీత్యురగపతయో వరం దదుః ॥ **15** ॥ 244

పురుకుత్సో నర్మదాయాం త్రసద్దస్యుమజీజనత్ ॥ **16** ॥ 245

త్రసద్దస్యుతస్సంభూతోఽనరణ్యః, యం రావణో దిగ్విజయే జఘాన ॥ **17** ॥ 246

అనరణ్యస్య పృషదశ్వః పృషదశ్వస్య హర్యశ్వః పుత్రోఽభవత్ ॥ **18** ॥ 247

తస్య చ హస్తః పుత్రోఽభవత్ ॥ **19** ॥ 248

తతశ్చ సుమనాస్తస్యాపి త్రిధన్వా త్రిధన్వనస్త్రయ్యారుణిః ॥ **20** ॥ 249

త్రయ్యారుణేస్సత్యవ్రతః, యోఽసౌ త్రిశంకుసంజ్ఞామవాప ॥ **21** ॥ 250

స చాండాలతాముపగతశ్చ ॥ **22** ॥ 251

ద్వాదశవార్షిక్యామనావృష్ట్యాం విశ్వామిత్రకలత్రాపత్యపోషణార్థం
చాండాలప్రతిగ్రహపరిహరణాయ చ జాహ్నవీతీరన్యగ్రోధే మృగమాంసమనుదినం
బబంధ ॥ **23** ॥ 252

స తు పరితుష్టేన విశ్వామిత్రేణ సశరీరస్స్వర్గమారోపితః ॥ **24** ॥ 253

త్రిశంకోర్హరిశ్చంద్రస్తస్మాచ్చ రోహితాశ్వస్తతశ్చ హరితో హరితస్య
చంచుశ్చంచోర్విజయవసుదేవౌ రురుకో విజయాద్రురుకస్య వృకః ॥ **25** ॥ 254

తతో వృకస్య బాహుర్యోఽసౌ హైహయతాలజంఘాదిభిః పరాజితోఽంతర్వల్యా
మహిష్యా సహ వనం ప్రవివేశ ॥ **26** ॥ 255

తస్యాశ్చ సపత్న్యా గర్భస్తంభనాయ గరో దత్తః ॥ **27** ॥ 256

తేనాస్యా గర్భస్సప్తవర్షాణి జఠర ఏవ తస్థౌ ॥ **28** ॥ 257

స చ బాహుర్వృద్ధభావాదౌర్వాశ్రమసమీపే మమార ॥ **29** ॥ 258

సా తస్య భార్యా చితాం కృత్వా తమారోప్యానుమరణకృతనిశ్చయాఽభూత్ ॥ **30** ॥ 259

అథైతామతీతానాగతవర్త్తమానకాలత్రయవేదీ
భగవానౌర్వస్స్వాశ్రమాన్నిర్గత్యాబ్రవీత్ ॥ **31** ॥ 260

అలమలమనేనాసద్గ్రాహేణాఖిలభూమండలపతిరతివీర్యపరాక్రమో
నైకయజ్ఞకృదరాతిపక్షక్షయకర్త్తా తవోదరే చక్రవర్తీ తిష్ఠతి ॥ **32** ॥ 261

నైవమతిసాహసాధ్యవసాయినీ భవతీ భవత్విత్యుక్తా సా
తస్మాదనుమరణనిర్బంధాద్విరరామ ॥ **33** ॥ 262

తేనైవ చ భగవతా స్వాశ్రమమానీతా ॥ **34** ॥ 263

తత్ర కతిపయదినాభ్యంతరే చ సహైవ తేన గరేణాతి తేజస్వీ బాలకో జజ్ఞే ॥ **35** ॥ 264

తస్యౌర్వో జాతకర్మాదిక్రియా నిష్పాద్య సగర ఇతి నామ చకార ॥ **36** ॥ 265

కృతోపనయనం చైనమౌర్వో వేదశాస్త్రాణ్యస్త్రం చాగ్నేయం
భార్గవాఖ్యమధ్యాపయామాస ॥ **37** ॥ 266

ఉత్పన్నబుద్ధిశ్చ మాతరమబ్రవీత్ ॥ **38** ॥ 267

అంబ కథమత్ర వయం క్వ వా తాతోఽస్మాకమిత్యేవమాదిపృచ్ఛంతం మాతా సర్వమేవావోచత్ ॥ **39** ॥ 268

తతశ్చ పితృరాజ్యాపహరణాదమర్షితో హైహయతాలజంఘాదివధాయ ప్రతిజ్ఞామకరోత్ ॥ **40** ॥ 269

ప్రాయశశ్చ హైహయతాలజంఘాంజఘాన ॥ **41** ॥ 270

శకయవనకాంబోజపారదపహ్లావాః హన్యమానాస్తత్కులగురుం వసిష్ఠం శరణం జగ్ముః ॥ **42** ॥ 271

అథైనాన్వసిష్ఠో జీవన్మృతకాన్ కృత్వా సగరమాహ ॥ **43** ॥ 272

వత్సాలమేభిర్జీవన్మృతకైరనుసృతైః ॥ **44** ॥ 273

ఏతే చ మయైవ త్వత్ప్రతిజ్ఞాపరిపాలనాయ నిజధర్మద్విజసంగపరిత్యాగం కారితాః ॥ **45** ॥ 274

తథేతి తద్గురువచనమభినంద్య తేషాం వేషాన్యత్వమకారయత్ ॥ **46** ॥ 275

యవనాన్ముండితశిరసోఽర్ధముండితాంచ్ఛకాన్ ప్రలంబకేశాన్ పారదాన్ పహ్లావాఞ్శ్మశ్రుధరాన్ నిస్స్వాధ్యాయవషట్కారానేతాననాన్యాంశ్చ క్షత్రియాంశ్చకార ॥ **47** ॥ 276

ఏతే చాత్మధర్మపరిత్యాగాద్బ్రాహ్మణైః పరిత్యక్తా మ్లేచ్ఛతాం యయుః ॥ **48** ॥ 277

సగరోఽపి స్వమధిష్ఠానమాగమ్యాస్ఖలితచక్రస్సప్తద్వీపవతీమిమాముర్వీ ప్రశశాస ॥ **49** ॥ 278

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థంఽశే తృతీయోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేఽశే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

కాశ్యపదుహితా సుమతిర్విదర్భరాజతనయా కేశినీ చ ద్వే భార్యే సగరస్యాస్తాం ॥ **1** ॥ 279

తాభ్యాం చాపత్యార్థమౌర్వః పరమేణ సమాధినారాధితో వరమదాత్ ॥ **2** ॥ 280

ఏకా వంశకరమేకం పుత్రమపరా షష్టిం పుత్రసహస్రాణాం జనయిష్యతీతి యస్యా
యదభిమతం తదిచ్ఛయా గృహ్యతామిత్యుక్తే కేశిన్యేకం వరయామాస ॥ **3** ॥ 281

సుమతిః పుత్రసహస్రాణి షష్టిం వవ్రే ॥ **4** ॥ 282

తథేత్యుక్తే అల్పైరహోభిః కేశినీ పుత్రమేకమసమంజసనామాన వంశకరమసూత ॥ **5** ॥ 283

కాశ్యపతనయాయాస్తు సుమత్యాః షష్టిః పుత్రసహస్రాణ్యభవన్ ॥ **6** ॥ 284

తస్మాదసమంజసాదంశుమాన్నామ కుమారో జజ్ఞే ॥ **7** ॥ 285

స త్వసమంజసో బాలో బాల్యాదేవాసద్వృత్తోఽభూత్ ॥ **8** ॥ 286

పితా చాస్యాచింతయదయమతీతబాల్యః సుబుద్ధిమాన్ భవిష్యతీతి ॥ **9** ॥ 287

అథ తత్రాపి చ వయస్యతీతే అసచ్చరితమేనం పితా తత్యాజ ॥ **10** ॥ 288

తాన్యపి షష్టిః పుత్రసహస్రాణ్యసమంజసచరితమేవానుచక్రుః ॥ **11** ॥ 289

తతశ్చాసమంజసచరితానుకారిభిస్సాగరైరపధ్వస్తయజ్ఞాదిసన్మార్గే జగతి
దేవాస్సకలవిద్యామయమసంస్పృష్టమశేషదోషైర్భగవతః
పురుషోత్తమస్యాంశభూతం కపిలం ప్రణమ్య తదర్థమూచుః ॥ **12** ॥ 290

భగవన్నేఽభిస్సగరతనయైరసమంజసచరితమనుగమ్యతే ॥ **13** ॥ 291

కథమేభిరసద్వృత్తమనుసరద్భిర్జగద్భవిష్యతీతి ॥ **14** ॥ 292

అత్యార్త్తజగత్పరిత్రాణాయ చ భగవతోఽత్ర శరీరగ్రహణమిత్యాకర్ణ్య
భగవానాహాల్పైరేవ దినైర్వినంక్ష్యంతీతి ॥ **15** ॥ 293

అత్రాంతరే చ సగరో హయమేధమారభత ॥ **16** ॥ 294

తస్య చ పుత్రైరధిష్ఠితమస్యాశ్వం కోఽప్యపహృత్య భువో బిలం ప్రవివేశ ॥ **17** ॥ 295

తతస్తత్తనయాశ్చాశ్వఖురగతినిర్బంధేనావనీమేకైకో యోజనం చఖ్నుః ॥ **18** ॥ 296

పాతాలే చాశ్వం పరిభ్రమంతం తమవనీపతితనయాస్తే దదృశుః ॥ **19** ॥ 297

నాతిదూరేఽవస్థితం చ భగవంతమపఘనే శరత్కాలేఽర్కమివ
తేజోభిరనవరతమూర్ధ్వమధశ్చాశేష దిశశ్చోద్భాసయమానం
కపిలర్షిమపశ్యన్ ॥ **20** ॥ 298

హయహర్త్తారం తతశ్చోద్యతాయుధా దురాత్మానోఽయమస్మదపకారీ యజ్ఞవిఘ్నకారీ
హన్యతాం హయహర్త్తా హన్యతామిత్యవోచన్నభ్యధావంశ్చ ॥ **21** ॥ 299

తతస్తేనాపి భగవతా
కించిదీషత్పరివర్త్తితలోచనేనావలోకితాస్స్వశరీరసముత్థేనాఽగ్నినా దహ్యమానా
వినేశుః ॥ **22** ॥ 300

సగరోఽప్యవగమ్యాశ్వానుసారి తత్పుత్రబలమశేషం పరమర్షిణా కపిలేన తేజసా దగ్ధం
తతోంఽశుమంతమసమంజసపుత్రమశ్వానయనాయ యుయోజ ॥ **23** ॥ 301

స సగరతనయఖాతమార్గేణ తు భక్తినమ్రస్తదా కపిలముపగమ్య తుష్టావ ॥ **24** ॥ 302

అథైనం అథాంశుమానపి భగవానాహ ॥ **25** ॥ 303

గచ్ఛైనం పితామహాయాశ్వం ప్రాపయ వరం వృణీష్వ చ పుత్రక పౌత్రశ్చ తే
స్వర్గాద్గంగాం భువమానేష్యత ఇతి ॥ **26** ॥ 304

స్వర్యాతానాం బ్రహ్మదండహతానామస్మత్పితౄణామస్వర్గయోగ్యానాం స్వర్గప్రాప్తికరం
వరమస్మాకం ప్రయచ్ఛేతి ప్రత్యాహ ॥ **27** ॥ 305

తదాకర్ణ్య తం చ భగవానాహ ఉక్తమేవైతన్మయాద్య పౌత్రస్తే త్రిదివాద్గంగాం
భువమానేష్యతీతి ॥ **28** ॥ 306

తదంభసా చ సంస్పృష్టేష్వస్థిభస్మసు ఏతే చ స్వర్గమారోక్ష్యంతి ॥ **29** ॥ 307

భగవద్విష్ణుపాదాంగుష్ఠనిర్గతస్య జలస్యైతన్మాహాత్మ్యం ॥ **30** ॥ 308

యన్న కేవలమభిసంధిపూర్వకం స్నానాద్యుపభోగేషూపకారక -
మనభిసంహితమప్యపేతప్రాణస్యాస్థిచర్మస్నాయుకేశాద్యుపస్పృష్టం శరీరజమపి
పతితం సద్యశ్శరీరిణం స్వర్గం నయతీత్యుక్తః ప్రణమ్య భగవతేఽశ్వమాదాయ
పితామహహి యజ్ఞమాజగామ ॥ **31** ॥ 309

సగరోఽప్యశ్వమాసాద్య తం యజ్ఞం సమాపయామాస ॥ **32** ॥ 310

సాగరం చాత్మజప్రీత్యా పుత్రత్వే కల్పితవాన్ ॥ **33** ॥ 311

తస్యాంశుమతో దిలీపః పుత్రోఽభవత్ ॥ **34** ॥ 312

దిలీపస్య భగీరథః యోఽసౌ గంగాం స్వర్గాదిహానీయ భాగీరథీసంజ్ఞాం చకార ॥ **35** ॥ 313

భగీరథాత్సుహోత్రస్సుహోత్రాచ్ఛ్రుతః, తస్యాపి నాభాగః తతోఽంబరీషః,
తత్పుత్రస్సింధుద్వీపః సింధుద్వీపాదయుతాయుః ॥ **36** ॥ 314

తత్పుత్రశ్చ ఋతుపర్ణః, యోఽసౌ నలసహాయోఽక్షహృదయజ్ఞోఽభూత్ ॥ **37** ॥ 315

ఋతుపర్ణపుత్రస్సర్వకామః ॥ **38** ॥ 316

తత్తనయస్సుదాసః ॥ **39** ॥ 317

సుదాసాత్సౌదాసో మిత్రసహనామా ॥ **40** ॥ 318

స చాటవ్యాం మృగయార్థీ పర్యటన్ వ్యాఘ్రద్వయమపశ్యత్ ॥ **41** ॥ 319

తాభ్యాం తద్వనమపమృగం కృతం మత్వైకం తయోర్బాణేన జఘాన ॥ **42** ॥ 320

మ్రియమాణశ్చాసావతిభీషణాకృతిరతికరాలవదనో రాక్షసోఽభూత్ ॥ **43** ॥ 321

ద్వితీయోఽపి ప్రతిక్రియాం తే కరిష్యామీత్యుక్త్వాంతర్ధానం జగామ ॥ **44** ॥ 322

కాలేన గచ్ఛతా సౌదాసో యజ్ఞమయజత్ ॥ **45** ॥ 323

పరినిష్ఠితయజ్ఞే ఆచార్యే వసిష్ఠే నిష్క్రాంతే తద్రక్షో వసిష్ఠరూపమాస్థాయ యజ్ఞావసానే
మమ నరమాంసభోజనం దేయమితి తత్సంస్క్రియతాం
క్షణాదాగమిష్యామీత్యుక్త్వా నిష్క్రాంతః ॥ **46** ॥ 324

భూయశ్చ సూదవేషం కృత్వా రాజాజ్ఞయా మానుషం మాంసం సంస్కృత్య రాజ్ఞే
న్యవేదయత్ ॥ **47** ॥ 325

అసావపి హిరణ్యపాత్రే మాంసమాదాయ వసిష్ఠాగమనప్రతీక్షకోఽభవత్ ॥ **48** ॥ 326

ఆగతాయ వసిష్ఠాయ నివేదితవాన్ ॥ **49** ॥ 327

స చాప్యచింతయదహో అస్య రాజ్ఞో దౌశ్శీల్యం యేనైతన్మాంసమస్మాకం ప్రయచ్ఛతి
కిమేతద్ద్రవ్యజాతమితి ధ్యానపరోఽభవత్ ॥ **50** ॥ 328

అపశ్యచ్చ తన్మాంసం మానుషం ॥ **51** ॥ 329

అతః క్రోధకలుషీకృతచేతా రాజని శాపముత్ససర్జ ॥ **52** ॥ 330

యస్మాదభోజ్యమేతదస్మద్విధానాం తపస్వినామవగచ్ఛన్నపి భవాన్మహ్యం దదాతి
తస్మాత్తవైవాత్ర లోలుపతా భవిష్యతీతి ॥ **53** ॥ 331

అనంతరం చ తేనాపి భగవతైవాభిహితోఽస్మీత్యుక్తే కిం కిం మయాభిహితమితి మునిః పునరపి సమాధౌ తస్థౌ ॥ **54** ॥ 332

సమాధివిజ్ఞానావగతార్థశ్చానుగ్రహం తస్మై చకార నాత్యంతికమేతద్ద్వాదశాబ్దం తవ భోజనం భవిష్యతీతి ॥ **55** ॥ 333

అసావపి ప్రతిగృహ్యోదకాంజలిం మునిశాపప్రదానాయోద్యతో
భగవన్నయమస్మద్గురుర్నార్హస్యేనం కులదేవతాభూతమాచార్యం శప్తుమితి
మదయంత్యా స్వపత్న్యా ప్రసాదితస్సస్యాంబుదరక్షణార్థం తచ్ఛాపాంబు నోర్వ్యాం
న చాకాశే చిక్షేప కిం తు తేనైవ స్వపదౌ సిషేచ ॥ **56** ॥ 334

తేన చ క్రోధాశ్రితేనాంబునా దగ్ధచ్ఛాయౌ తత్పాదౌ కల్మాషతాముపగతౌ తతస్స కల్మాషపాదసంజ్ఞామవాప ॥ **57** ॥ 335

వసిష్ఠశాపాచ్చ షష్ఠే షష్ఠే కాలే రాక్షసస్వభావమేత్యాటవ్యాం పర్యటన్ననేకశో మానుషానభక్షయత్ ॥ **58** ॥ 336

ఏకదా తు కంచిన్మునిమృతుకాలే భార్యాసంగతం దదర్శ ॥ **59** ॥ 337

తయోశ్చ తమతిభీషణం రాక్షసస్వరూపమవలోక్య త్రాసాద్దంపత్యోః ప్రధావితయోర్బ్రాహ్మణం జగ్రాహ ॥ **60** ॥ 338

తతస్సా బ్రాహ్మణీ బహుశస్తమభియాచితవతీ ॥ **61** ॥ 339

ప్రసీదేక్ష్వాకుకులతిలకభూతస్త్వం మహారాజో మిత్రసహో న రాక్షసః ॥ **62** ॥ 340

నార్హసి స్త్రీధర్మసుఖాభిజ్ఞో మయ్యకృతార్థాయామస్మద్భర్తారం హంతుమిత్యేవం బహుప్రకారం తస్యాం విలపంత్యాం వ్యాఘ్రుః పశుమివారణ్యేఽభిమతం తం బ్రాహ్మణమభక్షయత్ ॥ **63** ॥ 341

తతశ్చాతికోపసమన్వితా బ్రాహ్మణీ తం రాజానం శశాప ॥ **64** ॥ 342

యస్మాదేవం మయ్యతృప్తాయాం త్వయాయం మత్పతిర్భక్షితః తస్మాత్త్వమపి కామోపభోగప్రవృత్తోఽంతం ప్రాప్స్యసీతి ॥ **65** ॥ 343

శప్త్వా చైవం సాగ్నిం ప్రవివేశ ॥ **66** ॥ 344

తతస్తస్య ద్వాదశాబ్దపర్యయే విముక్తశాపస్య స్త్రీవిషయాభిలాషిణో మదయంతీ తం స్మారయామాస ॥ **67** ॥ 345

తతః పరమసౌ స్త్రీభోగం తత్యాజ ॥ **68** ॥ 346

వసిష్ఠశ్చాపుత్రేణ రాజ్ఞా పుత్రార్థమభ్యర్థితో మదయంత్యాం గర్భాధానం చకార ॥ **69** ॥ 347

యదా చ సప్తవర్షాణ్యసౌ గర్భో న జజ్ఞే తతస్తం గర్భమశ్మనా సా దేవీ జఘాన ॥ **70** ॥ 348

పుత్రశ్చాజాయత ॥ **71** ॥ 349

తస్య చాశ్మక ఇత్యేవ నామాభవత్ ॥ **72** ॥ 350

అశ్మకస్య మూలకో నామ పుత్రోఽభవత్ ॥ **73** ॥ 351

యోఽసౌ నిఃక్షత్రే క్ష్మాతలేఽస్మిన్ క్రియమాణే స్త్రీభిర్వివస్త్రాభిః పరివార్య రక్షితస్తతస్తం నారీకవచముదాహరంతి ॥ **74** ॥ 352

మూలకాద్దశరథస్తస్మాదిలివిలస్తతశ్చవిశ్వసహః ॥ **75** ॥ 353

తస్మాచ్చ ఖట్వాంగో యోఽసౌ దేవాసురసంగ్రామే దేవైరభ్యర్థితోఽసురాంజఘాన ॥ **76** ॥ 354

స్వర్గే చ కృతప్రియైర్దేవైర్వరగ్రహణాయ చోదితః ప్రాహ ॥ **77** ॥ 355

యద్యవశ్యం వరో గ్రాహ్యస్తన్మమాయుః కథ్యతామితి ॥ **78** ॥ 356

అనంతరం చ తైరుక్తం ఏకముహూర్త్తప్రమాణం తవాయురిత్యుక్తోఽథాస్ఖలితగతినా విమానేన లఘిమగుణో మర్త్యలోకమాగమ్యేదమాహ ॥ **79** ॥ 357

యథా న బ్రాహ్మణేభ్యస్సకాశాదాత్మాపి మే ప్రియతరో న చ స్వధర్మోల్లంఘనం మయా
కదాచిదప్యనుష్ఠితం న చ సకలదేవమానుషపశుపక్షివృక్షాదికేష్వచ్యుతవ్యతిరేకవతీ
దృష్టిర్మమాభూత్ తథా తమేవం మునిజనానుస్మృతం భగవంతమస్ఖలితగతిః
ప్రాపయేయమిత్యశేషదేవగురౌ భగవత్యనిర్దేశ్యవపుషి సత్తామాత్రాత్మన్యాత్మానం
పరమాత్మని వాసుదేవాఖ్యే యుయోజ తత్రైవ చ లయమవాప ॥ **80** ॥ 358

అత్రాపి శ్రూయతే శ్లోకో గీతస్సప్తర్షిభిః పురా।
ఖట్వాంగేన సమో నాన్యః కశ్చిదుర్వ్యాం భవిష్యతి ॥ **81** ॥ 359

యేన స్వర్గాదిహాగమ్య ముహూర్త్తం ప్రాప్య జీవితం।
త్రయోఽభిసంహితా లోకా బుద్ధ్యా సత్యేన చైవ హి ॥ **82** ॥ 360

ఖట్వాంగాద్దీర్ఘబాహుః పుత్రోఽభవత్ ॥ **83** ॥ 361

తతో రఘురభవత్ ॥ **84** ॥ 362

తస్మాదప్యజః ॥ **85** ॥ 363

అజాద్దశరథః ॥ **86** ॥ 364

తస్యాపి భగవానబ్జనాభో జగతః స్థిత్యర్థమాత్మాంశేన
రామలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నరూపేణ చతుర్ధా పుత్రత్వమాయాసీత్ ॥ **87** ॥ 365

రామోఽపి బాల ఏవ విశ్వామిత్రయాగరక్షణాయ గచ్ఛంస్తాటకాం జఘాన ॥ **88** ॥ 366

యజ్ఞే చ మారీచమిషువాతాహతం సముద్రే చిక్షేప ॥ **89** ॥ 367

సుబాహుప్రముఖాంశ్చ క్షయమనయత్ ॥ **90** ॥ 368

దర్శనమాత్రేణాహల్యామపాపాం చకార ॥ **91** ॥ 369

జనకగృహే చ మాహేశ్వరం చాపమనాయాసేన బభంజ ॥ **92** ॥ 370

సీతామయోనిజాం జనకరాజతనయాం వీర్యశుల్కాం లేభే ॥ **93** ॥ 371

సకలక్షత్రియక్షయకారిణమశేషహైహయకులధూమకేతుభూతం చ
పరశురామమపాస్తవీర్యబలావలేపం చకార ॥ **94** ॥ 372

పితృవచనాచ్చాగణితరాజ్యాభిలాషో భ్రాతృభార్యాసమేతో వనం ప్రవివేశ ॥ **95** ॥ 373

విరాధఖరదూషణాదీన్ కబంధవాలినౌ చ నిజఘాన ॥ **96** ॥ 374

బద్ధ్వా చాంభోనిధిమశేషరాక్షసకులక్షయం కృత్వా దశాననాపహృతాం భార్యాం
తద్వధాదపహృతఽకలంకామప్యనలప్రవేశశుద్ధామశేషదేవసంఘైః
స్తూయమానశీలాం జనకరాజకన్యామయోధ్యామానిన్యే ॥ **97** ॥ 375

తతశ్చాభిషేకమంగలం మైత్రేయ వర్షశతేనాపి వక్తుం న శక్యతే సంక్షేపేణ
శ్రూయతాం ॥ **98** ॥ 376

లక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నవిభీషణసుగ్రీవాంగదజాంబవద్ధనుమత్ప్రభృతిభిస్సముత్ఫుల్ల -
వదనైశ్ఛత్రచామరాదియుతైః సేవ్యమానో
దాశరథిర్బ్రహ్మేంద్రాగ్నియమనిరృతివరుణ -
వాయుకుబేరేశానప్రభృతిభిస్సర్వామరైర్వసిష్ఠవామదేవ -
వాల్మీకిమార్కండేయవిశ్వామిత్రభరద్వాజాగస్త్యప్రభృతిభిర్మునివరైః
ఋగ్యజుస్సామాథర్వభిస్సంస్తూయమానో
నృత్యగీతవాద్యాద్యఖిలలోకమంగలవాద్యైర్వీణావేణుమృదంగభేరీపటహశంఖ -
కాహలగోముఖప్రభృతిభిస్సునాదైస్సమస్తభూభృతాం మధ్యే సకలలోకరక్షార్థం
యథోచితమభిషిక్తో దాశరథిః కోసలేంద్రో రఘుకులతిలకో జానకీప్రియో
భ్రాతృత్రయప్రియస్సింహాసనగత ఏకాదశాబ్దసహస్రం రాజ్యమకరోత్ ॥ **99** ॥ 377

భరతోఽపి గంధర్వవిషయసాధనాయ గచ్ఛన్ సంగ్రామే గంధర్వకోటీస్తిస్రో
జఘాన ॥ **100** ॥ 378

శత్రుఘ్నోనాప్యమితబలపరాక్రమో మధుపుత్రో లవణో నామ రాక్షసో నిహతో మథురా
చ నివేశితా ॥ **101** ॥ 379

ఇత్యేవమాద్యతిబలపరాక్రమవిక్రమణైరతిదుష్టసంహారిణోఽశేషస్య జగతో
నిష్పాదితస్థితయో రామలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నాః పునరపి దివమారూఢాః ॥ **102** ॥ 380

యేఽపి తేషు భగవదంశేష్వనురాగిణః కోసలనగరజానపదాస్తేఽపి
తన్మనసస్తత్సాలోక్యతామవాపుః ॥ **103** ॥ 381

అతిదుష్టసంహారిణో రామస్య కుశలవౌ ద్వౌ పుత్రౌ లక్ష్మణస్యాంగదచంద్రకేతూ
తక్షపుష్కలౌ భరతస్య సుబాహుశూరసేనౌ శత్రుఘ్నస్య ॥ **104** ॥ 382

కుశస్యాతిథిరతిథేరపి నిషధః పుత్రోఽభూత్ ॥ **105** ॥ 383

నిషధస్యాప్యనలస్తస్మాదపి నభాః నభసః పుండరీకస్తత్తనయః క్షేమధన్వా తస్య చ
దేవానీకస్తస్యాప్యహీనకోఽహీనకస్యాపి రురుస్తస్య చ పారియాత్రకః
పారియాత్రకాద్దేవలో దేవలాద్వచ్చలః, తస్యాప్యుత్కః, ఉత్కాచ్చ
వజ్రనాభస్తస్మాచ్ఛంఖణస్తస్మాద్యుషితాశ్వస్తతశ్చ విశ్వసహో జజ్ఞే ॥ **106** ॥ 384

తస్మాద్ధిరణ్యనాభో యో
మహాయోగీశ్వరాజ్జైమినేశ్శిష్యాద్యాజ్ఞవల్క్యాద్యోగమవాప ॥ **107** ॥ 385

హిరణ్యనాభస్య పుత్రః
పుష్యస్తస్మాద్ధ్రువసంధిస్తతస్సుదర్శనస్తస్మాదగ్నివర్ణస్తతశ్శీఘ్రగస్తస్మాదపి మరుః
పుత్రోఽభవత్ ॥ **108** ॥ 386

యోఽసౌ యోగమాస్థాయాద్యాపి కలాపగ్రామమాశ్రిత్య తిష్ఠతి ॥ **109** ॥ 387

ఆగామియుగే సూర్యవంశక్షత్రప్రవర్త్తయితా భవిష్యతి ॥ **110** ॥ 388

తస్యాత్మజః ప్రసుశ్రుతస్తస్యాపి సుసంధిస్తతశ్చాప్యమర్షస్తస్య చ సహస్వాంస్తతశ్చ
విశ్వభవః ॥ **111** ॥ 389

తస్య బృహద్బలః యోఽర్జునతనయేనాభిమన్యునా భారతయుద్ధే
క్షయమనీయత ॥ **112** ॥ 390

ఏతే ఇక్ష్వాకుభూపాలాః ప్రాధాన్యేన మయేరితాః ।
ఏతేషాం చరితం శృణ్వన్ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ **113** ॥ 391

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేంఽశే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే పంచమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇక్ష్వాకుతనయో యోఽసౌ నిమిర్నామ సహస్రం వత్సరం సత్రమారేభే ॥ **1** ॥ 392

వసిష్ఠం చ హోతారం వరయామాస ॥ **2** ॥ 393

తమాహ వసిష్ఠోఽహమింద్రేణ పంచవర్షశతయాగార్థం ప్రథమం వృతః ॥ **3** ॥ 394

తదనంతరం ప్రతిపాల్యతామాగతస్తవాపి ఋత్విగ్భవిష్యామీత్యుక్తే స పృథివీపతిర్న కించిదుక్తవాన్ ॥ **4** ॥ 395

వసిష్ఠోఽప్యనేన సమన్వీప్సితమిత్యమరపతేర్యాగమకరోత్ ॥ **5** ॥ 396

సోఽపి తత్కాల ఏవాన్యైర్గౌతమాదిభిర్యాగమకరోత్ ॥ **6** ॥ 397

సమాప్తే చామరపతేర్యాగే త్వరయా వసిష్ఠో నిమియజ్ఞం కరిష్యామీత్యాజగామ ॥ **7** ॥ 398

తత్కర్మకర్తృత్వం చ గౌతమస్య దృష్ట్వా స్వపతే తస్మై రాజ్ఞే మాం ప్రత్యాఖ్యాయైతదనేన గౌతమాయ కర్మాంతరం సమర్పితం యస్మాత్తస్మాదయం విదేహో భవిష్యతీతి శాపం దదౌ ॥ **8** ॥ 399

ప్రబుద్ధశ్చాసావవనిపతిరపి ప్రాహ ॥ **9** ॥ 400

యస్మాన్మామసంభాష్యాజ్ఞానత ఏవ శయానస్య శాపోత్సర్గమసౌ శాపోత్సర్గమసౌ దుష్టగురుశ్చకార తస్మాత్తస్యాపి దేహః పతిష్యతీతి శాపం దత్త్వా దేహమత్యజత్ ॥ **10** ॥ 401

తచ్ఛాపాచ్చ మిత్రావరుణయోస్తేజసి వసిష్ఠస్య చేతః ప్రవిష్టం ॥ **11** ॥ 402

ఊర్వశీదర్శనాదుద్భూతబీజప్రపాతయోస్తయోస్సకాశాద్వసిష్ఠో దేహమపరం లేభే ॥ **12** ॥ 403

నిమేరపి తచ్ఛరీరమతిమనోహరగంధతైలాదిభిరుపసంస్క్రియమాణం నైవ క్లేదాదికం దోషమవాప సద్యో మృత ఇవ తస్థౌ ॥ **13** ॥ 404

యజ్ఞసమాప్తౌ భాగగ్రహణాయ దేవానాగతాన్ఋత్విజ ఊచుర్యజమానాయ వరో దీయతామితి ॥ **14** ॥ 405

దేవైశ్చ ఛందితోఽసౌ నిమిరాహ ॥ **15** ॥ 406

భగవంతోఽఖిలసంసారదుఃఖహంతారః ॥ **16** ॥ 407

న హ్యేతాదృగన్యద్దుఃఖమస్తి యచ్ఛరీరాత్మనోర్వియోగే భవతి ॥ **17** ॥ 408

తదహమిచ్ఛామి సకలలోకలోచనేషు వస్తుం న పునశ్శరీరగ్రహణం కర్తుమిత్యేవముక్తైర్దేవైరసావశేషభూతానాం నేత్రేష్ఖవతారితః ॥ **18** ॥ 409

తతో భూతాన్యున్మేషనిమేషం చక్రుః ॥ **19** ॥ 410

తతశ్చ అపుత్రస్య చ భూభుజః శరీరమరాజక భీరవో మునయోఽరణ్యా మమంథుః ॥ **20** ॥ 411

తత్ర చ కుమారో జజ్ఞే ॥ **21** ॥ 412

జననాజ్జనకసంజ్ఞాం చావాప ॥ **22** ॥ 413

అభూద్విదేహోఽస్య పితేతి వైదేహః, మథనాన్మిథిరితి ॥ **23** ॥ 414

తస్యోదావసుః పుత్రోఽభవత్ ॥ **24** ॥ 415

ఉదావసోర్నందివర్ద్ధనస్తతస్సుకేతుః తస్మాద్దేవరాతస్తతశ్చ బృహదుక్థః తస్య చ మహావీర్యస్తస్యాపి సుధృతిః ॥ **25** ॥ 416

ధృష్టకేతురజాయత ॥ **26** ॥ 417

ధృష్టకేతోర్హర్యశ్వస్తస్య చ మనుర్మనోః ప్రతీకః, తస్మాత్కృతరథస్తస్య దేవమీఢః, తస్య చ విబుధో విబుధస్య మహాధృతిస్తతశ్చ కృతరాతః, తతో మహారోమా తస్య సువర్ణరోమా తత్పుత్రో హ్రస్వరోమా హ్రస్వరోమ్ణస్సీరధ్వజోఽభవత్ ॥ **27** ॥ 418

తస్య పుత్రార్థం యజనభువం కృషతః సీరే సీతా దుహితా సముత్పన్నా ॥ **28** ॥ 419

సీరధ్వజస్య భ్రాతా సాంకాశ్యాధిపతిః కుశధ్వజనామాసీత్ ॥ **29** ॥ 420

సీరధ్వజస్యాపత్యం భానుమాన్ భానుమతశ్శతద్యుమ్నః తస్య తు శుచిః తస్మాచ్ఛుర్జనామా పుత్రో జజ్ఞే ॥ **30** ॥ 421

తస్యాపి శతధ్వజః, తతః కృతిః కృతేరంజనః, తత్పుత్రః కురుజిత్ తతోఽరిష్టనేమిః తస్మాచ్ఛ్రుతాయుః శ్రుతాయుషః సుపార్శ్వః తస్మాత్సృంజయః, తతః క్షేమావీ క్షేమావినోఽనేనాః తస్మాద్భీమరథః, తస్య సత్యరథః, తస్మాదుపగురుపగోరుపగుప్తః, తత్పుత్రః స్వాగతస్తస్య చ స్వానందః, తస్మాచ్చ సువర్చాః, తస్య చ సుపార్శ్వః, తస్యాపి సుభాషః, తస్య సుశ్రుతః తస్మాత్సుశ్రుతాజ్జయః తస్య పుత్రో విజయో విజయస్య ఋతః, ఋతాత్సునయః సునయాద్వీత హవ్యః తస్మాద్ధృతిర్ధృతేర్బహులాశ్వః, తస్య పుత్రః కృతిః ॥ **31** ॥ 422

కృతౌ సంతిష్ఠతేఽయం జనకవంశః ॥ **32** ॥ 423

ఇత్యేతే మైథిలాః ॥ **33** ॥ 424

ప్రాయేణైతే ఆత్మవిద్యాశ్రయిణో భూపాలా భవంతి ॥ **34** ॥ 425

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేఽశే పంచమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేఽశే షష్ఠోఽధ్యాయః ॥

శ్రీమైత్రేయ ఉవాచ

సూర్యస్య వంశ్యా భగవన్కథితా భవతా మమ।
సోమస్యాప్యఖిలాన్వంశ్యాంశ్రోతుమిచ్ఛామి పార్థివాన్ ॥ **1** ॥ 426

కీర్త్యతే స్థిరకీర్తీనాం యేషామద్యాపి సంతతిః।
ప్రసాదసుముఖస్తాన్మే బ్రహ్మన్నాఖ్యాతుమర్హసి ॥ **2** ॥ 427

శ్రీపరాశర ఉవాచ

శ్రూయతాం మునిశార్దూల వంశః ప్రథితతేజసః।
సోమస్యానుక్రమాత్ఖ్యాతా యత్రోర్వీపతయోఽభవన్ ॥ **3** ॥ 428

అయం హి వంశోఽతిబలపరాక్రమద్యుతిశీలచేష్టావద్భిరతి -
గుణాన్వితైర్నహుషయయాతికార్తవీర్యార్జునాదిభిర్భూపాలైరలంకృతస్తమహం
కథయామి శ్రూయతాం ॥ **4** ॥ 429

అఖిలజగత్స్రష్టుర్భగవతో నారాయణస్య నాభిసరోజసముద్భవాబ్జయోనేర్బ్రహ్మణః
పుత్రోఽత్రిః ॥ **5** ॥ 430

అత్రేస్సోమః ॥ **6** ॥ 431

తం చ భగవానబ్జయోనిః అశేషౌషధిద్విజనక్షత్రాణామాధిపత్యేఽభ్యషేచయత్ ॥ **7** ॥ 432

స చ రాజసూయమకరోత్ ॥ **8** ॥ 433

తత్ప్రభావాదత్యుత్కృష్టాధిపత్యాధిష్ఠాతృత్వాచ్చైనం మద ఆవివేశ ॥ **9** ॥ 434

మదావలేపాచ్చ సకలదేవగురోబృహస్పతేస్తారాం నామ పత్నీం జహార ॥ **10** ॥ 435

బహుశశ్చ బృహస్పతిచోదితేన భగవతా బ్రహ్మణా చోద్యమానః సకలైశ్చ
దేవర్షిభిర్యాచ్యమానోఽపి న ముమోచ ॥ **11** ॥ 436

తస్య చంద్రస్య చ బృహస్పతేర్ద్వేషాదుశనా పార్ష్ణిగ్రాహోఽభూత్ ॥ **12** ॥ 437

అంగిరసశ్చ సకాశాదుపలబ్ధవిద్యో భగవాన్రుద్రో బృహస్పతేః సాహాయ్యమకరోత్ ॥ **13** ॥ 438

యతశ్చోశనా తతో జంభకుంభాద్యాః సమస్తా ఏవ దైత్యదానవనికాయా
మహాంతముద్యమం చక్రుః ॥ **14** ॥ 439

బృహస్పతేరపి సకలదేవసైన్యయుతః సహాయః శక్రోఽభవత్ ॥ **15** ॥ 440

ఏవం చ తయోరతీవోగ్రసంగ్రామస్తారానిమిత్తస్తారకామయో నామాభూత్ ॥ **16** ॥ 441

జగామ ॥ **17** ॥ 442

తతశ్చ సమస్తశస్త్రాణ్యసురేషు రుద్రపురోగమా దేవా దేవేషు చాశేషదానవా
ముముచుః ॥ **18** ॥ 443

ఏవం దేవాసురాహవసంక్షోభక్షుబ్ధహృదయమశేషమేవ జగద్బ్రహ్మాణం శరణం తతశ్చ
భగవానబ్జయోనిరప్యుశనసం శంకరమసురాందేవాంశ్చ నివార్య బృహస్పతయే
తారామదాపయత్ ॥ **19** ॥ 444

తాం చాంతఃప్రసవామవలోక్య బృహస్పతిరప్యాహ ॥ **20** ॥ 445

నైష మమ క్షేత్రే భవత్యాన్యస్య సుతో
ధార్యస్సముత్సృజైనమలమలమతిధార్ష్ట్యేతి ॥ **21** ॥ 446

స సా చ తేనైవముక్తాతిపతివ్రతా భర్తృవచనానంతరం తమిషీకాస్తంబే
గర్భముత్ససర్జ ॥ **22** ॥ 447

చోత్సృష్టమాత్ర ఏవాతితేజసా దేవానాం తేజాంస్యాచిక్షేప ॥ **23** ॥ 448

బృహస్పతిమిందుం చ తస్య కుమారస్యాతిచారుతయా సాభిలాషౌ దృష్ట్వా దేవాస్సముత్పన్నసందేహాస్తారాం పప్రచ్ఛుః ॥ **24** ॥ 449

సత్యం కథయాస్మాకమితి సుభగే సోమస్యాథ వా బృహస్పతేరయం పుత్ర ఇతి ॥ **25** ॥ 450

ఏవం తైరుక్తా సా తారా హియా కించిన్నోవాచ ॥ **26** ॥ 451

బహుశోఽప్యభిహితా యదాసౌ దేవేభ్యో నాచచక్షే తతస్స కుమారస్తాం శప్తుముద్యతః ప్రాహ ॥ **27** ॥ 452

దుష్టేఽంబ కస్మాన్మమ తాతం నాఖ్యాసి ॥ **28** ॥ 453

అద్యైవ తే వ్యలీకలజ్జావత్యాస్తథా శాస్తిమహం కరోమి ॥ **29** ॥ 454

యథా చ నైవమద్యాప్యతిమంథరవచనా భవిష్యసీతి ॥ **30** ॥ 455

అథ భగవాన్ పితామహః తం కుమారం సన్నివార్య స్వయమపృచ్ఛత్తాం తారాం ॥ **31** ॥ 456

కథయ వత్సే కస్యాయమాత్మజః సోమస్య వా బృహస్పతేర్వా ఇత్యుక్తా లజ్జమానాహ సోమస్యేతి ॥ **32** ॥ 457

తతః ప్రస్ఫురదుచ్ఛ్వసితామలకపోలకాంతిర్భగవానుడ్డుపతిః కుమారమాలింగ్య సాధు సాధు వత్స ప్రాజ్ఞోఽసీతి బుధ ఇతి తస్య చ నామ చక్రే ॥ **33** ॥ 458

తదాఖ్యాతమేవైతత్ స చ యథేలాయామాత్మజం పురూరవసముత్పాదయామాస ॥ **34** ॥ 459

పురూరవాస్త్వతిదానశీలోఽతియజ్వాతితేజస్వీ। యం సత్యవాదినమతిరూపవంతం మనస్వినం మిత్రావరుణశాపాన్మానుషే లోకే మయా వస్తవ్యమితి కృతమతిరుర్వశీ దదర్శ ॥ **35** ॥ 460

దృష్టమాత్రే చ తస్మిన్నపహాయ మానమశేషమపాస్య స్వర్గసుఖాభిలాషం తన్మనస్కా
భూత్వా తమేవోపతస్థే ॥ **36** ॥ 461

సోఽపి చ తామతిశయితసకలలోకస్త్రీకాంతిసౌకుమార్యలావణ్యగతివిలాసహాసాది -
గుణామవలోక్య తదాయత్తచిత్తవృత్తిర్బభూవ ॥ **37** ॥ 462

ఉభయమపి తన్మనస్కమనన్యదృష్టి పరిత్యక్తసమస్తాన్యప్రయోజనమభూత్ ॥ **38** ॥ 463

రాజా తు ప్రాగల్భ్యత్తామాహ ॥ **39** ॥ 464

సుభ్రు త్వామహమభికామోఽస్మి ప్రసీదానురాగముద్వహేత్యుక్తా
లజ్జావఖండితమూర్వశీ తం ప్రాహ ॥ **40** ॥ 465

భవత్వేవం యది మే సమయపరిపాలనం భవాన్ కరోతీత్యాఖ్యాతే పునరపి
తామాహ ॥ **41** ॥ 466

ఆఖ్యాహి మే సమయమితి ॥ **42** ॥ 467

అథ పృష్టా పునరప్యబ్రవీత్ ॥ **43** ॥ 468

శయనసమీపే మమోరణకద్వయం పుత్రభూతం నాపనేయం ॥ **44** ॥ 469

భవాంశ్చ మయా న నగ్నో ద్రష్టవ్యః ॥ **45** ॥ 470

ఘృతమాత్రం చ మమాహార ఇతి ॥ **46** ॥ 471

ఏవమేవేతి భూపతిరప్యాహ ॥ **47** ॥ 472

తయా సహ స చావనిపతిరలకాయాం చైత్రరథాదివనేష్వమలపద్మఖండేషు
మానసాదిసరస్స్వతిరమణీయేషు రమమాణః
షష్టివర్షసహస్రాణ్యనుదినప్రవర్ద్ధమానప్రమోదోఽనయత్ ॥ **48** ॥ 473

ఉర్వశీ చ తదుపభోగాత్ప్రతిదినప్రవర్ద్ధమానానురాగా అమరలోకవాసేఽపి న స్పృహాం
చకార ॥ **49** ॥ 474

వినా చోర్వశ్యా సురలోకోఽప్సరసాం సిద్ధగంధర్వాణాం చ
నాతిరమణీయోఽభవత్ ॥ **50** ॥ 475

తతశ్చోర్వశీపురూరవసోస్సమయవిద్విశ్వావసుర్గంధర్వనిశి
శయనాభ్యాశాదేకమురణకం జహార ॥ **51** ॥ 476

తస్యాకాశే నీయమానస్యోర్వశీ సమవేతో శబ్దమశృణోత్ ॥ **52** ॥ 477

ఏవమువాచ చ మమానాథాయాః పుత్రః కేనాపహ్రియతే కం
శరణముపయామీతి ॥ **53** ॥ 478

తదాకర్ణ్య రాజా మాం నగ్నం దేవీ వీక్ష్యతీతి న యయౌ ॥ **54** ॥ 479

అథాన్యమప్యురణకమాదాయ గంధర్వా యయుః ॥ **55** ॥ 480

తస్యాప్యపహ్రియమాణస్యాకర్ణ్య శబ్దమాకాశే పునరప్యనాథాస్మ్యహమభర్తృకా
కాపురుషాశ్రయేత్యార్త్తరావిణీ బభూవ ॥ **56** ॥ 481

రాజాప్యమర్షవశాదంధకారమేతదితి ఖడ్గమాదాయ దుష్ట దుష్ట హతోఽసీతి
వ్యాహరన్నభ్యధావత్ ॥ **57** ॥ 482

తావచ్చ గంధర్వైరప్యతీవోజ్జ్వలా విద్యుజ్జనితా ॥ **58** ॥ 483

తత్ప్రభయా చోర్వశీ రాజానమపగతాంబరం దృష్ట్వాపవృత్తసమయా
తత్క్షణాదేవాపక్రాంతా ॥ **59** ॥ 484

పరిత్యజ్య తావప్యురణకౌ గంధర్వాస్సురలోకముపగతాః ॥ **60** ॥ 485

రాజాపి చ తౌ మేషావాదాయాతిహృష్టమనాః స్వశయనమాయాతో నోర్వశీం
దదర్శ ॥ **61** ॥ 486

తాం చాపశ్యన్ వ్యపగతాంబర ఏవోన్మత్తరూపో బభ్రామ ॥ **62** ॥ 487

కురుక్షేత్రే చాంభోజసరస్యన్యాభిశ్చతసృభిరప్సరోభిస్సమవేతామురువ్శీం దదర్శ ॥ **63** ॥ 488

తతశ్చోన్మత్తరూపో జాయే హే తిష్ఠ మనసి ఘోరే తిష్ఠ వచసి కపటికే
తిష్ఠేత్యేవమనేకప్రకారం సూక్తమవోచత్ ॥ **64** ॥ 489

ఆహ చోర్వశీ ॥ **65** ॥ 490

మహారాజాలమనేనావివేకచేష్టితేన ॥ **66** ॥ 491

అంతర్వత్న్యహమబ్దాంతే భవతాత్రాగంతవ్యం కుమారస్తే భవిష్యతి ఏకాం చ
నిశామహం త్వయా సహ వత్స్యామీత్యుక్తః ప్రహృష్టస్స్వపురం జగామ ॥ **67** ॥ 492

తాసాం చాప్సరసాముర్వశీ కథయామాస ॥ **68** ॥ 493

అయం స పురుషోత్కృష్టో యేనాహమేతావంతం కాలమనురాగాకృష్టమానసా
సహోషితేతి ॥ **69** ॥ 494

ఏవముక్తాస్తాశ్చాప్సరస ఊచుః ॥ **70** ॥ 495

సాధు రూపమప్యనేన సహాస్మాకమపి సర్వకాలమాస్యా భవేదితి ॥ **71** ॥ 496

సాధ్వస్య అబ్దే చ పూర్ణే స రాజా తత్రాజగామ ॥ **72** ॥ 497

కుమారం చాయుషమస్మై చోర్వశీ దదౌ ॥ **73** ॥ 498

దత్త్వా చైకాం నిశాం తేన రాజ్ఞా సహోషిత్వా పంచ పుత్రోత్పత్తయే గర్భమవాప ॥ **74** ॥ 499

ఉవాచైనం రాజానమస్మత్ప్రీత్యా మహారాజాయ సర్వ ఏవ గంధర్వా వరదాస్సంవృత్తా
వ్రియతాం చ వర ఇతి ॥ **75** ॥ 500

ఆహ చ రాజా ॥ **76** ॥ 501

విజితసకలారాతిరవిహతేంద్రియసామర్థ్యో బంధుమానమితబలకోశోఽస్మి,
నాన్యదస్మాకమురువ్వశీసాలోక్యాత్ప్రాప్తవ్యమస్తి తదహమనయా సహోర్వశ్యా కాలం
నేతుమభిలషామీత్యుక్తే గంధర్వా రాజ్ఞేఽగ్నిస్థాలీం దదుః ॥ **77** ॥ 502

ఊచుశ్చైనమగ్నిమామ్నాయానుసారీ భూత్వా త్రిధా
కృత్వోర్వశీసలోకతామనోరథముద్దిశ్య సమ్యగ్యజేథాః
తతోఽవశ్యమభిలషితమవాప్స్యసీత్యుక్తస్తామగ్నిస్థాలీమాదాయ జగామ ॥ **78** ॥ 503

అంతరటవ్యామచింతయత్, అహో మేఽతీవ మూఢతా కిమహమకరవం ॥ **79** ॥ 504

వహ్నిస్థాలీ మయైషానీతా నోర్వశీతి ॥ **80** ॥ 505

అథైనామటవ్యామేవాగ్నిస్థాలీం తత్యాజ స్వపురం చ జగామ ॥ **81** ॥ 506

వ్యతీతేఽర్ద్ధరాత్రే వినిద్రశ్చాచింతయత్ ॥ **82** ॥ 507

మమోర్వశీసాలోక్యప్రాప్త్యర్థమగ్నిస్థాలీ గంధర్వైర్దత్తా సా చ మయాటవ్యాం
పరిత్యక్తా ॥ **83** ॥ 508

తదహం తత్ర తదాహరణాయ యాస్యామీత్యుత్థాయ తత్రాప్యుపగతో
నాగ్నిస్థాలీమపశ్యత్ ॥ **84** ॥ 509

శమీగర్భం చాశ్వత్థమగ్నిస్థాలీస్థానే దృష్ట్వాచింతయత్ ॥ **85** ॥ 510

మయాత్రాగ్నిస్థాలీ నిక్షిప్తా సా చాశ్వత్థశ్శమీగర్భోఽభూత్ ॥ **86** ॥ 511

తదేనమేవాహమగ్నిరూపమాదాయ స్వపురమభిగమ్యారణీం కృత్వా
తదుత్పన్నాగ్నేరుపాస్తిం కరిష్యామీతి ॥ **87** ॥ 512

ఏవమేవ స్వపురమభిగమ్యారణిం చకార ॥ **88** ॥ 513

తత్ప్రమాణం చాంగులైః కుర్వన్ గాయత్రీమపఠత్ ॥ **89** ॥ 514

పఠతశ్చాక్షరసంఖ్యాన్యేవాంగులాన్యరణ్యభవత్ ॥ **90** ॥ 515

తత్రాగ్నిం నిర్మథ్యాగ్నిత్రయమామ్నాయానుసారీ భూత్వా జుహావ ॥ **91** ॥ 516

ఉర్వశీసాలోక్యం ఫలమభిసంహితవాన్ ॥ **92** ॥ 517

తేనైవ చాగ్నివిధినా బహువిధాన్ యజ్ఞానిష్ట్వా గాంధర్వలోకానవాప్యోర్వశ్యా
సహావియోగమవాప ॥ **93** ॥ 518

ఏకోఽగ్నిరాదావభవత్ ఏకేన త్వత్ర మన్వంతరే త్రేధా ప్రవర్తితాః ॥ **94** ॥ 519

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేఽశే షష్ఠోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేఽశే సప్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తస్యాప్యాయుర్ధీమానమావసుర్విశ్వావసుః
శ్రుతాయుశ్శతాయురయుతాయురితిసంజ్ఞాః షట్ పుత్రా అభవన్ ॥ **1** ॥ 520

తథామావసోర్భీమనామా పుత్రోఽభవత్ ॥ **2** ॥ 521

భీమస్య కాంచనః కాంచనాత్సుహోత్రస్తస్యాపి జహ్నుః ॥ **3** ॥ 522

యోఽసౌ యజ్ఞవాటమఖిలం గంగాంభసాప్లావితమవలోక్య క్రోధసంరక్తలోచనో
భగవంతం యజ్ఞపురుషమాత్మని పరమేణ సమాధినా సమారోప్యాఖిలామేవ
గంగామపిబత్ ॥ **4** ॥ 523

అథైనం దేవర్షయః ప్రసాదయామాసుః ॥ **5** ॥ 524

దుహితృత్వే చాస్య గంగామనయన్ ॥ **6** ॥ 525

జహ్నోశ్చ సుమంతుర్నామ పుత్రోఽభవత్ ॥ **7** ॥ 526

తస్యాప్యజకస్తతో బలాకాశ్వస్తస్మాత్కుశస్తస్యాపి కుశాంబకుశనాభాధూర్త్త రజసో
వసుశ్చేతి చత్వారః పుత్రా బభూవుః ॥ **8** ॥ 527

తేషాం కుశాంబః శక్రతుల్యో మే పుత్రో భవేదితి తపశ్చకార ॥ **9** ॥ 528

తం చోగ్రతపసమవలోక్య మా భవత్వన్యోఽస్మత్తుల్యవీర్య ఇత్యాత్మనైవాస్యేంద్రః
పుత్రత్వమగచ్ఛత్ ॥ **10** ॥ 529

స గాధిర్నామ పుత్రః కౌశికోఽభవత్ ॥ **11** ॥ 530

గాధిశ్చ సత్యవతీం కన్యామజనయత్ ॥ **12** ॥ 531

తాం చ భార్గవ ఋచీకో వత్రే ॥ **13** ॥ 532

గాధిరప్యతిరోషణాయాతివృద్ధాయ బ్రాహ్మణాయ
దాతుమనిచ్ఛన్నేకతశ్శ్యామకర్ణానామిందువర్చసామనిలరంహసామశ్వానాం
సహస్రం కన్యాశుల్కమయాచత ॥ **14** ॥ 533

తేనాప్యృషిణా వరుణసకాశాదుపలభ్యాశ్వతీర్థోత్పన్నం తాదృశమశ్వసహస్రం
దత్తం ॥ **15** ॥ 534

తతస్తామృచీకః కన్యాముపయేమే ॥ **16** ॥ 535

ఋచీకశ్చ తస్యాశ్చరుమపత్యార్థం చకార ॥ **17** ॥ 536

తత్ప్రసాదితశ్చ తన్మాత్రే క్షత్రవరపుత్రోత్పత్తయే చరుమపరం సాధయామాస ॥ **18** ॥ 537

ఏష చరుర్భవత్యా అయమపరశ్చరుస్త్వన్మాత్రా సమ్యగుపయోజ్య ఇత్యుక్త్వా వనం
జగామ ॥ **19** ॥ 538

ఉపయోగకాలే చ తాం మాతా సత్యవతీమాహ ॥ **20** ॥ 539

పుత్రి సర్వ ఏవాత్మపుత్రమతిగుణమభిలషతి నాత్మజాయాభ్రాతృగుణేష్వతీవాదృతో
భవతీతి ॥ **21** ॥ 540

అతోఽర్హసి మమాత్మీయం చరుం దాతుం మదీయం చరుమాత్మనోపయోక్తుం ॥ **22** ॥ 541

మత్పుత్రేణ హి సకలభూమండలపరిపాలనం కార్యం కియద్వా బ్రాహ్మణస్య
బలవీర్యసంపదేత్యుక్తా సా స్వచరుం మాత్రే దత్తవతీ ॥ **23** ॥ 542

అథ వనాదాగత్య సత్యవతీమృషిరపశ్యత్ ॥ **24** ॥ 543

ఆహ చైనామతిపాపే కిమిదమకార్యం భవత్యా కృతమతిరౌద్రం తే వపుర్లక్ష్యతే ॥ **25** ॥ 544

నూనం త్వయా త్వన్మాతృసాత్కృతశ్చరురుపయుక్తో న యుక్తమేతత్ ॥ **26** ॥ 545

మయా హి తత్ర చరౌ సకలైశ్వర్యవీర్యశౌర్యబలసంపదారోపితా
త్వదీయచరావప్యఖిలశాంతిజ్ఞానతితిక్షాదిబ్రాహ్మణగుణసంపత్ ॥ **27** ॥ 546

తచ్చ విపరీతం కుర్వత్యాస్తవాతిరౌద్రాస్త్రధారణపాలననిష్ఠః క్షత్రియాచారః పుత్రో
భవిష్యతి తస్యాశ్చోపశమరుచిర్బ్రాహ్మణాచార ఇత్యాకర్ణ్యైవ సా తస్య పాదౌ
జగ్రాహ ॥ **28** ॥ 547

ప్రణిపత్య చైనమాహ ॥ **29** ॥ 548

భగవన్మయైతదజ్ఞానాదనుష్ఠితం ప్రసాదం మే కురు మైవంవిధః పుత్రో భవతు
కామమేవంవిధః పౌత్రో భవత్విత్యుక్తే మునిరప్యాహ ॥ **30** ॥ 549

ఏవమస్త్వతి ॥ **31** ॥ 550

అనంతరం చ సా జమదగ్నిమజీజనత్ ॥ **32** ॥ 551

తన్మాతా చ విశ్వామిత్రం జనయామాస ॥ **33** ॥ 552

సత్యవత్యపి కౌశికీ నామ నద్యభవత్ ॥ **34** ॥ 553

జమదగ్నిరిక్ష్వాకువంశోద్భవస్య రేణోస్తనయాం రేణుకాముపయేమే ॥ **35** ॥ 554

తస్యాం చాశేషక్షత్రహంతారం పరశురామసంజ్ఞం
భగవతస్సకలలోకగురోర్నారాయణస్యాంశం జమదగ్నిరజీజనత్ ॥ **36** ॥ 555

విశ్వామిత్రపుత్రస్తు భార్గవ ఏవ శునశ్శేపో దేవైర్దత్తః తతశ్చ
దేవరాతనామాభవత్ ॥ **37** ॥ 556

తతశ్చాన్యే మధుచ్ఛందోధనంజయకృతదేవాష్టకకచ్ఛపహారీతకాఖ్యా విశ్వామిత్రపుత్రా
బభూవుః ॥ **38** ॥ 557

తేషాం చ బహూని కౌశికగోత్రాణి ఋష్యంతరేషు వివాహ్యాన్యభవన్ ॥ **39** ॥ 558

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేంఽశే సప్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే అష్టమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

పురూరవసో జ్యేష్ఠః పుత్రో యస్త్వాయుర్నామా స రాహోర్దుహితరముపయేమే ॥ **1** ॥ 559

తస్యాం చ పంచ పుత్రానుత్పాదయామాస ॥ **2** ॥ 560

నహుషక్షత్రవృద్ధరంభరజిసంజ్ఞాస్తథైవానేనాః పంచమః పుత్రోఽభూత్ ॥ **3** ॥ 561

క్షత్రవృద్ధాత్సుహోత్రః పుత్రోఽభవత్ ॥ **4** ॥ 562

కాశ్యకాశగృత్సమదాస్త్రయస్తస్య పుత్రా బభూవుః ॥ **5** ॥ 563

గృత్సమదస్య శౌనకశ్చాతుర్వర్ణ్యప్రవర్తయితాభూత్ ॥ **6** ॥ 564

కాశ్యస్య కాశేయః కాశిరాజః తస్మాద్రాష్ట్రః రాష్ట్రస్య దీర్ఘతపాః పుత్రోఽభవత్ ॥ **7** ॥ 565

ధన్వంతరిస్తు దీర్ఘతపసః పుత్రోఽభవత్ ॥ **8** ॥ 566

స హి సంసిద్ధకార్యకరణస్సకలసంభూతిష్వశేషజ్ఞానవిద్ భగవతా నారాయణేన
చాతీతసంభూతౌ తస్మై వరో దత్తః ॥ **9** ॥ 567

కాశిరాజగోత్రేఽవతీర్య త్వమష్టధా సమ్యగాయుర్వేదం కరిష్యసి
యజ్ఞభాగభగ్భవిష్యసీతి ॥ **10** ॥ 568

తస్య చ ధన్వంతరేః పుత్రః కేతుమాన్ కేతుమతో భీమరథస్తస్యాపి దివోదాసస్తస్యాపి
ప్రతర్దనః ॥ **11** ॥ 569

స చ మద్రశ్రేణ్యవంశవినాశనాదశేషశాత్రవోఽనేన జితా ఇతి శత్రుజిదభవత్ ॥ **12** ॥ 570

తేన చ ప్రీతిమతాత్మపుత్రో వత్సవత్సేత్యభిహితో వత్సోఽభవత్ ॥ **13** ॥ 571

సత్యపరతయా ఋుతధ్వజసంజ్ఞామవాప ॥ **14** ॥ 572

తతశ్చ కువలయనామానమశ్వం లేభే తతః కువలయాశ్వ ఇత్యస్యాం పృథివ్యాం
ప్రథితః ॥ **15** ॥ 573

తస్య చ వత్సస్య పుత్రోఽలర్కనామాభవద్ యస్యాయమద్యాపి శ్లోకో గీయతే ॥ **16** ॥ 574

షష్టివర్షసహస్రాణి షష్టివర్షశతాని చ।
అలర్కాదపరో నాన్యో బుభుజే మేదినీం యువా ॥ **17** ॥ 575

తస్యాప్యలర్కస్య సన్నతినామాభవదాత్మజః ॥ **18** ॥ 576

సన్నతేః సునీథస్తస్యాపి సుకేతుస్తస్మాచ్చ ధర్మకేతుర్జజ్ఞే ॥ **19** ॥ 577

తతశ్చ సత్యకేతుస్తస్మాద్విభుస్తత్తనయస్సువిభుస్తతశ్చ సుకుమారస్తస్యాపి
ధృష్టకేతుస్తతశ్చ వీతిహోత్రస్తస్మాద్భార్గో భార్గస్య
భార్గభూమిస్తతశ్చాతుర్వర్ణ్యప్రవృత్తిరిత్యేతే కాశ్యభూభృతః కథితాః ॥ **20** ॥ 578

రజేస్తు సంతతిః శ్రూయతాం ॥ **21** ॥ 579

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేంఽశే అష్టమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేఽశే నవమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

రజేస్తు పంచ పుత్రశతాన్యతులబలపరాక్రమసారాణ్యాసన్ ॥ **1** ॥ 580

దేవాసురసంగ్రామారంభే చ పరస్పరవధేప్సవో దేవాశ్చాసురాశ్చ బ్రహ్మాణముపేత్య పప్రచ్ఛుః ॥ **2** ॥ 581

భగవన్నస్మాకమత్ర విరోధే కతరః పక్షో జేతా భవిష్యతీతి ॥ **3** ॥ 582

అథాహ భగవాన్ ॥ **4** ॥ 583

యేషామర్థే రజిరాత్తాయుధో యోత్స్యతి తత్పక్షో జేతేతి ॥ **5** ॥ 584

అథ దైత్యైరుపేత్య రజిరాత్మసాహాయ్యదానాయాభ్యర్థితః ప్రాహ ॥ **6** ॥ 585

యోత్స్యేఽహం భవతామర్థే యద్యహమమరజయాద్భవతామింద్రో భవిష్యామీత్యాకర్ణ్యతత్తైరభిహితం ॥ **7** ॥ 586

న వయమన్యథా వదిష్యామోఽన్యథా కరిష్యామోఽస్మాకమింద్రః ప్రహ్లాదస్తదర్థమేవాయముద్యమ ఇత్యుక్త్వా గతేష్వసురేషు దేవైరప్యసావవనిపతిరేవమేవోక్తస్తేనాపి చ తథైవోక్తే దేవైరింద్రస్త్వం భవిష్యసీతి సమన్వీప్సితం ॥ **8** ॥ 587

రజినాపి దేవసైన్యసహాయేనానేకైర్మహాస్త్రైస్తదశేషమహాసురబలం నిషూదితం ॥ **9** ॥ 588

అథ జితారిపక్షశ్చ దేవేంద్రో రజిచరణయుగలమాత్మనః శిరసా నిపీడ్యాహ ॥ **10** ॥ 589

భయత్రాణాదన్నదానాద్భవానస్మత్పితాఽశేషలోకానాముత్తమోత్తమో భవాన్
యస్యాహం పుత్రస్త్రిలోకేంద్రః ॥ **11** ॥ 590

స చాపి రాజా ప్రహస్యాహ ॥ **12** ॥ 591

ఏవమస్త్వేవమస్త్వనతిక్రమణీయా హి వైరిపక్షాదప్యనేకవిధచాటువాక్యగర్భా
ప్రణతిరిత్యుక్త్వా స్వపురం జగామ ॥ **13** ॥ 592

శతక్రతురపీంద్రత్వం చకార ॥ **14** ॥ 593

స్వర్యాతే తు రజౌ నారదర్షిచోదితా రజిపుత్రాశశతక్రతుమాత్మపితృపుత్రం
సమాచారాద్రాజ్యం యాచితవంతః ॥ **15** ॥ 594

అప్రదానేన చ విజిత్యేంద్రమతిబలినః స్వయమింద్రత్వం చక్రుః ॥ **16** ॥ 595

తతశ్చ బహుతిథే కాలే హ్యతీతే బృహస్పతిమేకాంతే దృష్ట్వా
అపహృతత్రైలోక్యయజ్ఞభాగః శతక్రతురువాచ ॥ **17** ॥ 596

బదరీఫలమాత్రమప్యర్హసి మమాప్యాయనాయ పురోడాశఖండం దాతుమిత్యుక్తో
బృహస్పతిరువాచ ॥ **18** ॥ 597

యద్యేవం త్వయాహం పూర్వమేవ చోదితస్స్యాం తన్మయా త్వదర్థం
కిమకర్తవ్యమిత్యల్పైరేవాహోభిస్త్వాం నిజం పదం ప్రాపయిష్యామీత్యభిధాయ
తేషామనుదినమాభిచారికం బుద్ధిమోహాయ శక్రస్య తేజోఽభివృద్ధయే జుహావ ॥ **19** ॥ 598

తే చాపి తేన బుద్ధిమోహేనాభిభూయమానా బ్రహ్మద్విషో ధర్మత్యాగినో
వేదవాదపరాఙ్ముఖా బభూవుః ॥ **20** ॥ 599

తతస్తానపేతధర్మాచారానింద్రో జఘాన ॥ **21** ॥ 600

పురోహితాప్యాయితతేజాశ్చ శక్రో దివమాక్రమత్ ॥ **22** ॥ 601

ఏతదింద్రస్య స్వపదచ్యవనాదారోహణం శ్రుత్వా పురుషః స్వపదభ్రంశం దౌరాత్మ్యం చ నాప్నోతి ॥ **23** ॥ 602

రంభస్త్వనపత్యోఽభవత్ ॥ **24** ॥ 603

క్షత్రవృద్ధసుతః ప్రతిక్షత్రోఽభవత్ ॥ **25** ॥ 604

తత్పుత్రః సంజయస్తస్యాపి జయస్తస్యాపి విజయస్తస్మాచ్చ జజ్ఞే కృతః ॥ **26** ॥ 605

తస్య చ హర్యధనో హర్యధనసుతస్సహదేవస్తస్మాదదీనస్తస్య జయత్సేనస్తతశ్చ సంస్కృతిస్తత్పుత్రః క్షత్రధర్మా ఇత్యేతే క్షత్రవృద్ధస్య వంశ్యాః ॥ **27** ॥ 606

తతో నహుషవంశం ప్రవక్ష్యామి ॥ **28** ॥ 607

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేంఽశే నవమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేఽశే దశమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

యతియయాతిసంయాత్యాయాతివియాతికృతిసంజ్ఞా నహుషస్య షట్ పుత్రా
మహాబలపరాక్రమా బభూవుః ॥ **1** ॥ 608

యతిస్తు రాజ్యం నైచ్ఛత్ ॥ **2** ॥ 609

యయాతిస్తు భూభృదభవత్ ॥ **3** ॥ 610

ఉశనసశ్చ దుహితరం దేవయానీం వార్షపర్వణీం చ శర్మిష్ఠాముపయేమే ॥ **4** ॥ 611

అత్రానువంశశ్లోకో భవతి ॥ **5** ॥ 612

యదుం చ తుర్వసుం చైవ దేవయానీ వ్యజాయత ।
ద్రుహ్యుం చానుం చ పూరుం చ శర్మిష్ఠా వార్షపర్వణీ ॥ **6** ॥ 613

కావ్యశాపాచ్చాకాలేనైవ యయాతిర్జరామవాప ॥ **7** ॥ 614

ప్రసన్నశుక్రవచనాచ్చ స్వజరాం సంక్రామయితుం జ్యేష్ఠం పుత్రం యదుమువాచ ॥ **8** ॥ 615

వత్స త్వన్మాతామహశాపాదియమకాలేనైవ జరా మమోపస్థితా తామహం
తస్యైవానుగ్రహాద్భవతస్సంచారయామి ॥ **9** ॥ 616

ఏకం వర్షసహస్రమతృప్తోఽస్మి విషయేషు త్వద్వయసా విషయానహం
భోక్తుమిచ్ఛామి ॥ **10** ॥ 617

నాత్ర భవతా ప్రత్యాఖ్యానం కర్త్తవ్యమిత్యుక్తస్స యదునైచ్ఛత్తాం
జరామాదాతుం ॥ **11** ॥ 618

తం చ పితా శశాప త్వత్ప్రసూతిర్న రాజ్యార్హా భవిష్యతీతి ॥ **12** ॥ 619

అనంతరం చ తుర్వసుం ద్రుహ్యుమనుం చ పృథివీపతిర్జరాగ్రహణార్థం
స్వయౌవనప్రదానాయ చాభ్యర్థయామాస ॥ **13** ॥ 620

తేరప్యేకైకేన ప్రత్యాఖ్యాతస్తాంఛశాప ॥ **14** ॥ 621

అథ శర్మిష్ఠాతనయమశేషకనీయాంసం పూరుం తథైవాహ ॥ **15** ॥ 622

స చాతిప్రవణమతిః సబహుమానం పితరం ప్రణమ్య
మహాప్రసాదోఽయమస్మాకమిత్యుదారమభిధాయ జరాం జగ్రాహ ॥ **16** ॥ 623

స్వకీయం చ యౌవనం స్వపిత్రే దదౌ ॥ **17** ॥ 624

సోఽపి పౌరవం యౌవనమాసాద్య ధర్మావిరోధేన యథాకామం యథాకాలోపపన్నం
యథోత్సాహం విషయాంశ్చచార ॥ **18** ॥ 625

సమ్యక్ చ ప్రజాపాలనమకరోత్ ॥ **19** ॥ 626

విశ్వాచ్యా దేవయాన్యా చ సహోపభోగం భుక్త్వా కామానామంతం
ప్రాప్స్యామీత్యనుదినం ఉన్మనస్కో బభూవ ॥ **20** ॥ 627

అనుదినం చోపభోగతః కామానతిరమ్యాన్మేనే ॥ **21** ॥ 628

తతశ్చైవమగాయత ॥ **22** ॥ 629

న జాతు కామః కామానాముపభోగేన శామ్యతి ।
హవిషా కృష్ణవర్త్మేవ భూయ ఏవాభివర్ద్ధతే ॥ **23** ॥ 630

యత్పృథివ్యాం వ్రీహియవం హిరణ్యం పశవః స్త్రియః।
ఏకస్యాపి న పర్యాప్తం తస్మాత్తృష్ణాం పరిత్యజేత్ ॥ **24** ॥ 631

యదా న కురుతే భావం సర్వభూతేషు పాపకం।
సమదృష్టేస్తదా పుంసః సర్వాస్సుఖమయా దిశః ॥ **25** ॥ 632

యా దుస్త్యజా దుర్మతిభిర్యా న జీర్యతి జీర్యతః।
తాం తృష్ణాం సంత్యజేత్ప్రాజ్ఞస్సుఖేనైవాభిపూర్యతే ॥ **26** ॥ 633

జీర్యంతి జీర్యతః కేశా దంతా జీర్యంతి జీర్యతః।
ధనాశా జీవితాశా చ జీర్యతోఽపి న జీర్యతః ॥ **27** ॥ 634

పూర్ణ వర్షసహస్రం మే విషయాసక్తచేతసః।
తథాప్యనుదినం తృష్ణా మమ తేషూపజాయతే ॥ **28** ॥ 635

తస్మాదేతామహం త్యక్త్వా బ్రహ్మణ్యాధాయ మానసం।
నిర్ద్వంద్వో నిర్మమో భూత్వా చరిష్యామి మృగైస్సహ ॥ **29** ॥ 636

శ్రీపరాశర ఉవాచ

పూరోస్సకాశాదాదాయ జరాం దత్త్వా చ యౌవనం।
రాజ్యేఽభిషిచ్య పూరుం చ ప్రయయౌ తపసే వనం ॥ **30** ॥ 637

దిశి దక్షిణపూర్వస్యాం తుర్వసుం చ సమాదిశత్।
ప్రతీచ్యాం చ తథా ద్రుహ్యుం దక్షిణాయాం తతో యదుం ॥ **31** ॥ 638

ఉదీచ్యాం చ తథైవానుం కృత్వా మండలినో నృపాన్।
సర్వపృథ్వీపతిం పూరుం సోఽభిషిచ్య వనం యయౌ ॥ **32** ॥ 639

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థంఽశే దశమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే ఏకాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

అతః పరం యయాతేః ప్రథమపుత్రస్య యదోర్వంశమహం కథయామి ॥ **1** ॥ 640

యత్రాశేషలోకనివాసో
మనుష్యసిద్ధగంధర్వయక్షరాక్షసగుహ్యకకింపురుషాప్సరఉరగవిహగదైత్యదానవా -
దిత్యరుద్రవస్వశ్వినరుద్దేవర్షిభిర్ముముక్షుభిర్ధర్మార్థకామమోక్షార్థిభిశ్చ
తత్తత్ఫలలాభాయ సదాభిష్టుతోఽపరిచ్ఛేద్యమాహాత్మ్యాంశేన భగవాననాదినిధనో
విష్ణురవతతార ॥ **2** ॥ 641

అత్ర శ్లోకః ॥ **3** ॥ 642

యదోర్వంశం నరః శ్రుత్వా సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ।
యత్రావతీర్ణం కృష్ణాఖ్యం పరం బ్రహ్మ నిరాకృతి ॥ **4** ॥ 643

సహస్రజిత్క్రోష్టునలనహుషసంజ్ఞాశ్చత్వారో యదుపుత్రా బభూవుః ॥ **5** ॥ 644

సహస్రజిత్పుత్రశశతజిత్ ॥ **6** ॥ 645

తస్య హైహయహేహయవేణుహయాస్త్రయః పుత్రా బభూవుః ॥ **7** ॥ 646

హైహయపుత్రో ధర్మస్తస్యాపి ధర్మనేత్రస్తతః కుంతిః కుంతేః సహజిత్ ॥ **8** ॥ 647

తత్తనయో మహిష్మాన్ యోఽసౌ మాహిష్మతీం పురీం నివాసయామాస ॥ **9** ॥ 648

తస్మాద్భద్రశ్రేణ్యస్తతో దుర్దమస్తస్మాద్ధనకో ధనకస్య కృతవీర్యకృతాగ్ని
కృతధర్మకృతౌజసశ్చత్వారః పుత్రా బభూవుః ॥ **10** ॥ 649

కృతవీర్యాదర్జునస్సప్తద్వీపాధిపతిర్బాహుసహస్రో జజ్ఞే ॥ **11** ॥ 650

యోఽసౌ భగవదంశమత్రికులప్రసూతం దత్తాత్రేయాఖ్యమారాధ్య
బాహుసహస్రమధర్మసేవానివారణం స్వధర్మసేవిత్వం రణే పృథివీజయం
ధర్మతశ్చానుపాలనమరాతిభ్యోఽపరాజయమఖిలజగత్ప్రఖ్యాతపురుషాచ్చ
మృత్యుమిత్యేతాన్వరానభిలషితవాంల్లేభే చ ॥ **12** ॥ 651

తేనేయమశేషద్వీపవతీ పృథివీ సమ్యక్పరిపాలితా ॥ **13** ॥ 652

దశయజ్ఞసహస్రాణ్యసావయజత్ ॥ **14** ॥ 653

తస్య చ శ్లోకోఽద్యాపి గీయతే ॥ **15** ॥ 654

న నూనం కార్తవీర్యస్య గతిం యాస్యంతి పార్థివాః ।
యజ్ఞైర్దానైస్తపోభిర్వా ప్రశ్రయేణ శ్రుతేన చ ॥ **16** ॥ 655

అనష్టద్రవ్యతా చ తస్య రాజ్యేఽభవత్ ॥ **17** ॥ 656

ఏవం చ పంచాశీతివర్షసహస్రాణ్యవ్యాహతారోగ్యశ్రీబలపరాక్రమో రాజ్యమకరోత్ ॥ **18** ॥ 657

మాహిష్మత్యాం దిగ్విజయాభ్యాగతో
నర్మదాజలావగాహనక్రీడాతిపానమదాకులేనాయత్నేనైవ
తేనాశేషదేవదైత్యగంధర్వేశజయోద్భూతమదావలేపోఽపి రావణః పశురివ బద్ధ్వా
స్వనగరైకాంతే స్థాపితః ॥ **19** ॥ 658

యశ్చ పంచాశీతివర్షసహస్రోపలక్షణకాలావసానే భగవన్నారాయణాంశేన
పరశురామేణోపసంహృతః ॥ **20** ॥ 659

తస్య చ పుత్రశతప్రధానాః పంచ పుత్రా బభూవుః
శూరశూరసేనవృషసేనమధుజయధ్వజసంజ్ఞాః ॥ **21** ॥ 660

జయధ్వజాత్తాలజంఘుః పుత్రోఽభవత్ ॥ **22** ॥ 661

తాలజంఘస్య తాలజంఘాఖ్యం పుత్రశతమాసీత్ ॥ **23** ॥ 662

ఏషాం జ్యేష్ఠో వీతిహోత్రస్తథాన్యో భరతః ॥ **24** ॥ 663

భరతాదవృషః ॥ **25** ॥ 664

వృషస్య పుత్రో మధురభవత్ ॥ **26** ॥ 665

తస్యాపి వృష్ణిప్రముఖం పుత్రశతమాసీత్ ॥ **27** ॥ 666

యతో వృష్ణిసంజ్ఞామేతద్గోత్రమవాప ॥ **28** ॥ 667

మధుసంజ్ఞాహేతుశ్చ మధురభవత్ ॥ **29** ॥ 668

యాదవాశ్చ యదునామోపలక్షణాదితి ॥ **30** ॥ 669

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేంఽశే ఏకాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

క్రోష్టోస్తు యదుపుత్రస్యాత్మజో ధ్వజినీవాన్ ॥ **1** ॥ 670

తతశ్చ స్వాతిస్తతో రుశంకూ రుశంకోశ్చిత్రరథః ॥ **2** ॥ 671

తత్తనయశ్శశిబిందుశ్చతుర్దశమహారత్నేశశ్చక్రవర్త్యభవత్ ॥ **3** ॥ 672

తస్య చ శతసహస్రం పత్నీనామభవత్ ॥ **4** ॥ 673

దశలక్షసంఖ్యాశ్చ పుత్రాః ॥ **5** ॥ 674

తేషాం చ పృథుశ్రవాః పృథుకర్మా పృథుకీర్తిః పృథుయశాః పృథుజయః పృథుదానః షడ్ పుత్రాః ప్రధానాః ॥ **6** ॥ 675

పృథుశ్రవసశ్చ పుత్రః పృథుతమః ॥ **7** ॥ 676

తస్మాదుశనా యో వాజిమేధానాం శతమాజహార ॥ **8** ॥ 677

తస్య చ శితపుర్నామ పుత్రోఽభవత్ ॥ **9** ॥ 678

తస్యాపి రుక్మకవచస్తతః పరావృత్ ॥ **10** ॥ 679

పరావృతో రుక్మేషుపృథున్యామఘువలితహరితసంజ్ఞాస్తస్య పంచాత్మజా బభూవుః ॥ **11** ॥ 680

తస్యాయమద్యాపి జ్యామఘస్య శ్లోకో గీయతే ॥ **12** ॥ 681

భార్యావశ్యాస్తు యే కేచిద్భవిష్యంత్యథ వా మృతాః।
తేషాం తు జ్యామఘుః శ్రేష్ఠశ్శైవ్యాపతిరభూన్నృపః ॥ **13** ॥ 682

అపుత్రా తస్య సా పత్నీ శైవ్యా నామ తథాప్యసౌ।
అపత్యకామోఽపి భయాన్నాన్యాం భార్యామవిందత ॥ **14** ॥ 683

స త్వేకదా ప్రభూతరథతురగగజసమ్మర్దాతిదారుణే మహాహవే యుద్ధ్యమానః
సకలమేవారిచక్రమజయత్ ॥ **15** ॥ 684

తచ్చారిచక్రమపాస్తపుత్రకలత్రబంధుబలకోశం స్వమధిష్ఠానం పరిత్యజ్య దిశః ప్రతి
విద్రుతం ॥ **16** ॥ 685

తస్మింశ్చ విద్రుతేఽతిత్రాసలోలాయతలోచనయుగలం త్రాహి త్రాహి మాం తాతాంబ
భ్రాతరిత్యాకులవిలాపవిధురం స రాజకన్యారత్నమద్రాక్షీత్ ॥ **17** ॥ 686

తహద్దర్శనాచ్చ తస్యామనురాగానుగతాంతరాత్మా స నృపోఽచింతయత్ ॥ **18** ॥ 687

సాధ్విదం మమాపత్యరహితస్య వంధ్యాభర్తుః సాంప్రతం విధినాపత్యకారణం
కన్యారత్నముపపాదితం ॥ **19** ॥ 688

తదేతత్సముద్వహామీతి ॥ **20** ॥ 689

అథవైనాం స్యందనమారోప్య స్వమధిష్ఠానం నయామి ॥ **21** ॥ 690

తయైవ దేవ్యా శైవ్యయాహమనుజ్ఞాతస్సముద్వహామీతి ॥ **22** ॥ 691

అథైనాం రథమారోప్య స్వనగరమగచ్ఛత్ ॥ **23** ॥ 692

విజయినం చ రాజానమశేషపౌరభృత్యపరిజనామాత్యసమేతా శైవ్యా
ద్రష్టుమధిష్ఠానద్వారమాగతా ॥ **24** ॥ 693

సా చావలోక్య రాజ్ఞః సవ్యపార్శ్వవర్తినీం కన్యామీషదుద్భూతామర్షస్ఫురదధరపల్లవా
రాజానమవోచత్ ॥ **25** ॥ 694

అతిచపలచిత్తాత్ర స్యందనే కేయమారోపితేతి ॥ **26** ॥ 695

అసావవ్యనాలోచితోత్తరవచనోఽతిభయాత్తామాహ స్నుషా మమేయమితి ॥ **27** ॥ 696

అథైనం శైవ్యోవాచ ॥ **28** ॥ 697

నాహం ప్రసూతా పుత్రేణ నాన్యా పత్యభవత్తవ ।
స్నుషాసంబంధతా హ్యేషా కతమేన సుతేన తే ॥ **29** ॥ 698

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యాత్మోర్ష్యాకోపకలుషితవచనముషితవివేకో
భయాదురుక్తపరిహారార్థమిదమవనీపతిరాహ ॥ **30** ॥ 699

యస్తే జనిష్యత ఆత్మజస్తస్యేయమనాగతస్యైవ భార్యా
నిరూపితేత్యాకర్ణ్యోద్భూతమృదుహాసా తథేత్యాహ ॥ **31** ॥ 700

ప్రవివేశ చ రాజ్ఞా సహాధిష్ఠానం ॥ **32** ॥ 701

అనంతరం చాతిశుద్ధలగ్నహోరాంశకావయవోక్తకృతపుత్రజన్మలాభగుణాద్వయసః
పరిణామముపగతాపి శైవ్యా స్వల్పైరేవాహోభిర్గర్భమవాప ॥ **33** ॥ 702

కాలేన చ కుమారమజీజనత్ ॥ **34** ॥ 703

తస్య చ విదర్భ ఇతి పితా నామ చక్రే ॥ **35** ॥ 704

స చ తాం స్నుషాముపయేమే ॥ **36** ॥ 705

తస్యాం చాసౌ క్రథకైశికసంజ్ఞౌ పుత్రావజనయత్ ॥ **37** ॥ 706

పునశ్చ తృతీయం రోమపాదసంజ్ఞం పుత్రమజీజనద్యో
నారదాదవాప్తజ్ఞానవానభవత్ ॥ **38** ॥ 707

రోమపాదాద్బభ్రుర్బభ్రోర్ధృతిర్ధృతేః కైశికః కైశికస్యాపి చేదిః పుత్రోఽభవద్ యస్య
సంతతౌ చైద్యా భూపాలాః ॥ **39** ॥ 708

క్రథస్య స్నుషాపుత్రస్య కుంతిరభవత్ ॥ **40** ॥ 709

కుంతేర్ధృష్టిర్ధృష్టేర్నిధృతిర్నిధృతేర్దశార్హస్తతశ్చ వ్యోమా తస్యాపి జీమూతస్తతశ్చ
వికృతిస్తతశ్చ భీమరథః తస్మాన్నవరథస్తస్యాపి దశరథస్తతశ్చ శకునిః తత్తనయః
కరంభిః కరంభేర్దేవరాతోఽభవత్ ॥ **41** ॥ 710

తస్మాద్దేవక్షత్రస్తస్యాపి మధుర్మధోః కుమారవంశః కుమారవంశాదనురనోః
పురుమిత్రఃపృథివీపతిరభవత్ ॥ **42** ॥ 711

తతశ్చాంశుస్తస్మాచ్చ సత్వతః ॥ **43** ॥ 712

సత్వతాదేతే సాత్వతాః ॥ **44** ॥ 713

ఇత్యేతాం జ్యామఘస్య సంతతిం సమ్యక్ శ్రద్ధాసమన్వితః శ్రుత్వా పుమాన్ మైత్రేయ
ప్రముచ్యతే పాతకైః ॥ **45** ॥ 714

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థంఽశే ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

భజనభజమానదివ్యాంధకదేవావృధమహాభోజవృష్ణిసంజ్ఞాస్సత్వతస్య పుత్రా
బభూవుః ॥ **1** ॥ 715

భజమానస్య నిమికృకణవృష్ణయస్తథాన్యే ద్వైమాత్రాః
శతజిత్సహస్రజిదయుతజిత్సంజ్ఞాస్త్రయః ॥ **2** ॥ 716

దేవావృధస్యాపి బభ్రుః పుత్రోఽభవత్ ॥ **3** ॥ 717

తయోశ్చాయం శ్లోకో గీయతే ॥ **4** ॥ 718

యథైవ శృణుమో దూరాత్సంపశ్యామస్తథాంతికాత్ ।
బభ్రుః శ్రేష్ఠో మనుష్యాణాం దేవైర్దేవావృధస్సమః ॥ **5** ॥ 719

పురుషాః షట్ చ షష్టిశ్చ షట్ సహస్రాణి చాష్ట చ ।
తేఽమృతత్వమనుప్రాప్తా బభ్రోర్దేవావృధాదపి ॥ **6** ॥ 720

మహాభోజస్త్వతిధర్మాత్మా తస్యాన్వయే భోజా మృత్తికావరపురనివాసినో మార్తికావరా
బభూవుః ॥ **7** ॥ 721

వృష్ణేః సుమిత్రో యుధాజిచ్చ పుత్రావభూతాం ॥ **8** ॥ 722

తతశ్చానమిత్రస్తథానమిత్రాన్నిఘ్నుః ॥ **9** ॥ 723

నిఘ్నస్య ప్రసేనసత్రాజితౌ ॥ **10** ॥ 724

తస్య చ సత్రాజితో భగవానాదిత్యః సఖాభవత్ ॥ **11** ॥ 725

ఏకదా త్వంభోనిధితీరసంశ్రయః సూర్యం సత్రాజిత్తుష్టావ తన్మనస్కతయా చ
భాస్వానభిష్టూయమానోఽగ్రతస్తస్థౌ ॥ **12** ॥ 726

తతస్త్వస్పష్ట మూర్తి ధరం చైనమాలోక్య సత్రాజిత్సూర్యమాహ ॥ **13** ॥ 727

యథైవ వ్యోమ్ని వహ్నిపిండోపమం త్వామహమపశ్యం తథైవాద్యాగ్రతో గతమప్యత్ర
భగవతా కించిన్న ప్రసాదీకృతం విశేషముపలక్షయామీత్యేవముక్తే భగవతా సూర్యేణ
నిజకంఠాదున్మృచ్య స్యమంతకం నామ మహామణివరమవతార్యైకాంతే
న్యస్తం ॥ **14** ॥ 728

తతస్తమాతాగ్రోజ్జ్వలం హుస్వవపుషమీషదాపింగలనయనమాదిత్యమద్రాక్షీత్ ॥ **15** ॥ 729

కృతప్రణిపాతస్తవాదికం చ సత్రాజితమాహ
భగవానాదిత్యస్సహస్రదీధితిర్వరమస్మత్తోఽభిమతం వృణీష్వేతి ॥ **16** ॥ 730

స చ తదేవ మణిరత్నమయాచత ॥ **17** ॥ 731

స చాపి తస్మై తద్దత్త్వా దీధితిపతిర్వియతి స్వధిష్ణ్యమారురోహ ॥ **18** ॥ 732

సత్రాజిదప్యమలమణిరత్నసనాథకంఠతయా సూర్య ఇవ
తేజోభిరశేషదిగంతరాణ్యుద్భాసయన్ ద్వారకాం వివేశ ॥ **19** ॥ 733

ద్వారకావాసీ జనస్తు తమాయాంతమవేక్ష్య భగవంతమాదిపురుషం
పురుషోత్తమమవనిభారావతరణాయాంశేన మానుషరూపధారిణం
ప్రణిపత్యాహ ॥ **20** ॥ 734

భగవన్ భవంతం ద్రష్టుం నూనమయమాదిత్య ఆయాతీత్యుక్తో భగవానువాచ ॥ **21** ॥ 735

భగవాన్నాయమాదిత్యః సత్రాజిదయమాదిత్యదత్తస్యమంతకాఖ్యం మహామణిరత్నం
బిభ్రదత్రోపయాతి ॥ **22** ॥ 736

తదేనం విశ్రబ్ధాః పశ్యతేత్యుక్తాస్తే తథైవ దదృశుః ॥ **23** ॥ 737

స చ తం స్యమంతకమణిమాత్మనివేశనే చక్రే ॥ **24** ॥ 738

ప్రతిదినం తన్మణిరత్నమమష్టో కనకభారాన్స్రవతి ॥ **25** ॥ 739

తత్ప్రభావాచ్చ సకలస్యైవ రాష్ట్రస్యోపసర్జనావృష్టివ్యాలాగ్నిచోరదుర్భిక్షాదిభయం న భవతి ॥ **26** ॥ 740

అచ్యుతోఽపి తద్దివ్యం రత్నముగ్రసేనస్య భూపతేర్యోగ్యమేతదితి లిప్సాం చక్రే ॥ **27** ॥ 741

గోత్రభేదభయాచ్చక్తోఽపి న జహార ॥ **28** ॥ 742

సత్రాజిదప్యచ్యుతో మామేతద్యాచయిష్యతీత్యవగమ్య రత్నలోభాదభ్రాత్రే ప్రసేనాయ తద్రత్నమదాత్ ॥ **29** ॥ 743

తచ్చ శుచినా ధ్రియమాణమశేషమేవ సువర్ణస్రవాదికం గుణజాతముత్పాదయతి అన్యథా ధారయంతమేవ హంతీత్యజానన్నసావపి ప్రసేనస్తేన కంఠసక్తేన స్యమంతకేనాశ్వమారుహ్యాటవ్యాం మృగయామగచ్ఛత్ ॥ **30** ॥ 744

తత్ర చ సింహాద్వధమవాప ॥ **31** ॥ 745

సాశ్వం చ తం నిహత్య సింహోఽప్యమలమణిరత్నమాస్యాగ్రేణాదాయ గంతుమభ్యుద్యతః ఋక్షాధిపతినా జాంబవతా దృష్టో ఘాతితశ్చ ॥ **32** ॥ 746

జాంబవానప్యమలమణిరత్నమాదాయ స్వబిలే ప్రవివేశ ॥ **33** ॥ 747

సుకుమారసంజ్ఞాయ బాలకాయ చ క్రీడనకమకరోత్ ॥ **34** ॥ 748

అనాగచ్ఛతి తస్మిన్ప్రసేనే కృష్ణో మణిరత్నమభిలషితవాన్స చ ప్రాప్తవాన్నానమేతదస్య కర్మేత్యఖిల ఏవ యదులోకః పరస్పరం కర్ణాకర్ణ్యకథయత్ ॥ **35** ॥ 749

విదితలోకాపవాదవృత్తాంతశ్చ భగవాన్ సర్వయదుసైన్యపరివారపరివృతః
ప్రసేనాశ్వపదవీమనుససార ॥ **36** ॥ 750

దదర్శ చాశ్వసమవేతం ప్రసేనం సింహేన వినిహతం ॥ **37** ॥ 751

అఖిలజనమధ్యే సింహపదదర్శనకృతపరిశుద్ధః సింహపదమనుససార ॥ **38** ॥ 752

ఋక్షపతినిహతం చ సింహమప్యల్పే భూమిభాగే దృష్ట్వా తతశ్చ
తద్రత్నగౌరవాదృక్షస్యాపి పదాన్యనుయయౌ ॥ **39** ॥ 753

గిరితటే చ సకలమేవ తద్యదుసైన్యమవస్థాప్య తత్పదానుసారీ ఋక్షబిలం
ప్రవివేశ ॥ **40** ॥ 754

అంతఃప్రవిష్టశ్చ ధాత్ర్యాః సుకుమారకముల్లాలయంత్యా వాణీం శుశ్రావ ॥ **41** ॥ 755

సింహః ప్రసేనమవధీత్సింహో జాంబవతా హతః ।
సుకుమారక మా రోదీస్తవ హ్యేష స్యమంతకః ॥ **42** ॥ 756

ఇత్యాకర్ణ్యోపలబ్ధస్యమంతకోఽంతఃప్రవిష్టః కుమారక్రీడనకీకృతం చ ధాత్ర్యా హస్తే
తేజోభిర్జాజ్వల్యమానం స్యమంతకం దదర్శ ॥ **43** ॥ 757

తం చ స్యమంతకాభిలషితచక్షుషమపూర్వపురుషమాగతం సమవేక్ష్య ధాత్రీ త్రాహి
త్రాహీతి వ్యాజహార ॥ **44** ॥ 758

తదార్త్తరవశ్రవణానంతరం చామర్షపూర్ణహృదయః స జాంబవానాజగామ ॥ **45** ॥ 759

తయోశ్చ పరస్పరముద్ధతామర్షయోర్యుద్ధమేకవింశతిదినాన్యభవత్ ॥ **46** ॥ 760

తే చ యదుసైనికాస్తత్ర సప్తాష్టదినాని తన్నిష్క్రాంతిముదీక్షమాణాస్తస్థుః ॥ **47** ॥ 761

అనిష్క్రమణే చ మధురిపురసావవశ్యమత్ర బిలేఽత్యంతం నాశమవాప్తో
భవిష్యత్యన్యథా తస్య జీవతః కథమేతావంతి దినాని శత్రుజయే వ్యాక్షేపో

భవిష్యతీతి కృతాధ్యవసాయా ద్వారకామాగమ్య హతః కృష్ణ ఇతి
కథయామాసుః ॥ **48** ॥ 762

తద్వాంధవాశ్చ తత్కాలోచితమఖిలముత్తరక్రియాకలాపం చక్రుః ॥ **49** ॥ 763

తతశ్చాస్య యుధ్ధయమానస్యాతిశ్రద్ధాదత్తవిశిష్టోపపాత్రయుక్తాన్నతోయాదినా
శ్రీకృష్ణస్య బలప్రాణపుష్టిరభూత్ ॥ **50** ॥ 764

ఇతరస్యానుదినమతిగురుపురుషభేద్యమానస్య
అతినిష్ఠురప్రహారపాతపీడితాఖిలావయవస్య నిరాహారతయా
బలహానిరభూత్ ॥ **51** ॥ 765

నిర్జితశ్చ భగవతా జాంబవాన్ప్రణిపత్య వ్యాజహార ॥ **52** ॥ 766

సురాసురగంధర్వయక్షరాక్షసాదిభిరప్యఖిలైర్భవాన్న జేతుం శక్యః
కిముతావనిగోచరైరల్పవీర్యైర్నరైర్నరావయవభూతైశ్చ తిర్యగ్యోన్యనుసృతిభిః కిం
పునరస్మద్విధైరవశ్యం భవతాఽస్మత్స్వామినా రామేణేవ నారాయణస్య
సకలజగత్పరాయణస్యాంశేన భగవతా భవితవ్యమిత్యుక్తస్తస్మై
భగవానఖిలావనిభారావతరణార్థమవతరణమాచచక్షే ॥ **53** ॥ 767

ప్రీత్యభివ్యంజితకరతలస్పర్శనేన చైనమపగతయుధ్ధఖేదం చకార ॥ **54** ॥ 768

స చ ప్రణిపత్య పునరప్యేనం ప్రసాద్య జాంబవతీం నామ కన్యాం
గృహాగతాయార్ఘ్యభూతాం గ్రాహయామాస ॥ **55** ॥ 769

స్యమంతకమణిరత్నమమపి ప్రణిపత్య తస్మై ప్రదదౌ ॥ **56** ॥ 770

అచ్యుతోఽప్యతిప్రణతాత్తస్మాదగ్రాహ్యమపి తన్మణిరత్నమాత్మసంశోధనాయ
జగ్రాహ ॥ **57** ॥ 771

సహ జాంబవత్యా స ద్వారకామాజగామ ॥ **58** ॥ 772

భగవదాగమనోద్భూతహర్షోత్కర్షస్య ద్వారకావాసిజనస్య
కృష్ణావలోకనాత్తత్క్షణమేవాతిపరిణతవయసోఽపి నవయౌవనమివాభవత్ ॥ **59** ॥ 773

దిష్ట్యాదిష్ట్యేతి సకలయాదవాః స్త్రియశ్చ సభాజయామాసుః ॥ **60** ॥ 774

భగవానపి యథానుభూతమశేషం యాదవసమాజే యథావదాచచక్షే ॥ **61** ॥ 775

స్యమంతకం చ సత్రాజితే దత్త్వా మిథ్యాభిశస్తిపరిశుద్ధిమవాప ॥ **62** ॥ 776

జాంబవతీం చాంతఃపురే నివేశయామాస ॥ **63** ॥ 777

సత్రాజిదపి మయాస్యాభూతమలినమారోపితమితి జాతసంత్రాసాత్స్వసుతాం
సత్యభామాం భగవతే భార్యార్థం దదౌ ॥ **64** ॥ 778

తాం చాక్రూరకృతవర్మశతధన్వప్రముఖా యాదవాః ప్రాగ్వరయాంబభూవుః ॥ **65** ॥ 779

తతస్తత్ప్రదానాదవజ్ఞాతమేవాత్మానం మన్యమానాః సత్రాజితి వైరానుబంధం
చక్రుః ॥ **66** ॥ 780

అక్రూరకృతవర్మప్రముఖాశ్చ శతధన్వానమూచుః ॥ **67** ॥ 781

అయమతీవ దురాత్మా సత్రాజిద్ యోఽస్మాభిర్భవతా చ ప్రార్థితోఽప్యాత్మజామస్మాన్
భవంతం చావిగణయ్య కృష్ణాయ దత్తవాన్ ॥ **68** ॥ 782

తదలమనేన జీవతా ఘాతయిత్వైనం తన్మహారత్నం స్యమంతకాఖ్యం త్వయా కిం న
గృహ్యతే వయమభ్యుపపత్స్యామో యద్యచ్యుతస్తవోపరి వైరానుబంధం
కరిష్యతీత్యేవముక్తస్తథేత్యసావప్యాహ ॥ **69** ॥ 783

జతుగృహదగ్ధానాం పాండుతనయానాం విదితపరమార్థోఽపి భగవాన్
దుర్యోధనప్రయత్నశైథిల్యకరణార్థం కుల్యకరణాయ వారణావతం గతః ॥ **70** ॥ 784

గతే చ తస్మిన్ సుప్తమేవ సత్రాజితం శతధన్వా జఘాన మణిరత్నం చాదదాత్ ॥ **71** ॥ 785

పితృవధామర్షపూర్ణా చ సత్యభామా శీఘ్రం స్యందనమారూఢా వారణావతం గత్వా
భగవతేఽహం ప్రతిపాదితేత్యక్షాంతిమతా శతధన్వనాస్మత్పితా వ్యాపాదితస్తచ్చ
స్యమంతకమణిరత్నమపహృతం యస్యావభాసనేనాపహతతిమిరం త్రైలోక్యం
భవిష్యతి ॥ **72** ॥ 786

తదియం త్వదీయాపహాసనా తదాలోచ్య యదత్ర యుక్తం తత్క్రియతామితి
కృష్ణమాహ ॥ **73** ॥ 787

తయా చైవముక్తః పరితుష్టాంతఃకరణోఽపి కృష్ణః సత్యభామామమర్షతామ్రనయనః
ప్రాహ ॥ **74** ॥ 788

సత్యే సత్యం మమైవైషాపహాసనా నాహమేతాం తస్య దురాత్మనస్సహిష్యే ॥ **75** ॥ 789

న హ్యనుల్లంఘ్య వరపాదపం తత్కృతనీడాశ్రయిణో విహంగమా వధ్యంతే
తదలమమునాస్మత్పురతః శోకప్రేరితవాక్యపరికరేణేత్యుక్త్వా
ద్వారకామభ్యేత్యైకాంతే బలదేవం వాసుదేవః ప్రాహ ॥ **76** ॥ 790

మృగయాగతం ప్రసేనమటవ్యాం మృగపతిర్జఘాన ॥ **77** ॥ 791

సత్రాజిదప్యధునా శతధన్వనా నిధనం ప్రాపితః ॥ **78** ॥ 792

తదుభయవినాశాత్తన్మణిరత్నమావాభ్యాం సామాన్యం భవిష్యతి ॥ **79** ॥ 793

తదుత్తిష్ఠారుహ్యతాం రథః శతధన్వనిధనాయోద్యమం కుర్విత్యభిహితస్తథేతి
సమన్వీప్సితవాన్ ॥ **80** ॥ 794

కృతోద్యమౌ చ తావుభావుపలభ్య శతధన్వా కృతవర్మాణముపేత్య
పార్ష్ణిపూరణకర్మనిమిత్తమచోదయత ॥ **81** ॥ 795

ఆహ చైనం కృతవర్మా ॥ **82** ॥ 796

నాహం బలదేవవాసుదేవాభ్యాం సహ
విరోధాయాలమిత్యుక్తశ్చాక్రూరమచోదయత్ ॥ **83** ॥ 797

అసావప్యాహ ॥ **84** ॥ 798

న హి కశ్చిద్భగవతా పాదప్రహారపరికంపితజగత్త్రయేణ సురరిపువనితావేధవ్యకారిణా
ప్రబలరిపుచక్రాప్రతిహతచక్రేణ చక్రిణా మదముదితనయనావలోకితాఖిల -
నిశాతనేనాతిగురువైరివారణాపకర్షణావికృతమహిమోరుసీరేణ సీరిణా చ సహ
సకలజగద్వంద్యానామమరవరాణామపి యోద్ధుం సమర్థః కిముతాహం ॥ **85** ॥ 799

తదన్యశ్శరణమభిలష్యతామిత్యుక్తశ్శతధనురాహ ॥ **86** ॥ 800

యద్యస్మత్పరిత్రాణాసమర్థం భవానాత్మానమధిగచ్ఛతి తదయమస్మత్తస్తావన్మణిః
సంగృహ్య రక్ష్యతామితి ॥ **87** ॥ 801

ఏవముక్తః సోఽప్యాహ ॥ **88** ॥ 802

యద్యంత్యాయామప్యవస్థాయాం న కస్మైచిద్ధవాన్ కథయిష్యతి తదహమేతం
గ్రహీష్యామీతి ॥ **89** ॥ 803

తథేత్యుక్తే చాక్రూరస్తన్మణిరత్నం జగ్రాహ ॥ **90** ॥ 804

శతధనురప్యతులవేగాం శతయోజనవాహినీం బడవామారుహ్యాపక్రాంతః ॥ **91** ॥ 805

శైవ్యసుగ్రీవమేఘపుష్పబలాహకాశ్చతుష్టయయుక్తరథస్థితౌ బలదేవవాసుదేవౌ
తమనుప్రయాతౌ ॥ **92** ॥ 806

సా చ బడవా శతయోజనప్రమాణమార్గమతీతా పునరపి వాహ్యమానా
మిథిలావనోద్దేశే ప్రాణానుత్ససర్జ ॥ **93** ॥ 807

శతధనురపి తాం పరిత్యజ్య పదాతిరేవాద్రవత్ ॥ **94** ॥ 808

కృష్ణోఽపి బలభద్రమాహ ॥ **95** ॥ 809

తావదత్ర స్యందనే భవతా స్థేయమహమేనమధమాచారం పదాతిరేవ
పదాతిమనుగమ్య యావద్ఘాతయామి అత్ర హి భూభాగే దృష్టదోషాస్సభయా అతో
నైతేఽశ్వా భవతేమం భూమిభాగముల్లంఘనీయాఃǁ96ǁ 810

తథేత్యుక్త్వా బలదేవో రథ ఏవ తస్థౌǁ97ǁ 811

కృష్ణోఽపి ద్విక్రోశమాత్రం భూమిభాగమనుసృత్య దూరస్థితస్యైవ చక్రం క్షిప్త్వా
శతధనుషశ్శిరశ్చిచ్ఛేదǁ98ǁ 812

తచ్ఛరీరాంబరాదిషు చ బహుప్రకారమన్విచ్ఛన్నపి స్యమంతకమణిం నావాప యదా
తదోపగమ్య బలభద్రమాహǁ99ǁ 813

వృథైవాస్మాభిః శతధనుర్ఘాతితో న ప్రాప్తమఖిలజగత్సారభూతం తన్మహారత్నం
స్యమంతకాఖ్యమిత్యాకర్ణ్యోద్ధూతకోపో బలదేవో వాసుదేవమాహǁ100ǁ 814

ధిక్త్వాం యస్త్వమేవమర్థలిప్సురేతచ్చ తే భ్రాతృత్వాన్మయా క్షాంతం తదయం
పంథాస్స్వేచ్ఛ్యా గమ్యతాం న మే ద్వారకయా న త్వయా న చాశేషబంధుభిః
కార్యమలమలమేభిర్మమాగ్రతోఽలీకశపథైరిత్యాక్షిప్య తత్కథాం
కథంచిత్ప్రసాద్యమానోఽపి న తస్థౌǁ101ǁ 815

స విదేహపురీం ప్రవివేశǁ102ǁ 816

జనకరాజశ్చార్ఘ్యపూర్వకమేనం గృహం ప్రవేశయామాసǁ103ǁ 817

స తత్రైవ చ తస్థౌǁ104ǁ 818

వాసుదేవోఽపి ద్వారకామాజగామǁ105ǁ 819

యావచ్చ జనకరాజగృహే బలభద్రోఽవతస్థే తావద్ధార్తరాష్ట్రో
దుర్యోధనస్తత్సకాశాద్గదాశిక్షామశిక్షయత్ǁ106ǁ 820

వర్షత్రయాంతే చ బభ్రూగ్రసేనప్రభృతిభిర్యాదవైర్న తద్రత్నం కృష్ణేనాపహృతమితి
కృతావగతిర్విదేహనగరీం గత్వా బలదేవస్సంప్రత్యాయ్య ద్వారకామానీతః ॥ **107** ॥ 821

అక్రూరోఽప్యుత్తమమణిసముద్భూతసువర్ణేన భగవదధ్యానపరోఽనవరతం
యజ్ఞానియాజ ॥ **108** ॥ 822

సవనగతౌ హి క్షత్రియవైశ్యౌ నిఘ్నంత్రహ్మాహా భవతీత్యేవంప్రకారం దీక్షాకవచం ప్రవిష్ట
ఏవ తస్థౌ ॥ **109** ॥ 823

ద్విషష్టివర్షాణ్యేవం తన్మణిప్రభావాత్తత్రోపసర్గదుర్భిక్షమారికామరణాదికం
నాభూత్ ॥ **110** ॥ 824

అథాక్రూరపక్షీయైర్భోజైశ్శత్రుఘ్నే సాత్వతస్య ప్రపౌత్రే వ్యాపాదితే భోజైస్సహాక్రో
ద్వారకామపహాయాపక్రాంతః ॥ **111** ॥ 825

తదపక్రాంతిదినాదారభ్య తత్రోపసర్గదుర్భిక్షవ్యాలానావృష్టిమారికాద్యుపద్రవా
బభూవుః ॥ **112** ॥ 826

అథ యాదవబలభద్రోగ్రసేనసమవేతో మంత్రమమంత్రయద్
భగవానురగారికేతనః ॥ **113** ॥ 827

కిమిదమేకదైవ ప్రచురోపద్రవాగమనమేతదాలోచ్యతామిత్యుక్తేఽంధకనామా
యదువృద్ధః ప్రాహ ॥ **114** ॥ 828

అస్యాక్రూరస్య పితా శ్వఫల్కో యత్ర యత్రాభూత్తత్ర తత్ర
దుర్భిక్షమారికానావృష్ట్యాదికం నాభూత్ ॥ **115** ॥ 829

కాశిరాజస్య విషయే త్వనావృష్ట్యా చ శ్వఫల్కో నీతః తతశ్చ తత్క్షణాహదేవో
ववర్ష ॥ **116** ॥ 830

కాశిరాజపత్న్యాశ్చ గర్భే కన్యారత్నం పూర్వమాసీత్ ॥ **117** ॥ 831

సా చ కన్యా పూర్ణేఽపి ప్రసూతికాలే నైవ నిశ్చక్రామ ॥ **118** ॥ 832

ఏవం చ తస్య గర్భస్య ద్వాదశవర్షాణ్యనిష్క్రమతో యయుః ॥ **119** ॥ 833

కాశిరాజశ్చ తామాత్మజాం గర్భస్థామాహ ॥ **120** ॥ 834

పుత్రి కస్మాన్న జాయసే నిష్క్రమ్యతామాస్యం తే ద్రష్టుమిచ్ఛామి ఏతాం చ మాతరం
కిమితి చిరం క్లేశయసీత్యుక్తా గర్భస్థైవ వ్యాజహార ॥ **121** ॥ 835

తాత యద్యేకైకాం గాం దినే దినే బ్రాహ్మణాయ ప్రయచ్ఛసి
తదాహమన్యైస్తిభిర్వర్షైరస్మాద్గర్భాత్తావదవశ్యం
నిష్క్రమిష్యామీత్యేతద్వచనమాకర్ణ్య రాజా దినే దినే బ్రాహ్మణాయ గాం
ప్రాదాత్ ॥ **122** ॥ 836

సాపి తావతా కాలేన జాతా ॥ **123** ॥ 837

తతస్తస్యాః పితా గాందినీతి నామ చకార ॥ **124** ॥ 838

తాం చ గాందినీం కన్యాం శ్వఫల్కాయోపకారిణే గృహమాగతాయార్ఘ్యభూతాం
ప్రాదాత్ ॥ **125** ॥ 839

తస్యామయమక్రూరః శ్వఫల్కాజ్జజ్ఞే ॥ **126** ॥ 840

తస్యైవంగుణమిథునాదుత్పత్తిః ॥ **127** ॥ 841

తత్కథమస్మిన్నపక్రాంతేఽత్ర దుర్భిక్షమారికాద్యుపద్రవా న భవిష్యంతి ॥ **128** ॥ 842

తదయమత్రానీయతామలమతిగుణవత్యపరాధాన్వేషణేనేతి
యదువృద్ధస్యాంధకస్యైతద్వచనమాకర్ణ్య కేశవోగ్రసేనబలభద్రపురోగమైర్యదుభిః
కృతాపరాధతితిక్షుభిరభయం దత్త్వా శ్వఫల్కగపుత్రః స్వపురమానీతః ॥ **129** ॥ 843

తత్ర చాగతమాత్ర ఏవ తస్య స్యమంతకమణేః
ప్రభావాదనావృష్టిమారికాదుర్భిక్షవ్యాలాద్యుపద్రవోపశమా బభూవుః ॥ **130** ॥ 844

కృష్ణశ్చింతయామాస ॥ **131** ॥ 845

స్వల్పమేతత్కారణం యదయం గాందిన్యాం శ్వఫల్కేనాక్రూరో జనితః ॥ **132** ॥ 846

సుమహాంశ్చాయమనావృష్టిదుర్భిక్షమారికాద్యుపద్రవప్రతిషేధకారీ ప్రభావః ॥ **133** ॥ 847

తన్నానమస్య సకాశే స మహ్యమణిః స్యమంతకాఖ్యస్తిష్ఠతి ॥ **134** ॥ 848

తస్య హ్యేవంవిధా ప్రభావాః శ్రయంతే ॥ **135** ॥ 849

అయమపి చ యజ్ఞాదనంతరమన్యత్క్ర త్వంతరం తస్యానంతరమన్యద్యజ్ఞాంతరం
చాజస్రమవిచ్ఛిన్నం యజతీతి ॥ **136** ॥ 850

అల్పోపాదానం చాస్యాసంశయమత్రాసౌ మణివరస్తిష్ఠతీతి
కృతాధ్యవసాయోఽన్యత్క్రయోజనముద్దిశ్య సకలయాదవసమాజమాత్మగృహ
ఏవాచీకరత్ ॥ **137** ॥ 851

తత్ర చోపవిష్టేష్వఖిలేషు యదుషు పూర్వం ప్రయోజనముపన్యస్య పర్యవసిత చ
తస్మిన్ ప్రసంగాంతరపరిహాసకథామక్రూరేణ కృత్వా
జనార్దనస్తమక్రూరమాహ ॥ **138** ॥ 852

దానపతే జానీమ ఏవ వయం యథా శతధన్వనా తదిదమఖిలజగత్సారభూతం
స్యమంతకం రత్నం భవతః సమర్పితం తదశేషరాష్ట్రోపకారకం భవత్సకాశే తిష్ఠతి
తిష్ఠతు సర్వ ఏవ వయం తత్ప్రభావఫలభుజః కిం త్వేష
బలభద్రోఽస్మానాశంకితవాంస్తదస్మత్ప్రీతయే దర్శయస్వేత్యభిధాయ జోషం స్థితే
భగవతి వాసుదేవే సరత్నస్సోఽచింతయత్ ॥ **139** ॥ 853

కిమత్రానుష్ఠేయమన్యథా చేద్ బ్రవీమ్యహం తత్కేవలాంబరతిరోధానమన్విష్యంతో
రత్నమేతే ద్రక్ష్యంతి అతివిరోధో న క్షేమ ఇతి సంచింత్య తమఖిలజగత్కారణభూతం
నారాయణమాహాక్రూరః ॥ **140** ॥ 854

భగవన్మమైతత్స్యమంతకరత్నం శతధనుషా సమర్పితమపగతే చ తస్మిన్నద్య శ్వః పరశ్వో వా భగవాన్ యాచయిష్యతీతి కృతమతిరతికృచ్ఛ్రేణేతావంతం కాలమధారయం ॥ **141** ॥ 855

తస్య చ ధారణక్లేశేనాహమశేషోపభోగేష్వసంగిమానసో న వేద్మి స్వసుఖకలామపి ॥ **142** ॥ 856

ఏతావన్మాత్రమప్యశేషరాష్ట్రోపకారి ధారయితుం న శక్నోతి భవాన్మన్యత ఇత్యాత్మనా న చోదితవాన్ ॥ **143** ॥ 857

తదిదం స్యమంతకరత్నం గృహ్యతామిచ్ఛయా యస్యాభిమతం తస్య సమర్ప్యతాం ॥ **144** ॥ 858

తతః స్వోదరవస్త్రనిగోపితమతిలఘుకనకసముద్గకగతం ప్రకటీకృతవాన్ ॥ **145** ॥ 859

తతశ్చ నిష్క్రామ్య స్యమంతకమణిం తస్మిన్యదుకులసమాజే ముమోచ ॥ **146** ॥ 860

ముక్తమాత్రే చ తస్మిన్నతికాంత్యా తదఖిలమాస్థానముద్యోతితం ॥ **147** ॥ 861

అథాహాక్రూరః స ఏష మణిః శతధన్వనాస్మాకం సమర్పితః యస్యాయం స ఏనం గృహ్ణాతు ఇతి ॥ **148** ॥ 862

తమాలోక్య సర్వయాదవానాం సాధుసాధ్వితి విస్మితమనసాం వాచోఽశ్రూయంత ॥ **149** ॥ 863

తమాలోక్యాతీవ బలభద్రో మమాయమచ్యుతేనైవ సామాన్యస్సమన్వీప్సిత ఇతి కృతస్పృహోఽభూత్ ॥ **150** ॥ 864

మమైవాయం పితృధనమిత్యతీవ చ సత్యభామాపి స్పృహయాంచకార ॥ **151** ॥ 865

బలసత్యావలోకనాత్కృష్ణోఽప్యాత్మానం గోచక్రాంతరావస్థితమివ మేనే ॥ **152** ॥ 866

సకలయాదవసమక్షం చాక్రూరమాహ ॥ **153** ॥ 867

ఏతద్ధి మణిరత్నమాత్మసంశోధనాయ ఏతేషాం యదూనాం మయా దర్శితం ఏతచ్చ
మమ బలభద్రస్య చ సామాన్యం పితృధనం చైతత్సత్యభామాయా
నాన్యస్యైతత్ ॥ **154** ॥ 868

ఏతచ్చ సర్వకాలం శుచినా బ్రహ్మచర్యాదిగుణవతా
ధ్రియమాణమశేషరాష్ట్రస్యోపకారకమశుచినా ధ్రియమాణమాధారమేవ
హంతి ॥ **155** ॥ 869

అతోఽహమస్య షోడశస్త్రీసహస్రపరిగ్రహాదసమర్థో ధారణే కథమేతత్సత్యభామా
స్వీకరోతి ॥ **156** ॥ 870

ఆర్యబలభద్రేణాపి మదిరాపానాద్యశేషోపభోగపరిత్యాగః కార్యః ॥ **157** ॥ 871

తదలం యదులోకోఽయం బలభద్రః అహం చ సత్యా చ త్వాం దానపతే
ప్రార్థయామః ॥ **158** ॥ 872

తద్భవానేవ ధారయితుం సమర్థః ॥ **159** ॥ 873

త్వదధృతం చాస్య రాష్ట్రస్యోపకారకం
తద్భవానశేషరాష్ట్రనిమిత్తమేతత్పూర్వవద్ధారయత్వన్యన్న వక్తవ్యమిత్యుక్తో
దానపతిస్తథేత్యాహ జగ్రాహ చ తన్మహారత్నం ॥ **160** ॥ 874

తతః ప్రభృత్యక్రూరః ప్రకటేనైవ తేనాతిజాజ్వల్యమానేనాత్మకంఠావసక్తేనాదిత్య
ఇవాంశుమాలీ చచార ॥ **161** ॥ 875

ఇత్యేతద్భగవతో మిథ్యాభిశస్తిక్షాలనం యః స్మరతి న తస్య కదాచిదల్పాపి
మిథ్యాభిశస్తివతి అవ్యాహతాఖిలేంద్రియరచాఖిలపాపమోక్షమవాప్నోతి ॥ **162** ॥ 876

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేంఽశే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

అనమిత్రస్య పుత్రః శినిర్నామాభవత్ ॥ **1** ॥ 877

తస్యాపి సత్యకః సత్యకాత్సాత్యకిర్యుయుధానాపరనామా ॥ **2** ॥ 878

తస్మాదపి సంజయః తత్పుత్రశ్చ కుణిః కుణేర్యుగంధరః ॥ **3** ॥ 879

ఇత్యేతే శైనేయాః ॥ **4** ॥ 880

అనమిత్రస్యాన్వయే పృశ్నిస్తస్మాత్ శ్వఫల్కః తత్ప్రభావః కథిత ఏవ ॥ **5** ॥ 881

శ్వఫల్కస్యాన్యః కనీయాంశ్చిత్రకో నామ భ్రాతా ॥ **6** ॥ 882

శ్వఫల్కాదక్రూరో గాందిన్యామభవత్ ॥ **7** ॥ 883

తథోపమద్గుమృదామృదవిశ్వారిమేజయగిరిక్షత్రోపక్షత్రశతఘ్నారిమర్దన -
ధర్మదృగ్దృష్టధర్మగంధభోజవాహప్రతివాహాఖ్యాః పుత్రాః ॥ **8** ॥ 884

సుతారాఖ్యా కన్యా చ ॥ **9** ॥ 885

దేవవానుపదేవశ్చాక్రూరపుత్రౌ ॥ **10** ॥ 886

పృథువిపృథుప్రముఖాశ్చిత్రకస్య పుత్రా బహవో బభూవుః ॥ **11** ॥ 887

కుకురభజమానశుచికంబలబర్హిషాఖ్యాస్తథాంధకస్య చత్వారః పుత్రాః ॥ **12** ॥ 888

కుకురాద్ధృష్టః తస్మాచ్చ కపోతరోమా తతశ్చ విలోమా తస్మాదపి తుంబురుసఖోఽభవదనుసంజ్ఞశ్చ ॥ **13** ॥ 889

అనోరానకదుందుభిః తతశ్చాభిజిద్ అభిజితః పునర్వసుః ॥ **14** ॥ 890

తస్యాప్యాహుక ఆహుకీ చ కన్యా ॥ **15** ॥ 891

ఆహుకస్య దేవకోగ్రసేనౌ ద్వౌ పుత్రౌ ॥ **16** ॥ 892

దేవవానుపదేవః సహదేవో దేవరక్షితశ్చ దేవకస్య చత్వారః పుత్రాః ॥ **17** ॥ 893

తేషాం వృకదేవోపదేవా దేవరక్షితా శ్రీదేవా శాంతిదేవా సహదేవా దేవకీ చ సప్త భగిన్యః ॥ **18** ॥ 894

తాశ్చ సర్వా వసుదేవ ఉపయేమే ॥ **19** ॥ 895

ఉగ్రసేనస్యాపి కంసన్యగ్రోధసునామానకాహ్వశంకుసుభూమిరాష్ట్రపాలయుద్ధతుష్టి - సుతుష్టిమత్సంజ్ఞాః పుత్రా బభూవుః ॥ **20** ॥ 896

కంసాకంసవతీసుతనురాష్ట్రపాలికాహ్వోశ్చోగ్రసేనస్య తనూజాః కన్యాః ॥ **21** ॥ 897

భజమానాచ్చ విదూరథః పుత్రోఽభవత్ ॥ **22** ॥ 898

విదూరథాచ్ఛూరః శూరాచ్ఛమీ శమినః ప్రతిక్షత్రః తస్మాత్స్వయంభోజస్తతశ్చ హృదికః ॥ **23** ॥ 899

తస్యాపి కృతవర్మశతధనుర్దేవార్హదేవగర్భాద్యాః పుత్రా బభూవుః ॥ **24** ॥ 900

దేవగర్భస్యాపి శూరః ॥ **25** ॥ 901

శూరస్యాపి మారిషా నామ పత్యభవత్ ॥ **26** ॥ 902

తస్యాం చాసౌ దశపుత్రానజనయద్వసుదేవపూర్వాన్ ॥ **27** ॥ 903

వసుదేవస్య జాతమాత్రస్యైవ తద్గృహే భగవదంశావతారమవ్యాహతదృష్ట్యా
పశ్యద్భిర్దేవైర్దివ్యానకదుందుభయో వాదితాః ॥ **28** ॥ 904

తతశ్చాసావానకదుందుభిసంజ్ఞామవాప ॥ **29** ॥ 905

తస్య చ దేవభాగదేవశ్రవోఽష్టకకకుచ్చక్ర
వత్సధారకసృంజయశ్యామశమికగండూషసంజ్ఞా నవ భ్రాతరోఽభవన్ ॥ **30** ॥ 906

పృథా శ్రుతదేవా శ్రుతకీర్తిః శ్రుతశ్రవా రాజాధిదేవీ చ వసుదేవాదీనాం పంచ
భగిన్యోఽభవన్ ॥ **31** ॥ 907

శూరస్య కుంతర్నామ సఖాభవత్ ॥ **32** ॥ 908

తస్మై చాపుత్రాయ పృథామాత్మజాం విధినా శూరో దత్తవాన్ ॥ **33** ॥ 909

తాం చ పాండురువాహ ॥ **34** ॥ 910

తస్యాం చ ధర్మానిలేంద్రైర్యుధిష్ఠిరభీమసేనార్జునాఖ్యాస్త్రయః
పుత్రాస్సముత్పాదితాః ॥ **35** ॥ 911

పూర్వమేవానూఢాయాంచ భగవతా భాస్వతా కానీనః కర్ణో నామ పుత్రోఽజన్యత ॥ **36** ॥ 912

తస్యాశ్చ సపత్నీ మాద్రీ నామాభూత్ ॥ **37** ॥ 913

తస్యాం చ నాసత్యదస్రాభ్యాం నకులసహదేవౌ పాండోః పుత్రౌ జనితౌ ॥ **38** ॥ 914

శ్రుతదేవాం తు వృద్ధధర్మా నామ కారూశ ఉపయేమే ॥ **39** ॥ 915

తస్యాం చ దంతవక్రో నామ మహాసురో జజ్ఞే ॥ **40** ॥ 916

శ్రుతకీర్తిమపి కేకయరాజ ఉపయేమే ॥ **41** ॥ 917

తస్యాం చ సంతర్దనాదయః కైకేయాః పంచ పుత్రా బభూవుః ॥ **42** ॥ 918

రాజాధిదేవ్యామావంత్యౌ విందానువిందౌ జజ్ఞాతే ॥ **43** ॥ 919

శ్రుతశ్రవసమపి చేదిరాజో దమఘోషనామోపయేమే ॥ **44** ॥ 920

తస్యాం చ శిశుపాలముత్పాదయామాస ॥ **45** ॥ 921

స వా పూర్వమప్యుదారవిక్రమో దైత్యానామాదిపురుషో హిరణ్యకశిపురభవత్ ॥ **46** ॥ 922

యశ్చ భగవతా సకలలోకగురుణా నరసింహేన ఘాతితః ॥ **47** ॥ 923

పునరపి అక్షయవీర్యశౌర్యసంపత్పరాక్రమగుణస్సమాక్రాంతసకలత్రైలోక్యేశ్వరప్రభావో
దశాననో నామాభూత్ ॥ **48** ॥ 924

బహుకాలోపభుక్తభగవత్సకాశావాప్తశరీరపాతోద్భవపుణ్యఫలో భగవతా
రాఘవరూపిణా సోఽపి నిధనముపపాదితః ॥ **49** ॥ 925

పునశ్చేదిరాజస్య దమఘోషస్యాత్మజశ్శిశుపాలనామాభవత్ ॥ **50** ॥ 926

శిశుపాలత్వేఽపి భగవతో భూభారావతారణాయావతీర్ణాంశస్య
పుండరీకనయనాఖ్యస్యోపరి ద్వేషానుబంధమతితరాంచకార ॥ **51** ॥ 927

భగవతా చ స నిధనముపనీతస్తత్రైవ పరమాత్మభూతే మనస ఏకాగ్రతయా
సాయుజ్యమవాప ॥ **52** ॥ 928

భగవాన్ యది ప్రసన్నో యథాభిలషితం దదాతి తథా అప్రసన్నోఽపి నిఘ్నన్
దివ్యమనుపమం స్థానం ప్రయచ్ఛతి ॥ **53** ॥ 929

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేంఽశే చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే పంచదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీమైత్రేయ ఉవాచ

హిరణ్యకశిపుత్వే చ రావణత్వే చ విష్ణునా।
అవాప నిహతో భోగానప్రాప్యానమరైరపి ॥ **1** ॥ 930

న లయం తత్ర తేనైవ నిహతః స కథం పునః।
సంప్రాప్తః శిశుపాలత్వే సాయుజ్యం శాశ్వతే హరై ॥ **2** ॥ 931

ఏతదిచ్ఛామ్యహం శ్రోతుం సర్వధర్మభృతాం వర।
కౌతూహలపరేణైతత్పృష్టో మే వక్తుమర్హసి ॥ **3** ॥ 932

శ్రీపరాశర ఉవాచ

దైత్యేశ్వరస్య వధాయాఖిలలోకోతత్పత్తిస్థితివినాశకారిణా పూర్వం తనుగ్రహణం
కుర్వతా నృసింహరూపమావిష్కృతం ॥ **4** ॥ 933

తత్ర చ హిరణ్యకశిపోర్విష్ణురయమిత్యేతన్న మనస్యభూత్ ॥ **5** ॥ 934

నిరతిశయపుణ్యసముద్భూతమేతత్సత్త్వజాతమితి ॥ **6** ॥ 935

రజ ఉద్రేకప్రేరితైకాగ్రమతిస్తద్భావనాయోగాత్తతోఽవాప్తవధహైతుకీం
నిరతిశయామేవాఖిలత్రైలోక్యాధిక్యధారిణీం దశాననత్వే భోగసంపదమవాప ॥ **7** ॥ 936

న తు స తస్మిన్ననాదినిధనే పరబ్రహ్మభూతే భగవత్యనాలంబిని కృతే
మనసస్తల్లయమవాప ॥ **8** ॥ 937

ఏవం దశాననత్వేఽప్యనంగపరాధీనతయా జానకీసమాసక్తచేతసా భగవతా
దాశరథిరూపధారిణా హతస్య తద్రూపదర్శనమేవాసీత్ నాయమచ్యుత
ఇత్యాసక్తిర్విపద్యతోఽంతఃకరణే మానుషబుద్ధిరేవ కేవలమస్యాభూత్ ॥ **9** ॥ 938

పునరప్యచ్యుతవినిపాతమాత్రఫలమఖిలభూమండలశ్లాఘ్యచేదిరాజకులే జన్మ
అవ్యాహతైశ్వర్య శిశుపాలత్వేఽప్యవాప ॥ **10** ॥ 939

తత్ర త్వఖిలానామేవ స భగవన్నామ్నాం త్వంకారకారణమభవత్ ॥ **11** ॥ 940

తతశ్చ తత్కాలకృతానాం తేషామశేషాణామేవాచ్యుతనామ్నామనవరతమనేకజన్మసు
వర్ద్ధితవిద్వేషానుబంధిచిత్తో వినిందనసంతర్జనాదిషూచ్చారణమకరోత్ ॥ **12** ॥ 941

తచ్చ రూపముత్పుల్లపద్మదలామలాక్షమత్యుజ్జ్వలపీతవస్త్రధార్యమలకిరీటకేయూర -
హారకటకాదిశోభితముదారచతుర్బాహుశంఖచక్రగదాధరమతిప్రరూఢ -
వైరానుభావాదటనభోజనస్నానాసనశయనాదిష్వశేషావస్థాంతరేషు
నాన్యత్రోపయయావస్య చేతసః ॥ **13** ॥ 942

తతస్తమేవాక్రోశేషూచ్చారయంస్తమేవ హృదయేన ధారయన్నాత్మవధాయ
యావద్భగవద్ధస్తచక్రాంశుమాలోన్న్వలమక్షయతేజస్స్వరూపం
బ్రహ్మభూతమపగతద్వేషాదిదోషం భగవంతమద్రాక్షీత్ ॥ **14** ॥ 943

తావచ్చ భగవచ్చక్రేణాశువ్యాపాదితస్తత్స్మరణదగ్ధాఖిలాఘసంచయో
భగవతాంతముపనీతస్తస్మిన్నేవ లయముపయయౌ ॥ **15** ॥ 944

ఏతత్తవాఖిలం మయాభిహితం ॥ **16** ॥ 945

అయం హి భగవాన్ కీర్తితశ్చ సంస్మృతశ్చ ద్వేషానుబంధేనాపి
అఖిలసురాసురాదిదుర్లభం ఫలం ప్రయచ్ఛతి కిముత సమ్యగ్భక్తిమతామితి ॥ **17** ॥ 946

వసుదేవస్య త్వానకదుందుభేః పౌరవీరోహిణీమదిరాభద్రాదేవకీప్రముఖా బహ్వ్యాః
పత్న్యోఽభవన్ ॥ **18** ॥ 947

బలభద్రశఠసారణదుర్మదాదీన్పుత్రాన్రోహిణ్యామానకదుందుభిరుత్పా -
దయామాస ॥ **19** ॥ 948

బలదేవోఽపి రేవత్యాం విశఠోల్ముకౌ పుత్రావజనయత్ ॥ **20** ॥ 949

సార్ష్టిమార్ష్టిశిశుసత్యధృతిప్రముఖాః సారణాత్మజాః ॥ **21** ॥ 950

భద్రాశ్వభద్రబాహుదుర్దమభూతాద్యా రోహిణ్యాః కులజాః ॥ **22** ॥ 951

నందోపనందకృతకాద్యా మదిరాయాస్తనయాః ॥ **23** ॥ 952

భద్రాయాశ్చోపనిధిగదాద్యాః ॥ **24** ॥ 953

వైశాల్యాం చ కౌశికమేకమేవాజనయత్ ॥ **25** ॥ 954

ఆనకదుందుభేర్దేవక్యామపి కీర్తిమత్సుషేణోదాయుభద్రసేనఋజుదాసభద్రదేవాఖ్యాః
షడ్ పుత్రా జజ్ఞిరే ॥ **26** ॥ 955

తాంశ్చ సర్వానేవ కంసో ఘాతితవాన్ ॥ **27** ॥ 956

అనంతరం చ సప్తమం గర్భమర్ద్ధరాత్రే భగవత్ప్రేహితా యోగనిద్రా రోహిణ్యా
జఠరమాకృష్య నీతవతీ ॥ **28** ॥ 957

కర్షణాచ్చాసావపి సంకర్షణాఖ్యామగమత్ ॥ **29** ॥ 958

తతశ్చ సకలజగన్మహాతరుమూలభూతో భూతభవిష్యదాదిసకలసురాసురమునిజన -
మనసామప్యగోచరోఽబ్జభవప్రముఖైరనలముఖైః ప్రణమ్యావనిభారహరణాయ
ప్రసాదితో భగవాననాదిమధ్యనిధనో దేవకీగర్భమవతతార వాసుదేవః ॥ **30** ॥ 959

తత్ప్రసాదవివర్ద్ధమానోరుమహిమా చ యోగనిద్రా నందగోపపత్న్యా యశోదాయా
గర్భమధిష్ఠితవతీ ॥ **31** ॥ 960

సుప్రసన్నాదిత్యచంద్రాదిగ్రహమవ్యాలాదిభయం
స్వస్థమానసమఖిలమేవైతజ్జగదపాస్తాధర్మమభవత్తస్మింశ్చ పుండరీకనయనే
జాయమానే ॥ **32** ॥ 961

జాతేన చ తేనాఖిలమేవైతత్సన్మార్గవర్తి జగదక్రియత్ ॥ **33** ॥ 962

భగవతోఽప్యత్ర మంర్త్యలోకేఽవతీర్ణస్య షోడశసహస్రాణ్యేకోత్తరశతాధికాని
భార్యాణామభవన్ ॥ **34** ॥ 963

తాసాం చ రుక్మిణీసత్యభామాజాంబవతీచారుహాసినీప్రముఖా హ్యష్టౌ పత్న్యః ప్రధానా
బభూవుః ॥ **35** ॥ 964

తాసు చాష్టావయుతాని లక్షం చ పుత్రాణాం
భగవానఖిలమూతిరనాదిమానజనయత్ ॥ **36** ॥ 965

తేషాం చ ప్రద్యుమ్నచారుదేష్ణసాంబాదయస్త్రయోదశ ప్రధానాః ॥ **37** ॥ 966

ప్రద్యుమ్నోఽపి రుక్మిణస్తనయాం రుక్మవతీ నామోపయేమే ॥ **38** ॥ 967

తస్యామనిరుద్ధో జజ్ఞే ॥ **39** ॥ 968

అనిరుద్ధోఽపి రుక్మిణ ఏవ పౌత్రీం సుభద్రాం నామోపయేమే ॥ **40** ॥ 969

తస్యామస్య వజ్రో జజ్ఞే ॥ **41** ॥ 970

వజ్రస్య ప్రతిబాహుస్తస్యాపి సుచారుః ॥ **42** ॥ 971

ఏవమనేకశతసహస్రపురుషసంఖ్యస్య యదుకులస్య పుత్రసంఖ్యా వర్షశతేరపి వక్తుం న
శక్యతే ॥ **43** ॥ 972

యతో హి శ్లోకావిమావత్ర చరితార్థౌ ॥ **44** ॥ 973

తిస్రః కోట్యస్సహస్రాణామష్టాశీతిశతాని చ।
కుమారాణాం గృహాచార్యాశ్చాపయోగేషు యే రతాః ॥ **45** ॥ 974

సంఖ్యానం యాదవానాం కః కరిష్యతి మహాత్మనాం।
యత్రాయుతానామయుతలక్షేణాస్తే సదాహుకః ॥ **46** ॥ 975

దేవాసురే హతా యే తు దైతేయాస్సుమహాబలాః।
ఉత్పన్నాస్తే మనుష్యేషు జనోపద్రవకారిణః ॥ **47** ॥ 976

తేషాముత్సాదనార్థాయ భువి దేవా యదోః కులే।
అవతీర్ణాః కులశతం యత్రైకాభ్యధికం ద్విజ ॥ **48** ॥ 977

విష్ణుస్తేషాం ప్రమాణే చ ప్రభుత్వే చ వ్యవస్థితః।
నిదేశస్థాయినస్తస్య వవృధుస్సర్వయాదవాః ॥ **49** ॥ 978

ఇతి ప్రసూతిం వృష్ణీనాం యః శృణోతి నరః సదా।
స సర్వైః పాతకైర్ముక్తో విష్ణులోకం ప్రపద్యతే ॥ **50** ॥ 979

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేంఽశే పంచదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే షోడశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యేష సమాసతస్తే యదోర్వంశః కథితః ॥ **1** ॥ 980

అథ తుర్వసోర్వంశమవధారయ ॥ **2** ॥ 981

తుర్వసోర్వహ్నిరాత్మజః వహ్నేర్భర్గో భార్గాద్ధానుస్తతశ్చ త్రయ్యారుణిస్తస్మాచ్చ
కరంధమస్తస్యాపి మరుత్తః ॥ **3** ॥ 982

సోఽనపత్యోఽభవత్ ॥ **4** ॥ 983

తతశ్చ పౌరవం దుష్యంతం పుత్రమకల్పయత్ ॥ **5** ॥ 984

ఏవం యయాతిశాపాత్తద్వంశః పౌరవమేవ వంశం సమాశ్రితవాన్ ॥ **6** ॥ 985

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేంఽశే షోడశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే సప్తదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

హుహ్యోస్తు తనయో బభ్రుః ॥ **1** ॥ 986

బభ్రోస్సేతుః ॥ **2** ॥ 987

సేతుపుత్ర ఆరబ్ధనామా ॥ **3** ॥ 988

ఆరబ్ధస్యాత్మజో గాంధారో గాంధారస్య ధర్మో ధర్మాద్ ఘృతః ఘృతాద్ దుర్దమస్తతః ప్రచేతాః ॥ **4** ॥ 989

ప్రచేతసః పుత్రశశతధర్మో బహులానాం మ్లేచ్ఛానాముదీచ్యానామాధిపత్యమకరోత్ ॥ **5** ॥ 990

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేంఽశే సప్తదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే అష్టాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

యయాతేశ్చతుర్థపుత్రస్యానోస్సభానలచక్షుఃపరమేషుసంజ్ఞాస్త్రయః పుత్రాః బభూవుః ॥ **1** ॥ 991

సభానలపుత్రః కాలానలః ॥ **2** ॥ 992

కాలానలాత్సృంజయః ॥ **3** ॥ 993

సృంజయాత్పురంజయః ॥ **4** ॥ 994

పురంజయాజ్జనమేజయః ॥ **5** ॥ 995

తస్మాన్మహాశాలః ॥ **6** ॥ 996

తస్మాచ్చ మహామనాః ॥ **7** ॥ 997

తస్మాదుశీనరతితిక్షూ ద్వౌ పుత్రావుత్పన్నౌ ॥ **8** ॥ 998

ఉశీనరస్యాపి శిబినృగనరకృమివర్మాఖ్యాః పంచ పుత్రా బభూవుః ॥ **9** ॥ 999

పృషదర్భసువీరకేకయమద్రకాశ్చత్వారశ్శిబిపుత్రాః ॥ **10** ॥ 1000

తితిక్షోరపి రుశద్రథః పుత్రోఽభూత్ ॥ **11** ॥ 1001

తస్యాపి హేమో హేమస్యాపి సుతపాః సుతపసశ్చ బలిః ॥ **12** ॥ 1002

యస్య క్షేత్రే దీర్ఘతమసాంగవంగకలింగసుహ్యపౌండ్రాఖ్యం వాలేయం క్షత్రమజన్యత ॥ **13** ॥ 1003

తన్నామసంతతిసంజ్ఞాశ్చ పంచవిషయా బభూవుః ॥ **14** ॥ 1004

అంగాదనపానస్తతో దివిరథస్తస్మాద్ధర్మరథః ॥ **15** ॥ 1005

తతశ్చిత్రరథో రోమపాదసంజ్ఞః ॥ **16** ॥ 1006

యస్య దశరథో మిత్రం జజ్ఞే ॥ **17** ॥ 1007

యస్యాజపుత్రో దశరథశ్శాంతాం నామ కన్యామనపత్యస్య దుహితృత్వే యుయోజ ॥ **18** ॥ 1008

రోమపాదాచ్చతురంగస్తస్మాత్పృథులాక్షః ॥ **19** ॥ 1009

తతశ్చంపో యశ్చంపాం నివేశయామాస ॥ **20** ॥ 1010

చంపస్య హర్యంగో నామాత్మజోఽభూత్ ॥ **21** ॥ 1011

హర్యంగాద్భద్రరథో భద్రరథాద్బృహద్రథో బృహద్రథాద్బృహత్కర్మా బృహత్కర్మణశ్చ బృహద్భానుస్తస్మాచ్చ బృహన్మనా బృహన్మనసో జయద్రథః ॥ **22** ॥ 1012

జయద్రథో బ్రహ్మక్షత్రాంతరాలసంభూత్యాం పత్న్యాం విజయం నామ పుత్రమజీజనత్ ॥ **23** ॥ 1013

విజయశ్చ ధృతిం పుత్రమవాప ॥ **24** ॥ 1014

తస్యాపి ధృతవ్రతః పుత్రోఽభూత్ ॥ **25** ॥ 1015

ధృతత్రతాత్సత్యకర్మా ॥ **26** ॥ 1016

సత్యకర్మణస్త్వతిరథః ॥ **27** ॥ 1017

యో గంగాంగతో మంజూషాగతం పృథాపవిద్ధం కర్ణం పుత్రమవాప ॥ **28** ॥ 1018

కర్ణాద్వృషసేనః ఇత్యేతదంతా అంగవంశ్యాః ॥ **29** ॥ 1019

అతశ్చ పురువంశం శ్రోతుమర్హసి ॥ **30** ॥ 1020

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేంఽశే అష్టాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

పురోర్జనమేజయస్తస్యాపి ప్రచిన్వాన్ ప్రచిన్వతః ప్రవీరః
ప్రవీరాన్మనస్యుర్మనస్యోశ్చాభయదస్తస్యాపి సుద్యుస్సుద్యోర్బహుగతస్తస్యాపి
సంయాతిస్సంయాతేరహంయాతిస్తతో రౌద్రాశ్వః ॥ **1** ॥ 1021

ఋతేషుకక్షేషుస్థండిలేషుకృతేషుజలేషుధర్మేషుధృతేషుస్థలేషుసన్నతేషువనేషు -
నామానో రౌద్రాశ్వస్య దశ పుత్రా బభూవుః ॥ **2** ॥ 1022

ఋతేషోరంతినారః పుత్రోఽభూత్ ॥ **3** ॥ 1023

సుమతిమప్రతిరథం ధ్రువం చాప్యంతినారః పుత్రానవాప ॥ **4** ॥ 1024

అప్రతిరథస్య కణ్వః పుత్రోఽభూత్ ॥ **5** ॥ 1025

తస్యాపి మేధాతిథిః ॥ **6** ॥ 1026

యతః కాణ్వాయనా ద్విజా బభూవుః ॥ **7** ॥ 1027

అప్రతిరథస్యాపరః పుత్రోఽభూదైలీనః ॥ **8** ॥ 1028

ఐలీనస్య దుష్యంతాద్యాశ్చత్వారః పుత్రా బభూవుః ॥ **9** ॥ 1029

దుష్యంతాచ్చక్రవర్తీ భరతోఽభూత్ ॥ **10** ॥ 1030

యన్నామహేతుర్దేవేశ్లోకో గీయతే ॥ **11** ॥ 1031

మాతా భస్త్రా పితుః పుత్రో యేన జాతః స ఏవ సః।
భరస్వ పుత్రం దుష్యంత మావమంస్థాశ్శకుంతలాం ॥ **12** ॥ 1032

రేతోధాః పుత్రో నయతి నరదేవ యమక్షయాత్।
త్వం చాస్య ధాతా గర్భస్య సత్యమాహ శకుంతలా ॥ **13** ॥ 1033

భరతస్య పత్నీత్రయే నవ పుత్రా బభూవుః ॥ **14** ॥ 1034

నైతే మమానురూపా ఇత్యభిహితాస్తన్మాతరః
పరిత్యాగభయాత్తత్పుత్రాంజఘ్నుః ॥ **15** ॥ 1035

తతోఽస్య వితథే పుత్రజన్మని పుత్రార్థినో మరుత్సోమయాజినో దీర్ఘతమసః
పార్ష్ణ్యపాస్తాద్బృహస్పతివీర్యాదుతథ్యపత్న్యాం మమతాయాం సముత్పన్నో
భరద్వాజాఖ్యః పుత్రో మరుద్భిర్దత్తః ॥ **16** ॥ 1036

తస్యాపి నామనిర్వచనశ్లోకః పఠ్యతే ॥ **17** ॥ 1037

మూఢే భర ద్వాజమిమం భర ద్వాజం బృహస్పతే।
యాతౌ యదుక్త్వా పితరౌ భరద్వాజస్తతస్త్వయం ॥ **18** ॥ 1038

భరద్వాజస్స వితథే పుత్రజన్మని మరుద్భిర్దత్తస్తతో వితథసంజ్ఞామవాప ॥ **19** ॥ 1039

వితథస్యాపి మన్యుః పుత్రోఽభవత్ ॥ **20** ॥ 1040

బృహత్క్షత్రమహావీర్యనరగర్గా అభనవన్మన్యుపుత్రాః ॥ **21** ॥ 1041

నరస్య సంకృతిస్సంకృతేర్గురుప్రీతిరంతిదేవౌ ॥ **22** ॥ 1042

గర్గాచ్ఛినిః తతశ్చ గార్గ్యాశ్శైన్యాః క్షత్రోపేతా ద్విజాతయో బభూవుః ॥ **23** ॥ 1043

మహావీర్యాచ్చ దురుక్షయో నామ పుత్రోఽభవత్ ॥ **24** ॥ 1044

తస్య త్రయ్యారుణిః పుష్కరిణ్యో కపిశ్చ పుత్రత్రయమభూత్ ॥ **25** ॥ 1045

తచ్చ పుత్రత్రితయమపి పశ్చాద్విప్రతాముపజగామ ॥ **26** ॥ 1046

బృహత్క్షత్రస్య సుహోత్రః ॥ **27** ॥ 1047

సుహోత్రాద్ధస్తీ య ఇదం హస్తినాపురమావాసయామాస ॥ **28** ॥ 1048

అజమీఢద్విజమీఢపురుమీఢాస్త్రయో హస్తినస్తనయాః ॥ **29** ॥ 1049

అజమీఢాత్కణ్వాః ॥ **30** ॥ 1050

కణ్వానమేధాతిథిః ॥ **31** ॥ 1051

యతః కాణ్వాయనా ద్విజాః ॥ **32** ॥ 1052

అజమీఢస్యాన్యః పుత్రో బృహదిషుః ॥ **33** ॥ 1053

బృహదిషోర్బృహద్ధనుర్బృహద్ధనుషశ్చ బృహత్కర్మా తతశ్చ జయద్రథస్తస్మాదపి విశ్వజిత్ ॥ **34** ॥ 1054

తతశ్చ సేనజిత్ ॥ **35** ॥ 1055

రుచిరాశ్వకాశ్యదృఢహనువత్సహనుసంజ్ఞాస్సేనజితః పుత్రాః ॥ **36** ॥ 1056

రుచిరాశ్వపుత్రః పృథుసేనః పుథుసేనాత్యారః ॥ **37** ॥ 1057

పారాన్నీలః ॥ **38** ॥ 1058

తస్యైకశతం పుత్రాణాం ॥ **39** ॥ 1059

తేషాం ప్రధానః కాంపిల్యాధిపతిస్సమరః ॥ **40** ॥ 1060

సమరస్యాపి పారసుపారసదశ్వాస్త్రయః పుత్రాః ॥ **41** ॥ 1061

సుపారాత్పృథుః పృథోస్సుకృతిస్తతో విభ్రాజః ॥ **42** ॥ 1062

తస్మాచ్చాణుహః ॥ **43** ॥ 1063

యశ్శుకదుహితరం కీర్తి నామోపయేమే ॥ **44** ॥ 1064

అణుహాద్బ్రహ్మదత్తః ॥ **45** ॥ 1065

తతశ్చ విష్వక్సేనస్తస్మాదుదక్సేనః ॥ **46** ॥ 1066

భల్లాభస్తస్య చాత్మజః ॥ **47** ॥ 1067

ద్విజమీఢస్య తు యవీనరసంజ్ఞః పుత్రః ॥ **48** ॥ 1068

తస్యాపి ధృతిమాంస్తస్మాచ్చ సత్యధృతిస్తతశ్చ దృఢనేమిస్తస్మాచ్చ
సుపార్శ్వస్తతస్సుమతిస్తతశ్చ సన్నతిమాన్ ॥ **49** ॥ 1069

సన్నతిమతః కృతః పుత్రోఽభూత్ ॥ **50** ॥ 1070

యం హిరణ్యనాభో యోగమధ్యాపయామాస ॥ **51** ॥ 1071

యశ్చతుర్వింశతిం ప్రాచ్యసామగానాం సంహితాశ్చకార ॥ **52** ॥ 1072

కృతాచ్చోగ్రాయుధః ॥ **53** ॥ 1073

యేన ప్రాచుర్యేణ నీపక్షయః కృతః ॥ **54** ॥ 1074

ఉగ్రాయుధాత్క్షేమ్యః క్షేమ్యాత్సుధీరస్తస్మాదరిపుంజయస్తస్మాచ్చ బహురథ ఇత్యేతే
పౌరవాః ॥ **55** ॥ 1075

అజమీఢస్య నలినీ నామ పత్నీ తస్యా నీలసంజ్ఞః పుత్రోఽభవత్ ॥ **56** ॥ 1076

తస్మాదపి శాంతిః శాంతేస్సుశాంతిస్సుశాంతేః పురంజయస్తస్మాచ్చ బుక్షః ॥ **57** ॥ 1077

తతశ్చ హర్యశ్వః ॥ **58** ॥ 1078

తస్మాన్ముద్గలసృంజయబృహదిషుయవీనరకాంపిల్యసంజ్ఞాః పంచానామేవ తేషాం
విషయాణాం రక్షణాయాలమేతే మత్పుత్రా ఇతి పిత్రాభిహితాః పాంచాలాః ॥ **59** ॥ 1079

ముద్గలాచ్చ మౌద్గల్యాః క్షత్రోపేతా ద్విజాతయో బభూవుః ॥ **60** ॥ 1080

ముద్గలాదబృహదశ్వః ॥ **61** ॥ 1081

బృహదశ్వాహివోదాసోఽహల్యా చ మిథునమభూత్ ॥ **62** ॥ 1082

శరద్వతశ్చాహల్యాయాం శతానందోఽభవత్ ॥ **63** ॥ 1083

శతానందాత్సత్యధృతిర్ధనుర్వేదాంతగో జజ్ఞే ॥ **64** ॥ 1084

సత్యధృతేర్వరాప్సరసమురశీం దృష్ట్వా రేతస్కన్నం శరస్తంబే పపాత ॥ **65** ॥ 1085

తచ్చ ద్విధాగతమపత్యద్వయం కుమారః కన్యా చాభవత్ ॥ **66** ॥ 1086

తౌ చ మృగయాముపయాతశ్శాంతనుదృష్ట్వా కృపయా జగ్రాహ ॥ **67** ॥ 1087

తతః కుమారః కృపః కన్యా చాశ్వత్థామ్నో జననీ కృపీ ద్రోణాచార్యస్య పత్న్యభవత్ ॥ **68** ॥ 1088

దివోదాసస్య పుత్రో మిత్రాయుః ॥ **69** ॥ 1089

మిత్రాయోశ్చ్యవనో నామ రాజా ॥ **70** ॥ 1090

చ్యవనాత్సుదాసుః సుదాసాత్సౌదాసుః సౌదాసాత్సహదేవస్తస్యాపి సోమకః ॥ **71** ॥ 1091

సోమకాజ్జంతుః పుత్రశతజ్యేష్ఠోఽభవత్ ॥ **72** ॥ 1092

తేషాం యవీయాన్ పృషతః పృషతాద్ద్రుపదస్తస్మాచ్చ ధృష్టద్యుమ్నస్తతో ధృష్టకేతుః ॥ **73** ॥ 1093

అజమీఢస్యాన్య ఋక్షనామా పుత్రోఽభవత్ ॥ **74** ॥ 1094

తస్య సంవరణః ॥ **75** ॥ 1095

సంవరణాత్కురుః ॥ **76** ॥ 1096

య ఇదం ధర్మక్షేత్రం కురుక్షేత్రం చకార ॥ **77** ॥ 1097

సుధనుర్జహ్నుపరీక్షిత్ప్రముఖాః కురోః పుత్రా బభూవుః ॥ **78** ॥ 1098

సుధనుషః పుత్రస్సుహోత్రస్తస్మాచ్చ్యవనశ్చ్యవనాత్ కృతకః ॥ **79** ॥ 1099

తతశ్చోపరిచరో వసుః ॥ **80** ॥ 1100

బృహద్రథప్రత్యగ్రకుశాంబుకుచేలమాత్స్యప్రముఖా వసోః పుత్రాస్సప్తాజాయంత ॥ **81** ॥ 1101

బృహద్రథాత్కుశాగ్రః కుశాగ్రాద్వృషభో వృషభాత్ పుష్పవాన్
తస్మాత్సత్యహితస్తస్మాత్సుధన్వా తస్య చ జతుః ॥ **82** ॥ 1102

బృహద్రథాచ్చాన్యశశకలద్వయజన్మా జరయా సంహితో జరాసంధనామా ॥ **83** ॥ 1103

తస్మాత్సహదేవస్సహదేవాత్సోమపస్తతశ్చ శ్రుతిశ్రవాః ॥ **84** ॥ 1104

ఇత్యేతే మయా మాగధా భూపాలాః కథితాః ॥ **85** ॥ 1105

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేంఽశే ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

పరీక్షితో జనమేజయశ్రుతసేనోగ్రసేనభీమసేనాశ్చత్వారః పుత్రాః ॥ **1** ॥ 1106

జహ్నోస్తు సురథో నామాత్మజో బభూవ ॥ **2** ॥ 1107

తస్యాపి విదూరథః ॥ **3** ॥ 1108

తస్మాత్సార్వభౌమస్సార్వభౌమాజ్జయత్సేనస్తస్మాదారాధితస్తతశ్చా -
యుతాయురయుతాయోరక్రోధనః ॥ **4** ॥ 1109

తస్మాద్దేవాతిథిః ॥ **5** ॥ 1110

తతశ్చ ఋక్షోఽన్యోఽభవత్ ॥ **6** ॥ 1111

ఋక్షాద్భీమసేనస్తతశ్చ దిలీపః ॥ **7** ॥ 1112

దిలీపాత్ ప్రతీపః ॥ **8** ॥ 1113

తస్యాపి దేవాపిశాంతనుబాహ్వీకసంజ్ఞాస్త్రయః పుత్రా బభూవుః ॥ **9** ॥ 1114

దేవాపిర్బాల ఏవారణ్యం వివేశ ॥ **10** ॥ 1115

శాంతనుస్తు మహీపాలోఽభూత్ ॥ **11** ॥ 1116

అయం చ తస్య శ్లోకః పృథివ్యాం గీయతే ॥ **12** ॥ 1117

యం యం కరాభ్యాం స్పృశతి జీర్ణం యౌవనమేతి సః।
శాంతిం చాప్నోతి యేనాగ్ర్యాం కర్మణా తేన శాంతనుః ॥ **13** ॥ 1118

తస్య చ శాంతనో రాష్ట్రే ద్వాదశవర్షాణి దేవో న ववర్ష ॥ **14** ॥ 1119

తతశ్చాశేషరాష్ట్రవినాశమవేక్ష్యాసౌ రాజా బ్రాహ్మణానపృచ్ఛత్ కస్మాదస్మాకం రాష్ట్రే దేవో న వర్షతి కో మమాపరాధ ఇతి ॥ **15** ॥ 1120

తతశ్చ తమూచుర్బ్రాహ్మణాః ॥ **16** ॥ 1121

అగ్రజస్య తే హీయమవనిస్త్వయా సంభుజ్యతే అతః పరివేత్తా త్వమిత్యుక్తస్స రాజా పునస్తానపృచ్ఛత్ ॥ **17** ॥ 1122

కిం మయాత్ర విధేయమితి ॥ **18** ॥ 1123

తతస్తే పునరప్యూచుః ॥ **19** ॥ 1124

యావద్దేవాపిర్న పతనాదిభిర్దోషైరభిభూయతే తావదేతత్తస్యార్హం రాజ్యం ॥ **20** ॥ 1125

తదలమేతేన తు తస్మై దీయతామిత్యుక్తే తస్య మంత్రిప్రవరేణాశ్మసారిణా తత్రారణ్యే తపస్వినో వేదవాదవిరోధవక్తారః ప్రయుక్తాః ॥ **21** ॥ 1126

తైరస్యాప్యతిఋజుమతేర్మహీపతిపుత్రస్య
బుద్ధిర్వదవాదవిరోధమార్గానుసారిణ్యక్రియత ॥ **22** ॥ 1127

రాజా చ శాంతనుర్ద్విజవచనోత్పన్నపరిదేవనశోకస్తాన్ బ్రాహ్మణానగ్రతః కృత్వాగ్రజస్య ప్రదానాయారణ్యం జగామ ॥ **23** ॥ 1128

తదాశ్రమముపగతాశ్చ తమవనతమవనీపతిపుత్రం దేవాపిముపతస్థుః ॥ **24** ॥ 1129

తే బ్రాహ్మణా వేదవాదానుబంధీని వచాంసి రాజ్యమగ్రజేన కర్తవ్యమిత్యర్థవంతి తమూచుః ॥ **25** ॥ 1130

అసావపి దేవాపిర్వేదవాదవిరోధయుక్తిదూషితమనేకప్రకారం తానాహ ॥ **26** ॥ 1131

తతస్తే బ్రాహ్మణాశ్శంతనుమూచుః ॥ **27** ॥ 1132

ఆగచ్ఛ హే రాజన్నలమత్రాతినిర్బంధేన ప్రశాంత ఏవాసావనావృష్టిదోషః
పతితోఽయమనాదికాలమహితవేదవచనదూషణోచ్చారణాత్ ॥ **28** ॥ 1133

పతితే చాగ్రజే నైవ తే పరివేతృత్వం భవతీత్యుక్తశ్శంతనుఃస్వపురమాగమ్య
రాజ్యమకరోత్ ॥ **29** ॥ 1134

వేదవాదవిరోధవచనోచ్చారణదూషితే చ తస్మిందేవాపౌ తిష్ఠత్యపి
జ్యేష్ఠభ్రాతర్యఖిలసస్యనిష్పత్తయే ववర్ష భగవాన్పర్జన్యః ॥ **30** ॥ 1135

బాహ్లీకాత్సోమదత్తః పుత్రోఽభూత్ ॥ **31** ॥ 1136

సోమదత్తస్యాపి భూరిభూరిశ్రవఃశల్యసంజ్ఞాస్త్రయః పుత్రా బభూవుః ॥ **32** ॥ 1137

శాంతనోరప్యమరనద్యాం జాహ్నవ్యాముదారకీర్తిరశేషశాస్త్రార్థవిద్ధీష్మః
పుత్రోఽభూత్ ॥ **33** ॥ 1138

సత్యవత్యాం చ చిత్రాంగదవిచిత్రవీర్యౌ ద్వౌ పుత్రావుత్పాదయామాస శాంతనుః ॥ **34** ॥ 1139

చిత్రాంగదస్తు బాల ఏవ చిత్రాంగదేనైవ గంధర్వేణాహవే నిహతః ॥ **35** ॥ 1140

విచిత్రవీర్యోఽపి కాశిరాజతనయే అంబికాంబాలికే ఉపయేమే ॥ **36** ॥ 1141

తదుపభోగాతిఖేదాచ్చ యక్ష్మణా గృహీతః స పంచత్వమగమత్ ॥ **37** ॥ 1142

సత్యవతీనియోగాచ్చ మత్పుత్రః కృష్ణద్వైపాయనో
మాతుర్వచనమనతిక్రమణీయమితి కృత్వా విచిత్రవీర్యక్షేత్రే ధృతరాష్ట్రపాండూ
తత్ప్రేహితభుజిష్యాయాం విదురం చోత్పాదయామాస ॥ **38** ॥ 1143

ధృతరాష్ట్రోఽపి గాంధార్యా దుర్యోధనదుశ్శాసనప్రధానం
పుత్రశతముత్పాదయామాస ॥ **39** ॥ 1144

పాండోరప్యరణ్యే మృగయాయామృషిశాపోపహతప్రజాజననసామర్థ్యస్య
ధర్మవాయుశక్రైర్యుధిష్ఠిరభీమసేనార్జునాః కుంత్యాం నకులసహదేవౌ చాశ్విభ్యాం
మాద్ర్యాం పంచపుత్రాస్సముత్పాదితాః ॥ **40** ॥ 1145

తేషాం చ ద్రౌపద్యాం పంచైవ పుత్రా బభూవుః ॥ **41** ॥ 1146

యుధిష్ఠిరాత్ప్రతివింధ్యః భీమసేనాచ్ఛ్రుతసేనః శ్రుతకీర్త్తి ర్జునాచ్ఛ్రుతానీకో
నకులాచ్ఛ్రుతకర్మా సహదేవాత్ ॥ **42** ॥ 1147

అన్యే చ పాండవానామాత్మజాస్తద్యథా ॥ **43** ॥ 1148

యౌధేయో యుధిష్ఠిరాద్దేవకం పుత్రమవాప ॥ **44** ॥ 1149

హిడింబా ఘటోత్కచం భీమసేనాత్పుత్రం లేభే ॥ **45** ॥ 1150

కాశీ చ భీమసేనాదేవ సర్వగం సుతమవాప ॥ **46** ॥ 1151

సహదేవాచ్చ విజయా సుహోత్రం పుత్రమవాప ॥ **47** ॥ 1152

రేణుమత్యాం చ నకులోఽపి నిరమిత్రమజీజనత్ ॥ **48** ॥ 1153

అర్జునస్యాప్యులూప్యాం నాగకన్యాయామిరావాన్నామ పుత్రోఽభవత్ ॥ **49** ॥ 1154

మణిపురపతిపుత్ర్యాం పుత్రికాధర్మణ బభ్రువాహనం నామ
పుత్రమర్జునోఽజనయత్ ॥ **50** ॥ 1155

సుభద్రాయాం చార్భకత్వేఽపి యోఽసావతిబలపరాక్రమస్సమస్తారాతిరథజేతా
సోఽభిమన్యురజాయత ॥ **51** ॥ 1156

అభిమన్యోరుత్తరాయాం పరిక్షీణేషు కురుష్వశ్వత్థామప్రయుక్తబ్రహ్మాస్త్రేణ గర్భ ఏవ
భస్మీకృతో భగవతస్సకలసురాసురవందితచరణయుగలస్యాత్మేచ్ఛ్యా
కారణమానుషరూపధారిణోఽనుభావాత్పునర్జీవితమవాప్య పరీక్షిజ్జజ్ఞే ॥ **52** ॥ 1157

యోఽయం సాంప్రతమేతద్భూమండలమఖండితాయతిధర్మణ పాలయతీతి ॥ **53** ॥ 1158

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థంఽశే వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే ఏకవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

అతః పరం భవిష్యానహం భూపాలాన్కీర్తయిష్యామి ॥ **1** ॥ 1159

యోఽయం సాంప్రతమవనీపతిః పరీక్షిత్తస్యాపి
జనమేజయశ్రుతసేనోగ్రసేనభీమసేనాశ్చత్వారః పుత్రా భవిష్యంతి ॥ **2** ॥ 1160

జనమేజయస్యాపి శతానీకో భవిష్యతి ॥ **3** ॥ 1161

యోఽసౌ యాజ్ఞవల్క్యాద్వేదమధీత్య కృపాదస్త్రాణ్యవాప్య
విషమవిషయవిరక్తచిత్తవృత్తిశ్చ శౌనకోపదేశాదాత్మజ్ఞానప్రవీణః పరం
నిర్వాణమవాప్స్యతి ॥ **4** ॥ 1162

శతానీకాదశ్వమేధదత్తో భవితా ॥ **5** ॥ 1163

తస్మాదప్యధిసీమకృష్ణః ॥ **6** ॥ 1164

అధిసీమకృష్ణాన్నిచక్నుః ॥ **7** ॥ 1165

యో గంగయాపహతే హస్తినాపురే కౌశాంబ్యాం నివత్స్యతి ॥ **8** ॥ 1166

తస్యాప్యుష్ణః పుత్రో భవితా ॥ **9** ॥ 1167

ఉష్ణాద్విచిత్రరథః ॥ **10** ॥ 1168

తతః శుచిరథః ॥ **11** ॥ 1169

తస్మాదవృష్ణిమాంస్తతస్సుషేణస్తస్యాపి సునీథస్సునీథాన్నృపచక్షుస్తస్మాదపి
సుఖావలస్తస్య చ పారిప్లవస్తతశ్చ సునయస్తస్యాపి మేధావీ ॥ **12** ॥ 1170

మేధావినో రిపుంజయస్తతో మృదుస్తస్మాచ్చ తిగ్మస్తస్మాద్బృహద్రథో
బృహద్రథాద్వసుదానః ॥ **13** ॥ 1171

తతోఽపరశ్శతానీకః ॥ **14** ॥ 1172

తస్మాచ్చోదయన ఉదయనాదహీనరస్తతశ్చ దండపాణిస్తతో నిరమిత్రః ॥ **15** ॥ 1173

తస్మాచ్చ క్షేమకః ॥ **16** ॥ 1174

అత్రాయం శ్లోకః ॥ **17** ॥ 1175

బ్రహ్మక్షత్రస్య యో యోనిర్వంశో రాజర్షిసత్కృతః ।
క్షేమకం ప్రాప్య రాజానం సంస్థానం ప్రాప్స్యతే కలౌ ॥ **18** ॥ 1176

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేంఽశే ఏకవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

అతశ్చేక్ష్వాకవో భవిష్యాః పార్థివాః కథ్యంతే ॥ **1** ॥ 1177

బృహద్బలస్య పుత్రో బృహత్క్షణః ॥ **2** ॥ 1178

తస్మాదురుక్షయస్తస్మాచ్చ వత్సవ్యూహస్తతశ్చ ప్రతివ్యోమస్తస్మాదపి దివాకరః ॥ **3** ॥ 1179

తస్మాత్సహదేవః సహదేవాదబృహదశ్వస్తత్సూనుర్భానురథస్తస్య చ ప్రతీతాశ్వస్తస్యాపి సుప్రతీకస్తతశ్చ మరుదేవస్తతః సునక్షత్రస్తస్మాత్కిన్నరః ॥ **4** ॥ 1180

కిన్నరాదంతరిక్షస్తస్మాత్సుపర్ణస్తతశ్చామిత్రజిత్ ॥ **5** ॥ 1181

తతశ్చ బృహద్రాజస్తస్యాపి ధర్మీ ధర్మిణః కృతంజయః ॥ **6** ॥ 1182

కృతంజయాద్రణంజయః ॥ **7** ॥ 1183

రణంజయాత్సంజయస్తస్మాచ్ఛాక్యశ్శాక్యాచ్ఛుద్ధోదనస్తస్మాద్రాహులస్తతః ప్రసేనజిత్ ॥ **8** ॥ 1184

తతశ్చ క్షుద్రకస్తతశ్చ కుండకస్తస్మాదపి సురథః ॥ **9** ॥ 1185

తత్పుత్రశ్చ సుమిత్రః ॥ **10** ॥ 1186

ఇత్యేతే చేక్ష్వాకవో బృహద్వలాన్వయాః ॥ **11** ॥ 1187

అత్రానువంశశ్లోకః ॥ **12** ॥ 1188

ఇక్ష్వాకూణామయం వంశస్సుమిత్రాంతో భవిష్యతి।
యతస్తం ప్రాప్య రాజానం సంస్థాం ప్రాప్స్యతి వై కలౌ ॥ **13** ॥ 1189

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థంఽశే ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

మాగధానాం బార్హద్రథానాం భావినామనుక్రమం కథయిష్యామి ॥ **1** ॥ 1190

అత్ర హి వంశే మహాబలపరాక్రమా జరాసంధప్రధానా బభూవుః ॥ **2** ॥ 1191

జరాసంధస్య పుత్రః సహదేవః ॥ **3** ॥ 1192

సహదేవాత్సోమాపిస్తస్య శ్రుతశ్రవాస్తస్యాప్యయుతాయుస్తతశ్చ
నిరమిత్రస్తత్తనయస్సునేత్రస్తస్మాదపి బృహత్కర్మా ॥ **4** ॥ 1193

తతశ్చ సేనజిత్తతశ్చ శ్రుతంజయస్తతో విప్రస్తస్య చ పుత్రశశుచినామా భవిష్యతి ॥ **5** ॥ 1194

తస్యాపి క్షేమ్యస్తతశ్చ సుబ్రతస్సువ్రతాద్ధర్మస్తతస్సుశ్రవాః ॥ **6** ॥ 1195

తతో దృఢసేనః ॥ **7** ॥ 1196

తస్మాత్సుబలః ॥ **8** ॥ 1197

సుబలాత్సునీతో భవితా ॥ **9** ॥ 1198

తతస్సత్యజిత్ ॥ **10** ॥ 1199

తస్మాద్విశ్వజిత్ ॥ **11** ॥ 1200

తస్యాపి రిపుంజయః ॥ **12** ॥ 1201

ఇత్యేతే బార్హద్రథా భూపతయో వర్షసహస్రమేకం భవిష్యంతి ॥ **13** ॥ 1202

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థంఒశే త్రయోవింశోఒధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థేంఽశే చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

యోఽయం రిపుంజయో నామ బార్హద్రథోఽంత్యస్తస్యామాత్యో సునికో నామ భవిష్యతి ॥ **1** ॥ 1203

స చైనం స్వామినం హత్వా స్వపుత్రం ప్రద్యోతనామానమభిషేక్ష్యతి ॥ **2** ॥ 1204

తస్యాపి బలాకనామా పుత్రో భవితా ॥ **3** ॥ 1205

తతశ్చ విశాఖయూపః ॥ **4** ॥ 1206

తత్పుత్రో జనకః ॥ **5** ॥ 1207

తస్య చ నందివర్ద్ధనః ॥ **6** ॥ 1208

తతో నందీ ॥ **7** ॥ 1209

ఇత్యేతేఽష్టత్రింశదుత్తరమబ్దశతం పంచ ప్రద్యోతాః ప్రథివీం భోక్ష్యంతి ॥ **8** ॥ 1210

తతశ్చ శిశునాభః ॥ **9** ॥ 1211

తత్పుత్రః కాకవర్ణో భవితా ॥ **10** ॥ 1212

తస్య చ పుత్రః క్షేమధర్మా ॥ **11** ॥ 1213

తస్యాపి క్షతౌజాః ॥ **12** ॥ 1214

తత్పుత్రో విధిసారః ॥ **13** ॥ 1215

తతశ్చాజాతశత్రుః ॥ **14** ॥ 1216

తస్మాదర్భకః ॥ **15** ॥ 1217

తస్మాచ్చోదయనః ॥ **16** ॥ 1218

తస్మాదపి నందివర్ద్ధనః ॥ **17** ॥ 1219

తతో మహానందీ ॥ **18** ॥ 1220

ఇత్యేతే శైశునాభా భూపాలాస్త్రీణి వర్షశతాని ద్విషష్ట్యధికాని భవిష్యంతి ॥ **19** ॥ 1221

మహానందినస్తతశ్శూద్రాగర్భోద్భవోఽతిలుబ్ధోఽతిబలో మహాపద్మనామా నందః
పరశురామ ఇవాపరోఽఖిలక్షత్రాంతకారీ భవిష్యతి ॥ **20** ॥ 1222

తతః ప్రభృతి శూద్రా భూపాలా భవిష్యంతి ॥ **21** ॥ 1223

స చైకచ్ఛత్రామనుల్లఙ్ఘితశాసనో మహాపద్మః పృథివీం భోక్ష్యతే ॥ **22** ॥ 1224

తస్యాప్యష్టౌ సుతాస్సుమాల్యాద్యా భవితారః ॥ **23** ॥ 1225

తస్య మహాపద్మస్యాను పృథివీం భోక్ష్యంతి ॥ **24** ॥ 1226

మహాపద్మపుత్రాశ్చైకం వర్షశతమవనీపతయో భవిష్యంతి ॥ **25** ॥ 1227

తతశ్చ నవ చైతాన్నందాన్ కౌటిల్యో బ్రాహ్మణస్సముద్ధరిష్యతి ॥ **26** ॥ 1228

తేషామభావే మౌర్యాః పృథివీం భోక్ష్యంతి ॥ **27** ॥ 1229

కౌటిల్య ఏవ చంద్రగుప్తముత్పన్నం రాజ్యేఽభిషేక్ష్యతి ॥ **28** ॥ 1230

తస్యాపి పుత్రో బిందుసారో భవిష్యతి ॥ **29** ॥ 1231

తస్యాప్యశోకవర్ద్ధనస్తతస్సుయశాస్తతశ్చ దశరథస్తతశ్చ
సంయుతస్తతశ్శాలిశూకస్తస్మాత్సోమశర్మా తస్యాపి సోమశర్మణశ్శతధన్వా ॥ **30** ॥ 1232

తస్యాపి బృహద్రథనామా భవితా ॥ **31** ॥ 1233

ఏవమేతే మౌర్య్యా దశ భూపతయో భవిష్యంతి అబ్దశతం సప్తత్రింశదుత్తరం ॥ **32** ॥ 1234

తేషామంతే పృథివీం దశ శుంగా భోక్ష్యంతి ॥ **33** ॥ 1235

పుష్యమిత్రస్సేనాపతిస్స్వామినం హత్వా రాజ్యం కరిష్యతి
తస్యాత్మజోఽగ్నిమిత్రః ॥ **34** ॥ 1236

తస్మాత్సుజ్యేష్ఠస్తతో వసుమిత్రస్తస్మాదప్యుదంకస్తతః పులిందకస్తతో
ఘోషవసుస్తస్మాదపి వజ్రమిత్రస్తతో భాగవతః ॥ **35** ॥ 1237

తస్మాద్దేవభూతిః ॥ **36** ॥ 1238

ఇత్యేతే శుంగా ద్వాదశోత్తరం వర్షశతం పృథివీం భోక్ష్యంతి ॥ **37** ॥ 1239

తతః కణ్వానేషా భూర్యాస్యతి ॥ **38** ॥ 1240

దేవభూతిం తు శుంగరాజానం వ్యసనినం తస్యైవామాత్యః కాణ్వో వసుదేవనామా తం
నిహత్య స్వయమవనీం భోక్ష్యతి ॥ **39** ॥ 1241

తస్య పుత్రో భూమిత్రస్తస్యాపి నారాయణః ॥ **40** ॥ 1242

నారాయణాత్మజస్సుశర్మా ॥ **41** ॥ 1243

ఏతే కాణ్వాయనాశ్చత్వారః పంచచత్వారింశద్వర్షాణి భూపతయో భవిష్యంతి ॥ **42** ॥ 1244

సుశర్మాణం తు కాణ్వం తదూభృత్యో బలిపుచ్ఛకనామా హత్వాంధ్రజాతీయో వసుధాం
భోక్ష్యతి ॥ **43** ॥ 1245

తతశ్చ కృష్ణనామా తద్భ్రాతా పృథివీపతిర్భవిష్యతి ॥ **44** ॥ 1246

తస్యాపి పుత్రః శాంతకర్ణిస్తస్యాపి
పూర్ణోత్సంగస్తత్పుత్రశశాతకర్ణిస్తస్మాచ్చలంబోదరస్తస్మాచ్చ పిలకస్తతో
మేఘస్వాతిస్తతః పటుమాన్ ॥ **45** ॥ 1247

తతశ్చారిష్టకర్మా తతో హాలాహలః ॥ **46** ॥ 1248

హాలాహలాత్పులలకస్తతః పులిందసేనస్తతః సుందరస్తతశ్శాతకర్ణిస్తతశ్శివస్వాతిస్తతశ్చ
గోమతిపుత్రస్తత్పుత్రోఽలిమాన్ ॥ **47** ॥ 1249

తస్యాపి శాంతకర్ణిస్తతః శివశ్రితస్తతశ్చ శివస్కంధస్తస్మాదపి యజ్ఞశ్రీస్తతో
ద్వియజ్ఞస్తస్మాచ్చంద్రశ్రీః ॥ **48** ॥ 1250

తస్మాత్పులోమాచిః ॥ **49** ॥ 1251

ఏవమేతే త్రింశచ్చత్వార్యబ్దశతాని షట్పంచాశదధికాని పృథివీం భోక్ష్యంతి
ఆంధ్రభృత్యాః ॥ **50** ॥ 1252

సప్తాభీరప్రభృతయో దశ గర్దభిలాశ్చ భూభుజో భవిష్యంతి ॥ **51** ॥ 1253

తతష్షోడశ శకా భూపతయో భవితారః ॥ **52** ॥ 1254

తతశ్చాష్టౌ యవనాశ్చతుర్దశ తురుష్కారా ముండాశ్చ త్రయోదశ ఏకాదశ మౌనా ఏతే
వై పృథివీపతయః పృథివీం దశవర్షశతాని నవత్యధికాని భోక్ష్యంతి ॥ **53** ॥ 1255

తతశ్చ ఏకాదశ భూపతయోఽబ్దశతాని త్రీణి పృథివీం భోక్ష్యంతి ॥ **54** ॥ 1256

తేషూత్సన్నేషు కైంకిలా యవనా భూపతయో భవిష్యంత్యమూర్ధాభిషిక్తాః ॥ **55** ॥ 1257

తేషామపత్యం వింధ్యశక్తిస్తతః పురంజయస్తస్మాద్రామచంద్రస్తస్మాద్ధర్మవర్మా తతో
వంగస్తతోఽభూన్నందనస్తతస్సునందీ తద్భ్రాతా నందియశాశ్శుక్రః ప్రవీర ఏతే
వర్షశతం షడ్వర్షాణి భూపతయో భవిష్యంతి ॥ **56** ॥ 1258

తతస్తత్పుత్రాస్త్రయోదశైతే బాహ్లికాశ్చ త్రయః ॥ **57** ॥ 1259

తతః పుష్పమిత్రాః పటుమిత్రాస్త్రయోదశైకలాశ్చ సప్తాంధ్రాః ॥ **58** ॥ 1260

తతశ్చ కోశలాయాం తు నవ చైవ భూపతయో భవిష్యంతి ॥ **59** ॥ 1261

నైషధాస్తు త ఏవ ॥ **60** ॥ 1262

మగధాయాం తు విశ్వస్ఫటికసంజ్ఞోఽన్యాన్వర్ణాన్కరిష్యతి ॥ **61** ॥ 1263

కైవర్త్తవటుపులిందబ్రాహ్మణాన్రాజ్యే స్థాపయిష్యతి ॥ **62** ॥ 1264

ఉత్సాద్యాఖిలక్షత్రజాతిం నవ నాగాః పద్మావత్యాం నామ పుర్యామనుగంగాప్రయాగం గయాయాంచ మాగధా గుప్తాశ్చ భోక్ష్యంతి ॥ **63** ॥ 1265

కోశలాంధ్రపుండ్రతామ్రలిప్తసముద్రతటపురీం చ దేవరక్షితో రక్షితా ॥ **64** ॥ 1266

కలింగమాహిషమహేంద్రభౌమాన్ గుహా భోక్ష్యంతి ॥ **65** ॥ 1267

నైషధనైమిషకకాలకోశకాంజనపదాన్మణిధాన్యకవంశా భోక్ష్యంతి ॥ **66** ॥ 1268

త్రైరాజ్యముషికజనపదాన్కనకాహ్వయో భోక్ష్యతి ॥ **67** ॥ 1269

సౌరాష్ట్రావంతిశూద్రాభీరాన్నర్మదామరుభూవిషయాంశ్చ బ్రాత్యద్విజాభీరశూద్రాద్యా భోక్ష్యంతి ॥ **68** ॥ 1270

సింధుతటదావికోర్వీచంద్రభాగాకాశ్మీరవిషయాంశ్చ బ్రాత్యమ్లేచ్ఛశూద్రాదయో భోక్ష్యంతి ॥ **69** ॥ 1271

ఏతే చ తుల్యకాలాస్సర్వే పృథివ్యాం భూభుజో భవిష్యంతి ॥ **70** ॥ 1272

అల్పప్రసాదా బృహత్కోపాస్సర్వకాలమనృతాధర్మరుచయః స్త్రీబాలగోవధకర్త్తారః పరస్వాదానరుచయోఽల్పసారాస్తమిస్రప్రాయా ఉదితాస్తమితప్రాయా అల్పాయుషో మహేచ్ఛా హ్యల్పధర్మా లుబ్ధాశ్చ భవిష్యంతి ॥ **71** ॥ 1273

తైశ్చ విమిశ్రా జనపదాస్తచ్ఛీలానువర్తినో రాజాశ్రయశుష్మిణో మ్లేచ్ఛాశ్చార్యాశ్చ
విపర్యయేణ వర్త్తమానాః ప్రజాః క్షపయిష్యంతి ॥ **72** ॥ 1274

తతశ్చానుదినమల్పాల్పహ్యసవ్యవచ్ఛేదాద్ధర్మార్థయోర్జగతస్సంక్షయో
భవిష్యతి ॥ **73** ॥ 1275

తతశ్చార్థ ఏవాభిజనహేతుః ॥ **74** ॥ 1276

బలమేవాశేషధర్మహేతుః ॥ **75** ॥ 1277

అభిరుచిరేవ దాంపత్యసంబంధహేతుః ॥ **76** ॥ 1278

స్త్రీత్వమేవోపభోగహేతుః ॥ **77** ॥ 1279

అనృతమేవ వ్యవహారజయహేతుః ॥ **78** ॥ 1280

ఉన్నతాంబుతైవ పృథివీహేతుః ॥ **79** ॥ 1281

బ్రహ్మసూత్రమేవ విప్రత్వహేతుః ॥ **80** ॥ 1282

రత్నధాతుతైవ శ్లాఘ్యతాహేతుః ॥ **81** ॥ 1283

లింగధారణమేవాశ్రమహేతుః ॥ **82** ॥ 1284

అన్యాయ ఏవ వృత్తిహేతుః ॥ **83** ॥ 1285

దౌర్బల్యమేవావృత్తిహేతుః ॥ **84** ॥ 1286

అభయప్రగల్భోచ్చారణమేవ పాండిత్యహేతుః ॥ **85** ॥ 1287

అనాఢ్యతేవ సాధుత్వహేతుః ॥ **86** ॥ 1288

స్నానమేవ ప్రసాధనహేతుః ॥ **87** ॥ 1289

దానమేవ ధర్మహేతుః ॥ **88** ॥ 1290

స్వీకరణమేవ వివాహహేతుః ॥ **89** ॥ 1291

సద్వేషధార్యేవ పాత్రం ॥ **90** ॥ 1292

దూరాయతనోదకమేవ తీర్థహేతుః ॥ **91** ॥ 1293

కపటవేషధారణమేవ మహత్త్వహేతుః ॥ **92** ॥ 1294

ఇత్యేవమనేకదోషోత్తరే తు భూమండలే సర్వవర్ణేష్వేవ యో యో బలవాన్స స
భూపతిర్భవిష్యతి ॥ **93** ॥ 1295

ఏవం చాతిలుబ్ధకరాజాసహాశ్శైలానామంతరద్రోణీః ప్రజాస్సంశ్రయిష్యంతి ॥ **94** ॥ 1296

మధుశాకమూలఫలపత్రపుష్పాద్యాహారాశ్చ భవిష్యంతి ॥ **95** ॥ 1297

తరువల్కలపర్ణచీరప్రావరణాశ్చాతిబహుప్రజాశ్శీతవాతాతపవర్షసహాశ్చ
భవిష్యంతి ॥ **96** ॥ 1298

న చ కరశ్చిత్త్రయోవింశతివర్షాణి జీవిష్యతి అనవరతం చాత్ర కలియుగే
క్షయమాయాత్యఖిల ఏవేష జనః ॥ **97** ॥ 1299

శ్రౌతే స్మార్తే చ ధర్మే విప్లవమత్యంతముపగతే క్షీణప్రాయే చ
కలావశేషజగత్స్రష్టుశ్చరాచరగురోరాదిమధ్యాంతరహితస్య
బ్రహ్మమయస్యాత్మరూపిణో భగవతో
వాసుదేవస్యాంశశ్శంబలగ్రామప్రధానబ్రాహ్మణస్య విష్ణుయశసో
గృహేఽష్టగుణర్ద్ధిసమన్వితః కల్కిరూపీ జగత్యత్రావతీర్యసకలమ్లేచ్ఛదస్యుదుష్టా -
చరణచేతసామశేషాణామపరిచ్ఛిన్నశక్తిమాహాత్మ్యః క్షయం కరిష్యతి స్వధర్మేషు
చాఖిలమేవ సంస్థాపయిష్యతి ॥ **98** ॥ 1300

అనంతరం చాశేషకలేరవసానే నిశావసానే విబుద్ధానామివ తేషామేవ
జనపదానామమలస్ఫటికవిశుద్ధా మతయో భవిష్యంతి ॥ **99** ॥ 1301

తేషాం చ బీజభూతానామశేషమనుష్యాణాం పరిణతానామపి తత్కాలకృ
తాపత్యప్రసూతిర్భవిష్యతి ॥ **100** ॥ 1302

తాని చ తదపత్యాని కృతయుగానుసారీణ్యేవ భవిష్యంతి ॥ **101** ॥ 1303

అత్రోచ్యతే

యదా చంద్రశ్చ సూర్యశ్చ తథా తిష్యో బృహస్పతిః।
ఏకరాశౌ సమేష్యంతి తదా భవతి వై కృతం ॥ **102** ॥ 1304

అతీతా వర్త్తమానాశ్చ తథైవానాగతాశ్చ యే।
ఏతే వంశేషు భూపాలాః కథితా మునిసత్తమ ॥ **103** ॥ 1305

యావత్పరీక్షితో జన్మ యావన్నందాభిషేచనం।
ఏతద్వర్షసహస్రం తు జ్ఞేయం పాంచశదుత్తరం ॥ **104** ॥ 1306

సప్తర్షీణాం తు యౌ పూర్వౌ దృశ్యేతే హ్యదితౌ దివి।
తయోస్తు మధ్యే నక్షత్రం దృశ్యేతే యత్సమం నిశి ॥ **105** ॥ 1307

తేన సప్తర్షయో యుక్తాస్తిష్ఠంత్యబ్దశతం నృణాం।
తే తు పారీక్షితే కాలే మఘాస్వాసంద్రిజోత్తమ ॥ **106** ॥ 1308

తదా ప్రవృత్తశ్చ కలిర్ద్వాదశాబ్దశతాత్మకః ॥ **107** ॥ 1309

యదైవ భగవాన్విష్ణోరంశో యాతో దివం ద్విజ।
వసుదేవకులోద్భూతస్తదైవాత్రాగతః కలిః ॥ **108** ॥ 1310

యావత్స పాదపద్మాభ్యాం పస్పర్శమాం వసుంధరాం।
తావత్పృథ్వీపరిష్వంగే సమర్థో నాభవత్కలిః ॥ **109** ॥ 1311

గతే సనాతనస్యాంశే విష్ణోస్తత్ర భువో దివం।
తత్యాజ సానుజో రాజ్యం ధర్మపుత్రో యుధిష్ఠిరః ॥ **110** ॥ 1312

విపరీతాని దృష్ట్వా చ నిమిత్తాని హిపాండవః।
యాతే కృష్ణే చకారాథ సోఽభిషేకం పరీక్షితః ॥ **111** ॥ 1313

ప్రయాస్యంతి యదా చైతే పూర్వాషాఢాం మహర్షయః।
తదా నందాత్ప్రభృత్యేష గతివృద్ధిం గమిష్యతి ॥ **112** ॥ 1314

యస్మిన్ కృష్ణో దివం యాతస్తస్మిన్నేవ తదాహని।
ప్రతిపన్నం కలియుగం తస్య సంఖ్యాం నిబోధ మే ॥ **113** ॥ 1315

త్రీణి లక్షాణి వర్షాణాం ద్విజ మానుష్యసంఖ్యయా।
షష్టిశ్చైవ సహస్రాణి భవిష్యత్యేష వై కలిః ॥ **114** ॥ 1316

శతాని తాని దివ్యానాం సప్త పంచ చ సంఖ్యయా।
నిశ్శేషేణ గతే తస్మిన్ భవిష్యతి పునః కృతం ॥ **115** ॥ 1317

బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాశ్శూద్రాశ్చ ద్విజసత్తమ।
యుగే యుగే మహాత్మానః సమతీతాస్సహస్రశః ॥ **116** ॥ 1318

బహుత్వాన్నామధేయానాం పరిసంఖ్యా కులే కులే।
పౌనరుక్త్యాద్ధి సామ్యాచ్చ న మయా పరికీర్తి తా ॥ **117** ॥ 1319

దేవాపిః పౌరవో రాజా పురుశ్చేక్ష్వాకువంశజః।
మహాయోగబలోపేతౌ కలాపగ్రామసంశ్రితౌ ॥ **118** ॥ 1320

కృతే యుగే త్విహాగమ్య క్షత్రప్రవర్త కౌ హి తౌ।
భవిష్యతో మనోర్వంశబీజభూతౌ వ్యవస్థితౌ ॥ **119** ॥ 1321

ఏతేన క్రమయోగేన మనుపుత్రైర్వసుంధరా।
కృతత్రేతాద్వాపరాణి యుగాని త్రీణి భుజ్యతే ॥ **120** ॥ 1322

కలౌ తే బీజభూతా వై కేచిత్తిష్ఠంతి వై మునే।
యథైవ దేవాపిపురూ సాంప్రతం సమధిష్ఠితౌ ॥ **121** ॥ 1323

ఏష తూద్దేశతో వంశస్తవోక్తో భూభుజాం మయా।
నిఖిలో గదితుం శక్యో నైష వర్షశతైరపి ॥ **122** ॥ 1324

ఏతే చాన్యే చ భూపాలా యైరత్ర క్షితిమండలే।
కృతం మమత్వం మోహాంధేర్నిత్యం హేయకలేవరే ॥ **123** ॥ 1325

కథం మమేయమచలా మత్పుత్రస్య కథం మహీ।
మద్వంశస్యేతి చింతార్తా జగ్మురంతమిమే నృపాః ॥ **124** ॥ 1326

తేభ్యః పూర్వతరాశ్చాన్యే తేభ్యస్తేభ్యస్తథా పరే।
భవిష్యాశ్చైవ యాస్యంతి తేషామన్యే చ యేఽప్యను ॥ **125** ॥ 1327

విలోక్యాత్మజయోద్యోగం యాత్రావ్యగ్రాన్నరాధిపాన్।
పుష్పప్రహాసైశ్శరది హసంతీవ వసుంధరా ॥ **126** ॥ 1328

మైత్రేయ పృథివీగీతాంశ్లోకాంశ్చాత్ర నిబోధ మే।
యానాహ ధర్మధ్వజినే జనకాయాసితో మునిః ॥ **127** ॥ 1329

పృథివ్యువాచ

కథమేష నరేంద్రాణాం మోహో బుద్ధిమతామపి।
యేన ఫేనసధర్మాణోఽప్యతివిశ్వస్తచేతసః ॥ **128** ॥ 1330

పూర్వమాత్మజయం కృత్వా జేతుమిచ్ఛంతి మంత్రిణః।
తతో భృత్యాంశ్చ పౌరాంశ్చ జిగీషంతే తథా రిపూన్ ॥ **129** ॥ 1331

క్రమేణానేన జేష్యామో వయం పృథ్వీం ససాగరాం।
ఇత్యాసక్తధియో మృత్యుం న పశ్యంత్యవిదూరగం ॥ **130** ॥ 1332

సముద్రావరణం యాతి భూమండలమథో వశం।
కియదాత్మజయస్యైతన్ముక్తిరాత్మజయే ఫలం ॥ **131** ॥ 1333

ఉత్సృజ్య పూర్వజా యాతా యాం నాదాయ గతః పితా।
తాం మామతీవమూఢత్వాజ్జేతుమిచ్ఛంతి పార్థివాః ॥ **132** ॥ 1334

మత్కృతే పితృపుత్రాణాం భ్రాతౄణాం చాపి విగ్రహః।
జాయతేఽత్యంతమోహేన మమత్వాదృతచేతసాం ॥ **133** ॥ 1335

పృథ్వీ మమేయం సకలా మమైషా
మదన్వయస్యాపి చ శాశ్వతీయం।
యో యో మృతో హ్యత్ర బభూవ రాజా
కుబుద్ధిరాసీదితి తస్య తస్య ॥ **134** ॥ 1336

దృష్ట్వా మమత్వాదృతచిత్తమేకం
విహాయ మాం మృత్యువశం వ్రజంతం।
తస్యానుయస్తస్య కథం మమత్వం
హృద్యాస్పదం మత్ప్రభవం కరోతి ॥ **135** ॥ 1337

పృథ్వీ మమైషాశు పరిత్యజైనాం
వదంతి యే దూతముఖైస్స్వశత్రూన్।
నరాధిపాస్తేషు మమాతిహాసః
పునశ్చ మూఢేషు దయాభ్యుపైతి ॥ **136** ॥ 1338

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యేతే ధరణీగీతాశ్శ్లోకా మైత్రేయ యేశ్శ్రుతాః।
మమత్వం విలయం యాతి తపత్యర్కే యథా హిమం ॥ **137** ॥ 1339

ఇత్యేష కథితః సమ్యఙ్మనోర్వంశో మయా తవ।
యత్ర స్థితిప్రవృత్తస్య విష్ణోరంశాంశకా నృపాః ॥ **138** ॥ 1340

శృణోతి య ఇమం భక్త్యా మనోర్వంశమనుక్రమాత్।
తస్య పాపమశేషం వై ప్రణశ్యత్యమలాత్మనః ॥ **139** ॥ 1341

ధనధాన్యర్ద్ధిమతులాం ప్రాప్నోత్యవ్యాహతేంద్రియః।
శ్రుత్వైవమఖిలం వంశం ప్రశస్తం శశిసూర్యయోః ॥ **140** ॥ 1342

ఇక్ష్వాకుజహ్నుమాంధాతృసగరావిక్షితాన్రఘూన్।
యయాతినహుషాద్యాంశ్చ జ్ఞాత్వా నిష్ఠాముపాగతాన్ ॥ **141** ॥ 1343

మహాబలాన్మహావీర్యానంతధనసంచయాన్।
కృతాన్కాలేన బలినా కథాశేషాన్నరాధిపాన్ ॥ **142** ॥ 1344

శ్రుత్వా న పుత్రదారాదౌ గృహక్షేత్రాదికే తథా।
ద్రవ్యాదౌ వా కృతప్రజ్ఞో మమత్వం కురుతే నరః ॥ **143** ॥ 1345

తప్తం తపో యైః పురుషప్రవీరై -
రుద్బాహుభిర్వర్షగణాననేకాన్।
ఇష్ట్వా సుయజ్ఞైర్బలినోఽతివీర్యాః
కృతా ను కాలేన కథావశేషాః ॥ **144** ॥ 1346

పృథుస్సమస్తాన్విచచారలోకా -
నవ్యాహతో యో విజితారిచక్రః।
స కాలవాతాభిహతః ప్రణష్టః
క్షిప్తం యథా శాల్మలితూలమగ్నౌ ॥ **145** ॥ 1347

యః కార్తవీర్యో బుభుజే సమస్తాన్ -
ద్వీపాన్సమాక్రమ్య హతారిచక్రః।
కథాప్రసంగేష్వభిధీయమాన -
స్స ఏవ సంకల్పవికల్పహేతుః ॥ **146** ॥ 1348

దశాననావిక్షితరాఘవాణా -
మైశ్వర్యముద్ధాసితదిఙ్ముఖానాం।

భస్మాపి శిష్టం న కథం క్షణేన
భ్రూభంగపాతేన ధిగంతకస్య ॥ **147** ॥ 1349

కథాశరీరత్వమవాప యద్వై
మాంధాతృనామా భువి చక్రవర్తీ ।
శ్రుత్వాపి తత్కో హి కరోతి సాధు -
ర్మమత్వమాత్మన్యపి మందచేతాః ॥ **148** ॥ 1350

భగీరథాద్యాస్సగరః ककుత్స్థ
దశాననో రాఘవలక్ష్మణౌ చ ।
యుధిష్ఠిరాద్యాశ్చ బభూవురేతే
సత్యం న మిథ్యా క్వను తే న విద్మః ॥ **149** ॥ 1351

యే సాంప్రతం యే చ నృపా భవిష్యాః
ప్రోక్తా మయా విప్రవరోగ్రవీర్యాః ।
ఏతే తథాన్యే చ తథాభిధేయాః
సర్వే భవిష్యంతి యథైవ పూర్వే ॥ **150** ॥ 1352

ఏతద్విదిత్వా న నరేణ కార్యం
మమత్వమాత్మన్యపి పండితేన ।
తిష్ఠంతు తావత్తనయాత్మజాద్యాః
క్షేత్రాదయో యే చ శరీరిణోఽన్యే ॥ **151** ॥ 1353

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే చతుర్థేంఽశే చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥